

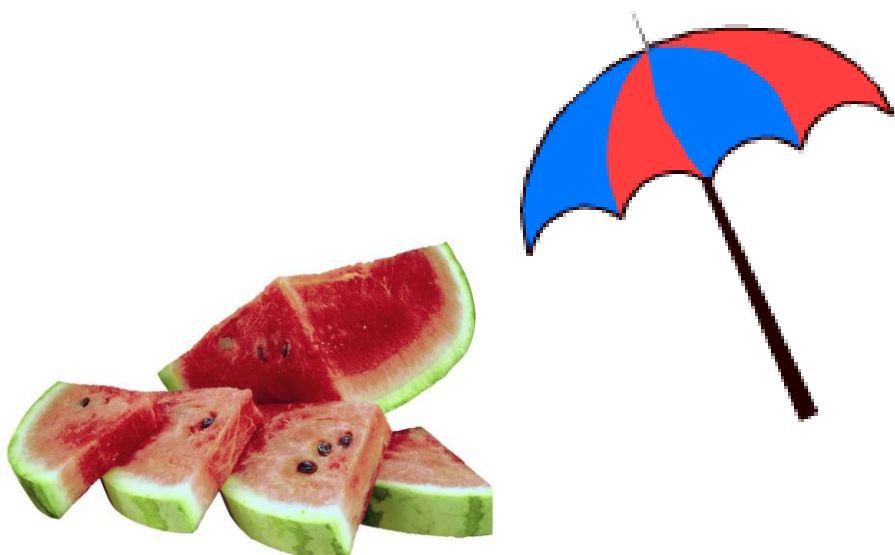

משרד החינוך
מינהל חברה ונוער
אגף בכיר לביטחון, בטיחות ושעת חירום

"קיצ אחר"

בטוח

טיולים ופעילויות חוץ - נהלי בטחון ובטיחות

חוברת **"קיץ אחר" בטוח** נועדה לרענן את ההנחיות המופיעות בחוזר מנכ"ל בנושא היערכות, ארגון והכנת טיולים במערכת החינוך.

החוברת כוללת הנחיות להכנת הטיול, שמירה על כללי הבטיחות והביטחון, תכנון טיול על היבטיו החינוכיים, מתן כלים למורה האחראי על הטיול כדי להעשיר את יכולותיו בהובלת הטיול, ניהולו וארגונו, וכל הנדרש ליציאה בטוחה ולשמירה על ביטחונם של התלמידים והמורים.

הריענון יבוצע במשותף ע"י אגף של"ח וידיעת הארץ, אגף הביטחון ובתיאום עם הנהלת המחוז החרדי.

מה בחוברת

- ריענון הנחיות להיערכות, ארגון והכנת טיולים – תשע"ה
- קטעים מתוך חוזר המנכ"לית: פעילויות חוץ-בית-ספריות: הבטחת הבטיחות בפעילות המתקיימת מחוץ למוסד החינוכי: סיורים, פעילויות שדה ושטח ופעילויות מים
- נספחים

ריענון הנחיות להיערכות, ארגון והכנת טיולים – תשע"ה

תוכן העניינים

- מטרת הטיולים במערכת החינוך
- תכנון מערך הטיולים
- בעלי התפקידים המעורבים בטיול הבית ספרי
- גורמי סיוע לבעלי התפקידים בטיול
- תפקיד אחראי טיול
- תכנון וארגון הטיול - לוח זמנים
- "תיק אחראי טיול"
- הכנת התלמידים בכיתה לקראת הטיול
- שיעורי סיכום הטיול עם התלמידים בכיתה

ריענון הנחיות זה אינו מחליף את ההנחיות בנושא טיולים המצויות בחוזר מנכ"ל "טיולים היבטים פדגוגיים ארגוניים, בטיחותיים וביטחוניים" סה/9(ג) מאי 2005

מטרת תכנית הליבה להכרת הארץ ואהבת מולדת במערכת החינוך:

הכרת הארץ ואהבתה וטיפוח מחויבות ואחריות לארץ ישראל

(לנוף, לטבע, לאדם ולחברה) ולמדינת ישראל

יעדי התכנית:

א. יעדים בתחום הערכי

- חינוך לאומי - חיזוק התודעה הלאומית בזיקה לתולדות העם ומורשתו בארץ ישראל.
- חינוך חברתי - חיזוק המעורבות החברתית והכרת המאחד והמייחד את הפרט בחברה.
- חינוך סביבתי - חיזוק יחס הכבוד והאחריות לסביבה הטבעית והזיקה לארץ, לנופיה, לחי ולצומח.

ב. יעדים בתחום הלימודי

- למידה בין-תחומית של הנוף, הטבע והאדם בארץ ישראל.
- למידה של סוגיות, תהליכים ונקודות מפנה בתולדות העם בארץ, המפעל הציוני וההווה הישראלית העכשווית.
- המחשת פרקים מוגדרים מתוך מגוון המקצועות הנלמדים בבית הספר, תוך למידה חווייתית.

ג. יעדים בתחום האיש-חברתי

- חיזוק הסובלנות והעזרה ההדדית בין התלמידים.
- גיבוש חברתי של הכיתה והשכבה.
- העצמה אישית תוך היענות לשונות בין התלמידים.
- טיפוח מנהיגות אצל התלמידים.
- רכישת מיומנויות מטייל עצמאי

ד. יעדים בתחום החווייתי-ריגושי

- חיזוק הקשר הרגשי של התלמיד לנופי הארץ, לאתריה ולתולדותיה.
- יצירת מפגש חווייתי עם הנוף, הטבע ומגוון התרבויות בארץ ישראל.
- יצירת חוויות אישיות וחברתיות משותפות לכיתה ולשכבה כקבוצה חברתית.
- גיוון הלימודים בדרך פעילה ויצירת חוויות לימודיות מגוונות.

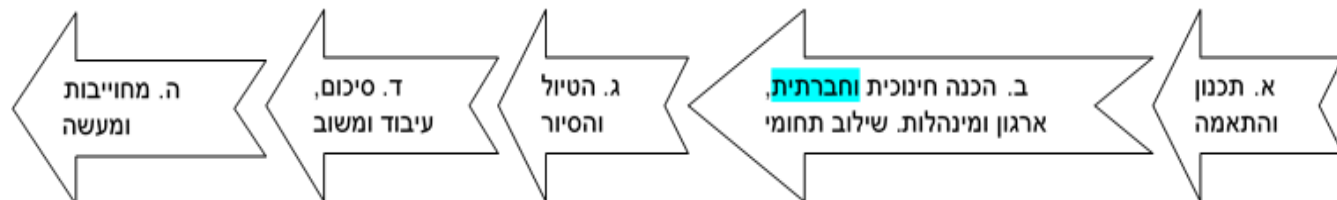
תכנון מערך הטיולים

טיול משמעותי "יצא לדרך" זמן רב טרם מועדו ויתחיל בשלבי התכנון וההכנה. הצוות החינוכי של בית הספר בראשות המנהל ובהובלת רכז הטיולים, יערוך תכנית טיולים רב שנתית לשכבות הגיל השונות בהתאם ל"תכנית הליבה להכרת הארץ ואהבת מולדת" ומתוכה תיגזר תכנית הטיולים השנתית.

התכנית בנויה על שלושה עקרונות:

- א. למימוש עקרון הסיורים להכרת הארץ" מהקרוב לרחוק", ייבנה מערך הסיורים כך שבבית הספר היסודי התלמידים יסיירו ביישובם, סביבתם ואזורם, ובבית הספר העל-יסודי הסיורים יכונו לאזורי ארץ שכנים ומרוחקים.
- ב. קביעת תכנית הטיולים הינה הזדמנות לצוות החינוכי לצקת לתוך מערך הטיולים את ההווה החינוכית של בית הספר.
- ג. תכנית הטיולים תכלול פרקים מתוכניות הלימודים בבית הספר ובכך תשולב תכנית הלימודים הנעשית במהלך השנה בתוך בית הספר עם המחשותיה בשדה.

שלבי הטיול: הטיול מורכב מ 5 שלבים: תכנון, הכנה, הטיול בשדה (המפגש), הסיכום והעיבוד, המחויבות והמעשה.

השלבים בהם יכול הצוות החינוכי להשפיע באופן ממשי על הטיול ולהפכו לאירוע חינוכי הם שלבי התכנון וההכנה עד יום הטיול ושלבי הסיכום לאחר החזרה מן הטיול. לטיול היבטים אירגוניים רבים על כן חשוב להכינו ביסודיות באמצעות "תיק אחראי טיול" המפרט את שלבי התכנון וההכנה וכן תיאומים שיש לבצע וטפסים שיש להגיש. הקפדה על בניית "תיק אחראי טיול" בהתאם להנחיות יאפשרו ביצוע נאות של הטיול, מיקוד מסלולי הסיור במסרים ערכיים ומניעת תקלות במהלכו בנושאי בטחון ובטיחות. הטיול מהווה את שיאו של התהליך החינוכי. שלב סיכום חווית הטיול ועיבוד תכניו ומסריו לאחר שובם של התלמידים לבית הספר הינו שלב חינוכי חשוב המסיים את התהליך להפנמת המסרים הערכיים ושינוי בהתנהגות לכדי "מחויבות ומעשה" שיגבירו את תחושת האחריות של התלמיד לסביבת חייו.

בעלי התפקידים המעורבים בטיול הבית ספרי:

- א. מנהל ביה"ס
- ב. רכז טיולים
- ג. אחראי טיול
- ד. מחנך הכיתה
- ה. הורי התלמידים
- ו. המלווים בטיול (מלווי כיתות)
- ז. חברת ההדרכה והמדריכים
- ח. חברת אבטחה
- ט. חברת המלווים הרפואיים

גורמי סיוע לבעלי התפקידים בטיול:

- א. מפקח כולל
- ב. ועדת טיולים מחוזית
- ג. מטה מינהלת הטיולים
- ד. הלשכה לתאום טיולים וחדר מצב
- ה. היחידה לפיקוח טיולים

תפקיד אחראי טיול:

מנהל ביה"ס ימנה אחראי טיול מקרב צוות המחנכים או המורים בטיול המתוכנן. המינוי יהיה בכתב.

תפקיד אחראי הטיול בהיבטים אירגוניים:

- א. יגיש לאישור המנהל ורכז הטיולים את תכנית הטיול ולוח זמנים, והמנהל יאשר בחתימתו על את התכנית ויודא שהתכנית תכלול תיאור מפורט של המסלול, לוחות זמנים והערות נוספות החשובות מההיבט החינוכי, הלימודי, הבטיחותי והביטחוני. העתק של התכנית יישאר בתיק הטיולים.
- ב. הכנת "תיק אחראי טיול". עותק מתיק זה יימסר למנהל ביה"ס ולרכז טיולים.
- ג. האחראי לטיול יגיש למנהל בית הספר, נוסף לתכנית הטיולים, גם תכנית עבודה ולוח זמנים להכנות לטיול, כולל פירוט השלבים להכנות ואחריות הגורמים השונים לביצוע ההכנות בלוח הזמנים הנדרש זאת לצורך המעקב של מנהל בית הספר אחרי ההכנות לטיול (תכנית מוצעת).
- ד. יקיים הוראות הבטיחות והביטחון כמתחייב מחוזר מנכ"ל וכמתחייב מתוכן הטיול וממסלולו ובהתאם לאישור הביטחוני.
- ה. לשאת מכשיר טלפון סלולרי במשך כל הטיול, באופן שיהיה זמין בכל עת לפניות במהלך הטיול.

ו. עליו לוודא כי מדריך הטיול:

1. נושא תעודה בעלת תו תקן להדרכה במערכת החינוך ובתוקף, באזורים בהם ייערך הטיול המתוכנן.
2. יקבל מידע על הכיתות ועל מצבה החברתית והמשמעתית ועל פרקי לימוד הנוגעים לטיול.
3. באחריות בית הספר לוודא כי התקיים סיור הכנה ע"י מורים מן הצוות החינוכי או מדריכי חברות הטיולים, בכל מסלולי הטיול המתוכנן וזאת במהלך השנה הקודמת לטיול או לאחר אירועי טבע (כגון שטפונות) במהלך השנה שטרם הטיול.
4. לפני היציאה לטיול ידווח האחראי לטיול למנהל בית הספר ולרכז הטיולים על גמר ביצוע ההכנות ויעדכנם בפרטי המסלול ובשינויים שנעשו.
5. ביום הטיול ישאיר האחראי לטיול הבית ספרי במזכירות ביה"ס רשימה מלאה ומפורטת של כל היוצאים לטיול, לרבות כל המבוגרים המלווים.

תפקיד אחראי הטיול בהיבטים פדגוגיים וחינוכיים:

- א. לקיים את הטיול על מרכיביו החינוכיים, הלימודיים, החברתיים והמנהליים.
- ב. להיות הפוסק האחרון בנושאים ובחילוקי דעות הנוגעים לכל המשתתפים בטיול, ובכלל זה בעלי התפקידים בו (האחראי באמצעות הקשר, גם עם מנהל בית הספר, אך מחובתו ומסמכותו להכריע בכל סוגיה אם ידרש לכך בזמן הטיול).
- ג. במקרה של צורך בשינוי המסלול ביום הטיול, על האחראי לטיול לקבל אישור ממנהל בית הספר ומחדר המצב לטיולים, רצוי בכתב ולפחות באמצעי קשר (הגורם המאשר בחדר מצב ימסור את שמו, את תפקידו ואת סמכותו, ופרטים אלה יירשמו אצל האחראי לטיול, כולל שעת קבלת האישור). אושר השינוי, יודיע אחראי לטיול על כך למנהל בית הספר.
- ד. אחראי הטיול יודא כי למדריך הטיול יש אישור להדריך במסלול החלופי שאושר ע"י חדר מצב.
- ה. על אחראי הטיול לתדרך ולוודא שכל המהנכים, מורי הכיתה, עוזריהם והמלווים המשתתפים בטיול מודעים לתפקידם ולנהלים ולהוראות החלים עליהם.
- ו. הורי תלמידים המלווים בטיול יהיו כפופים להוראות האחראי ולהנחיותיו, ודינם יהיה כדין מלווים בטיול. יודגש כי אין להורים המתלווים לטיול שום סמכות להתערב בהחלטות של האחראי לטיול, אולם האחראי רשאי להתייעץ אתם, כמו עם שאר המלווים בטיול.
- ז. יודא קיום פעילות ההכנה, הסיכום ועיבוד הטיול, עם מחנכי הכיתות בשכבה.

תכנון וארגון הטיול- לוח זמנים

בשנת הלימודים הקודמת ליציאה לטיול:

הכנת תוכנית טיולים רב שנתית :
הרעיון לבנות תוכנית עקרונית הניתנת לבדיקה ולשינוי בכל עת.

הכנת תוכנית הטיולים השנתית ע"י רכז הטיולים, רכזי השכבה והמקצוע.

הגשת התוכנית לאישור מנהל בית הספר.

תיאום ותכנון של העלויות עם ועד ההורים.

תכנון של פריסת הטיולים במהלך שנת הלימודים.

יצירת קשר ראשוני עם חברות ועם אתרים להבטחת המקום והמחיר.

בחופשות הקיץ - היערכות לקראת שנת הלימודים

מינוי אחראי לטיול ואחראי ביטחון

ציוות מורי בית הספר ושילובם בתוכניות הטיולים הכוללת

בשנת הלימודים שבה מתקיימת הפעילות (עד חודש לפני היציאה לטיול)

תכנון ופירוט הטיול ע"י מפה ע"י אחראי הטיול וקבלת אישור המנהל.

הגשת בקשה ללשכה
לתיאום טיולים

תכנון וביצוע סיור
מקדים טרם הטיול

סגירה סופית למול
החברות הנותנות
שירות בטיול

הצגת מסקנות מהסיור המקדים ע"י מפה למנהל בית הספר.

בשנת הלימודים שבה מתקיימת הפעילות (בחודש שבו נערך הטיול)

אישור מנהל בית הספר, בדיקת נקודות בעייתיות במסלול,
ההנחיות לגביהן בחזר המנכ"ל ותכנון אלטרנטיבות.

בניית תיק אחראי הטיול

חלוקת עלון מידע לתלמידים ולהורים, כולל טופס חתימה על אישור
ההשתתפות בטיול של התלמיד ע"י ההורים.

בשנת הלימודים שבה מתקיימת הפעילות (שבוע לפי היציאה לטיול)

קבלת האישור הביטחוני לטיול

קבלת אישור על הזמנות (מלווים, הסעה, כלכלה, לינה).

בדיקת אישור ההשתתפות

סגירה סופית של מורים מלווים, הורים, מלווים חמושים
ומלווים רפואיים ותיאום עמם.

קיום שיחות הכנה ותדרוך התלמידים ומסירת
הנחיות ורשימת ציוד נדרש

בשנת הלימודים שבה מתקיימת הפעילות (יום לפני הטיול)

תיאום עם הרשויות בהתאם להנחיות הביטחון (צה"ל ומ"י).

הכנת רשימת תלמידים בעלי מגבלה רפואית.

הכנת הציוד הנדרש לטיול, כולל תיקי ע"ר, מכלי מים וכו',
ורכיזם במקום אחד.

בדיקת תחזית מזג האוויר

בשנת הלימודים שבה מתקיימת הפעילות (יום הטיול)

העמסת כלל הציוד על האוטובוס ע"פ רשימה מוכנה מראש.
בדיקת ההזמנות ובדיקת האוטובוס ע"פ ההנחיות בחוזר המנכ"ל.
בדיקת התאמתם של המלווים השונים ע"פ חוזר המנכ"ל.
החתמת הורים מלווים על טפסי התנדבות
תדרוך המלווים ובעלי התפקידים לגבי כללי ההתנהגות ופתיחה באש.
הכנת רשימות נוכחות ושיבוץ תלמידים ומלווים בהתאם לשיבוץ באוטובוס והשארת עותק מהרשימה במזכירות בית הספר.
בדיקת מספרי הטלפונים והתקשורת עם ביה"ס
בדיקת הימצאות תיק הטיול והאישור הביטחוני בתוכו בידי אחראי הטיול. בעת מזג אוויר קיצוני יש לבצע בדיקה נוספת של התחזית למול חדר המצב

"תיק אחראי טיול" - תשע"ה

- תיק האחראי לטיול יכיל את החומר הנדרש לשליטה על הטיול ולביצועו בפועל.
- תיק האחראי לטיול יוכן על ידי האחראי לטיול עצמו ובהנחיית רכז הטיולים.
- תיק אחראי הטיול יימצא בזמן הטיול בידי האחראי לטיול. אם מתוכנן שהטיול יתפצל, יש להכין תיקי טיול בהתאם למספר האחראים.

"תיק אחראי טיול"

מכיל את הנספחים והפריטים הבאים:

ס'	שם הנספח	דוח מצב: יש/אין	הערות
	נספח א' – טופס ביקורת לפני יציאה לטיול		
	נספח ב' – אישור טיול ע"י מנהל/ת ביה"ס ורכז/ת הטיולים		
	נספח ג' – כתב מינוי לאחראי/ת על טיול בחתימת מנהל/ת ביה"ס		
	נספח ד' – תכנית טיול – לוח זמנים		
	נספח ה' – טלפונים חיוניים		
	נספח ו' – טבלת שליטה בטיול		
	נספח ז' – רשימת שמות התלמידים		
	נספח ח' – אישור הורים על השתתפות בנם / בתם בטיול		
	נספח ט' – ציוד חובה לטיול		
	נספח י' – רשימת תלמידים עם מגבלות רפואיות		
	נספח י"א – טופס הפניה לטיפול רפואי לתלמיד שנפגע בטיול		
	נספח י"ב – טופס ביטוח למתנדב		
	נספח י"ג – הנחיות למורה אחראי אוטובוס		
	נספח ט"ו – הנחיות למורה לתדריך תלמידים לקראת יציאה ולמסלול הטיול		
	נספח ט"ז – נוכחות מדריכי טיולים כנדרש ובדיקת אישור תו תקן		
	תיאום וקבלת אישור מהלשכה לתיאום טיולים – המצאות הטופס חתום ומאושר		
	המצאות מפת אזור הטיול ומפת סימון שבילים. פנקס כיס לביטחון ולבטיחות בטיולים. מרשם ציר הטיול על גבי מפת אזור הטיול.		

נספח א': טופס ביקורת יציאה לטיול

מס"ד	נושא הבדיקה	פירוט הנושא	שבוע לפני הטיול	בוקר הטיול	הערות
1	תיק אחראי טיול אישורים + רשימות	כתב מינוי לאחראי/ת טיול בחתימת מנהל/ת ביה"ס			
		אישור מנהל/ת ביה"ס ליציאה לטיול			
		אישור מהלשכה לתיאום טיולים- תואם לתוכנית הטיול			
		אישור מנהל/ת ביה"ס לפעילות חריגה בטיול + הנוהל הרלוונטי מחוזר מנכ"ל			
		אישור הורים על השתתפות בנם / בתם והצהרת בריאות			
		רשימת תלמידים המשתתפים בטיול בשלושה עותקים: לאחראי על הטיול, אחראי אוטובוס וכתה, מזכירות ביה"ס			
		רשימת תלמידים עם מגבלות רפואיות			
		טופס הפניה לטיפול רפואי לתלמיד שנפגע במהלך טיול			
		רשימת תלמידים שנפגעו במהלך טיול			
		טופס ביטוח למתנדב			
		רשימת מלווים וטלפונים חיוניים בטיול			
		הנחיות למורה אחראי/ת באוטובוס			
		הנחיות למורה אחראי/ת כתה			
		עדכון מזג אויר והתאמתו לטיול			
		ביצוע תיאום טלפוני כנדרש באישור הטיול			
		המצאות מפת אזור הטיול כולל מפת סימון שבילים 1:50000			
		ביצוע סיור הכנה מקדים ע"י אחראי טיול או חברת הטיולים			
		ביצוע ניהול סיכונים עם חברת הטיולים לפני היציאה לטיול.			
		הדגשת המסקנות לפני המסלול			
		המצאות פנקס כיס לטיול			
2	אוטובוס	אישור קצין בטיחות לאוטובוס			
		אישור הסעת תלמידים – על גבי רשיון האוטובוס			
		המצאות אלונקה, תיק ע"ר, ערכת חילוץ, מים וקשר.			
		גיל האוטובוס עד 10 שנים לאוטובוס רגיל,			
		חגורות בטיחות			
		סריקת האוטובוס טרם עליית התלמידים			

3	ציוד	בדיקת מנשאים ומיכלי מים רזרביים		
		בדיקת ציוד חיוני אצל תלמידים:		
		מים, כובע ונעליים מתאימות		
		המצאות ובדיקה של תיק עזרה ראשונה – תקניים ובכמות כנדרש		
		אחר – עפ"י אופי הטיול		
4	תדריך	לתלמידים: כללי בטיחות בנסיעה בהליכה ודגשים מיוחדים בהתאם לנדרש בטיול		
		למאבטחים: בדיקת תעודה בתוקף, אישור על היעדר רישום עבירות מין והנחייתם באשר למקומם במהלך הטיול		
		לנהגים – בדיקת הימצאות אישור על היעדר עבירות מין, תוכנית הטיול ולו"ז, ציר נסיעה מהירות נסיעה – בטיחות למדריכים- לו"ז מסלול+ תעודות תו תקן		
		למלווים – תפקידם ואחריותם		
		טרם היציאה למוקד עירוני טל- 106		
		במהלך הטיול במקרה של אירוע חריג לחדר מצב		
5	דיווחים			

עותק של טופס זה – ביקורת יציאה לטיול - יועבר חתום בבוקר הטיול

ע"י אחראי הטיול למנהל ביה"ס.

טיול/ סיור כיתות _____ ליעד _____ ביום _____

הטיול נבדק ע"י _____

חתימה

שם אחראי/ת טיול

נספח ב': אישור תכנית טיול ע"י מנהל ביה"ס ורכז/ת הטיולים

(ימולא ע"י האחראית על הטיול)

אל – מנהל/ת ביה"ס _____ מאת – אחראית על הטיול _____

תלמידי כיתה/ות _____ מס' כתות _____ מס' תלמידים מתוכנן _____
יוצאת/ות לטיול שייערך במקום/ באזור _____ בתאריך/ים _____ למשך _____ ימים.

מקום הלינה _____ טל. _____ מס' אישור ביטחוני _____

חברת ההסעה _____ טל. _____ חברת ההדרכה _____

טל. _____

טלפון סלולרי של האחראית על הטיול _____

מסלול הטיול – תיאור ודגשים מיוחדים כגון אטרקציות פעילות מים, חניות, מסלול הליכה, אתרים, לינה.

תאריך	משעה עד שעה	פירוט הפעילות	הערות

הערות ודגשים אחראי טיול

חתימת המורה האחראית על הטיול

הערות מנהל/ת ביה"ס

אישור רכז/ת הטיולים

אישור מנהל/ת ביה"ס

תאריך _____

שם ביה"ס _____

שם אחראי/ת טיול _____

כתב מינוי לאחראי/ת טיול

הריני ממנה אותך לאחראי/ת טיול לתלמידי כית/ות

ש יתקיים בתאריכים במקום/ באזור _____ בתאריכים/ים _____ למשך _____ ימים.

עליך לפעול בהתאם לתוכנית המאושרת, עפ"י הוראות חוזרי מנכ"ל והאישור הביטחוני.

כל שינוי במהלך הטיול מחייב את אישורו/ה של הח"מ.

חתימת מנהל/ת ביה"ס

שם המנהל/ת

נספח ד': תוכנית טיול – לוח זמנים

הערה מקדימה: חשוב לזכור כי תוכנית הטיול נתונה לשינויים מסיבות שונות ולוח הזמנים הוא משוער ותלוי במשתנים שונים. יחד עם זאת, היצמדות ללוח הזמנים וביצוע תואם להוראות ולתוכנית ככל הניתן יצמצמו את הפער בין התכנון לביצוע.

יום הטיול	זמן	פעולה + מקום	הערות
יום-1		ישיבת צוות- תדרוך אחרון לקראת היציאה	
		כינוס תלמידים – הנחיות אחרונות יציאה	
		הפסקת בוקר	
		נסיעה	
		מסלול הסיור	
		נסיעה לאכסניה/חניון לילה	
		הגעה לאכסניה/חניון לילה והתארגנות	
		ארוחת ערב	יש לוודא נוכחות תלמידים ותדרוך התלמידים ליום למחרת
		פעילות לילה	יש לקבוע שעת סיום לפעילות
		כיבוי אורות.	משימת הצוות החינוכי: סכום יום, הנחיות לילה והנחיות ליום הטיול השני
		השכמה	
יום-2		ארוחת בוקר	יש להעמיס תרמיל גדול בתא המטען. תרמיל אישי צמוד לתלמיד/ה. להדגיש להכין/לקבל ארוחת צהרים ארוזה.
		נסיעה למסלול יום שני	לוודא ציוד חובה ונוכחות.
		מסלול טיול / סיור	
		סיום מסלול	
		התארגנות לקראת נסיעה	יש לוודא נוכחות לפני נסיעה
		נסיעה לבית הספר	
		הפסקה- הנחיות לצוות המורים לקראת פיזור מבוקר של התלמידים.	
		סיום טיול – הגעה לבית הספר	

נספח ה': טלפונים חיוניים

טל' גורמי חרום		
יעד	טלפון	הערות
חדר מצב		
משטרה		
מד"א		
מכבי אש		
בית חולים באזור הטיול		
תחזית מזג האוויר		
טלפונים חיוניים		
יעד	טלפון	הערות
יו"ר / מרכז ועדת טיולים מחוזית		
מטה מינהלת הטיולים		
מפקח כולל		
לשכת תאום טיולים		
מנהל/ת בית הספר		
חברת הדרכה		
אכסניית הנוער/בי"ס שדה		
אחראי מדריכים		
חברת האוטובוסים		

נספח ו': טבלת שליטה בטיול שכבת / כתות _____
 לאזור _____ בתאריך _____

מס' אוטובוס	1	טלפון	2	טלפון	3	טלפון
כתה/כתות						
אחראי אוטובוס						
מורה נוסף						
מדריך						
נהג						
מאבטח / חובש						
מלווה נוסף						
מס' התלמידים						
מס' מלווים						

סה"כ נוכחים בטיול

תלמידים		מאבטחים / חובשים	
מורים		מלווים נוספים	
מורות			
נהגים			
סה"כ			

נספח ז': רשימת שמות התלמידים

רשימת שמות התלמידים לפי כיתה (כולל שם פרטי ושם משפחה, מס' ת"ז ומס' הטלפון

בבית ובמקום עבודת ההורים)

שם הכיתה: שם ביה"ס: שם המחנכת:

[illegible]

נספח ח': אישור הורים על השתתפות בנכם / בתכם בטיול

אל: מנהל/ת ביה"ס _____

מאת: הורי התלמיד/ה _____ לומד בכיתה _____

הריני לאשר יציאת בני / בתי לטיול שיתקיים במקום/ באזור

ביום / בימים _____ תאריך / תאריכים _____ למשך _____ ימים.

נא לסמן ב-X במקום המתאים

לפי מיטב ידיעתי בני / בתי כשירה/ה מבחינה בריאותית ויכולה להשתתף בפעילות הנ"ל ולא חל שום שינוי במצבו/ה הבריאותי לאחרונה

☐

יש לבני / בתי מגבלות בריאותיות שאינן מונעות השתתפות בפעילות הנ"ל - מצורף אישור רפואי לכך.

☐

לבני / בתי מגבלות בריאותיות המגבילות / מונעות את השתתפותו/ה בפעילות הנ"ל – מצורף אישור רפואי לכך.

☐

הערות

שם האב / האם _____

חתימה _____

נספח ט': ציוד חובה לטיול (באחריות התלמידים)

א. נעלים מתאימות להליכה. (רצוי זוג נוסף להחלפה)

ב. לבוש מתאים להליכה

ג. תיק גב להליכה בטיול ובו ימצא:

- כובע
- 2 בקבוקי מים של 1.5 ליטר
- ארוחת בוקר וצהרים ליום הראשון
- ציוד רשות – מצלמה
- שקית אשפה אישית לאיסוף האשפה בטיול

ד. תיק גדול ובו יימצא:

- לבוש מתאים + בגד חם לערב+ בגדים להחלפה (כולל לבנים וגרביים)
- שק שינה
- כלי רחצה + מגבת

ציוד חובה כיתתי לטיול - שני מכלי מים 5 ליטר לכתה ושקיות אשפה – חובה

נספח י'- רשימת תלמידים/ות עם מגבלות בריאותיות

[illegible]

נספח י"א: הפניה לטיפול רפואי לתלמיד/ה שנפגע במהלך טיול

לכבוד: ביה"ח / קופ"ח _____

הנדון: טיפול רפואי לתלמיד/ה שנפגע במהלך טיול

התלמיד/ה שפרטיו/ה רשומים להלן נפגע במהלך שהותו בטיול של ביה"ס .

שם התלמיד _____ שם האב/האם _____ כתה _____

מס' ת.ז של התלמיד/ה

--	--	--	--	--	--	--	--	--

כתובת מגורים

מס' טלפון של התלמיד בבית _____ סלולרי של התלמיד _____

קופ"ח בה מבוטחים הוריו _____

תאריך הפגיעה _____ שעה _____ מקום _____
מהות הפגיעה

שם האחראי/ת על הטיול _____

חתימה _____

חותמת ביה"ס _____

נספח י"ב: טופס ביטוח למתנדב

הריני לאשר בזה כי המתנדב/ת _____

מס' ת.ז.

--	--	--	--	--	--	--	--	--

כתובת _____ מס' טלפון _____

התנדב לעבוד בתפקיד

למען

_____ (יש לציין את זהות הגוף או האדם שהפעולה נעשית למענו וכן את מקום הפעולה)

מתאריך _____ עד תאריך _____ לתקופה של _____ ימים

תאריך	שם נותן ההפניה	תפקידו	חותמת ביה"ס וחתימה
_____	_____	_____	_____

אישור המתנדב לקבלת התפקיד

_____	_____
שם	חתימה

העתק : תיק טיולים של ביה"ס.

נספח י"ג: הנחיות למורה אחראי/ת אוטובוס בטיולים

1. על המורה / המחנך שהוא אחראי אוטובוס, להתייצב בנקודת המפגש 30 דקות לפני

שעת הגעת התלמידים ליציאה ולבדוק את האוטובוס:

א- שאין בו חפץ חשוד

ב- לבדוק המצאות ארגז עזרה ראשונה, ערכת מילוט ואלונקה באוטובוס.

ג- גיל האוטובוס לא יעלה על 10 שנים, למעט אוטובוס של מועצות אזוריות עד

14 שנה ואוטובוס ממוגן ירי עד 15 שנה.

ד- באוטובוס קיימת מערכת קשר חיצונית, או טלפון נייד ומערכת כריזה פנימית.

ה- לבדוק אצל הנהג אישור בטיחות חודשי תקף מטעם קצין הבטיחות

בתעבורה של החברה.

ו- לבדוק אצל הנהג אישור הסעת תלמידים ברישיון האוטובוס.

נספח ט"ו: הנחיות למורה לתדריך התלמידים לקראת היציאה לטיול ולמסלול הטיול

1. לפני תחילת ההליכה על המחנך / המורה יספור את התלמידים היוצאים, ויצטייד ברשימה שמית מעודכנת הכוללת מגבלות בריאותיות להליכה בשטח.
2. לוודא שהתלמידים לוקחים לשטח תרמיל גב לציוד אישי, כובע, מימיה נעליים מתאימות להליכה ומזון.
3. לוודא המצאות מלווים רפואיים ומאבטחים בהתאם לאישור הלשכה לתיאום טיולים
4. לפני תחילת ההליכה יש להזכיר לתלמידים את כללי הבטיחות הבאים:
 - א. אין לעזוב את הקבוצה בהליכה ובחניה, ללא קבלת רשות מלווה הכיתה.
 - ב. אין לסטות ממסלול ההליכה, אין לעקוף ולבצע קיצורי דרך.
 - ג. אין לגעת בחפצים חשודים בשטח ובכלל זה נשק המלווים.
 - ד. אין להתקרב לשפת מצוק.
 - ה. הרחצה בבורות ובבריכות שבתוך הנחלים אסורה בהחלט.
 - ו. אין ללכת עם אוזניות ולהשתמש בפלאפונים בזמן ההליכה והחנייה.
 - ז. יש להקפיד על חבישת כובע ולשתות כמות מספקת של מים.
 - ח. במקרה של ניתוק מהכיתה של תלמיד בודד או מספר תלמידים, עליו/הם לשבת במקום ולהמתין עד שיגיעו מחלצים לאסוף אותם.
5. ההליכה בטור עורפי בראש הטור הולך מדריך, ובסוף מורה מלווה, מלווה רפואי/ מאבטח נושא נשק.
6. בשעת החשיכה והלילה ההליכה הרגלית אסורה בהחלט, למעט מקומות שאושרו ע"י לשכת תאום טיולים.
7. במקרה של נתק בטור יש להעביר הידיעה מיידית למדריך לעצור את קצב ההליכה.
8. על המורה / המחנך לספור את התלמידים לאחר חנייה ומידי שעה ולוודא שכולם נמצאים בטור ההליכה.
9. באם נפגע תלמיד המלווה הרפואי יבדוק את חומרת הפגיעה.
 - א. יש לדווח מיידית למחנך / למדריך הקבוצה ולאחראי טיול.
 - ב. באם פינוי תלמיד מהמסלול חיוני יש לפנות את התלמיד לאוטובוס עפ"י שיקולי מרחק וכמות מלווים בקבוצה. אין לפנות תלמיד ללא ליווי של אדם מבוגר, המכיר את המסלול חזרה.
 - ג. במקרה ונשקפת סכנת חיים לתלמיד יש להפסיק את הטיול ולהזעיק עזרה רפואית מגורם חיצוני באמצעות חדר המצב של משרד החינוך בטל" 02-6222211 ולקבל הנחיות לגבי המשך.
 - ד. באם נראה למורה שמסלול הטיול אינו בטיחותי עליו לפנות תשומת לבו של המדריך ולהפסיק מיידית את המשך ההליכה.

10. א- תלמיד/ה שנפגעה/ה במהלך טיול והופנה/תה לחדר מיון, המורה המלווה ימלא טופס הפניה של ביה"ס (נספח י"א) באם יתבקש ע"י המוסד הרפואי, יחתום על כתב התחייבות. בתום הטיול ימלא במזכירות ביה"ס טופס נפגע, הדוח יישלח לחברת הביטוח והיא אמורה לכסות את ההוצאות.

ב- תלמיד/ה שנפגעה/ה במהלך טיול והופנה/תה לחדר מיון, והמשפחה תקבל דרישת תשלום, עליה לפנות לקופת החולים בה מבוטח/ת התלמיד/ה ולהתחשבן אתם על ההוצאות.

הכנת התלמידים בכיתה לקראת הטיול

א. הכנת התלמידים תעסוק בנושאים הבאים:

1. היכרות עם אזור הטיול והמסלולים- מיפוי תכנים ומושגים
2. הכנת נושאי לימוד מביה"ס לקראת המחשתם בטיול
3. שילוב מרכיבים חברתיים, התנהגותיים ומשמעתיים בטיול
4. גיבוש חוזה חברתי להתנהלות במהלך הטיול
5. שיתוף תלמידים בתכנון הטיול
6. טיפוח מנהיגות בקרב התלמידים
7. פיתוח מיומנויות טיול
8. מימוש רעיון לת"ת- "לכל תלמיד תפקיד"

ב. תפקיד מחנכ/ת הכיתה

1. על מחנך הכיתה מוטלת המשימה להכין עם התלמידים את הטיול. המחנך יוודא כי בידיו כל הנתונים שיעזרו לו בהובלת התוכן החינוכי של הטיול והשגת מטרות חברתיות שיסייעו בגיבוש הכיתה והגברת לכידותה.
2. האחריות על ההתנהלות הנכונה של הכיתה במהלך הטיול היא בידי מחנך הכיתה או בידי מורה אחר שמונה בכתב על ידי מנהל בית הספר. המחנך או המורה שמונה לכך הוא האחראי לכיתתו ולכל הנלווים, לרבות המדריכים והעוזרים שיפעלו על פי הנחיותיו.
3. לצורך הדרכת הטיול, המחנך רשאי להסתייע במדריך טיולים שהדרכתו עשויה לתרום להעמקת ההבנה וההתרשמות של התלמידים. אין צירופו של מדריך טיולים, משחרר את המורה מהאחריות לטיול על היבטיו החינוכיים, הלימודיים, הבטיחותיים והביטחוניים.
4. מורה העומד בראש קבוצה כיתתית יישא עמו מכשיר טלפון נייד שיהיה זמין בכל עת במהלך הטיול.

ג. הנחיות למחנכ/ת הכיתה לקראת יציאה לטיול:

1. ההנחיות למחנך יהיו בכפוף להחלטות שנקבעו בישיבת הצוות החינוכי של ביה"ס ובהנחיית רכז הטיולים של ביה"ס.
2. המידע על אזור הטיול והמסלולים ימצא בידי מחנך הכיתה לקראת המפגש עם הכיתה.
3. המחנך יעביר מערך שיעורי הכנה לקראת הטיול השנתי, אשר ישלבו המחשה והפעלת גירויים כמו כתבי חידה מתוכננים, דפי משימה ועוד.
4. מחנך הכיתה יתאם עם המורים המקצועיים (גיאוגרפיה, תנ"ך, היסטוריה, ספרות וכו') הכנת הכיתה לסביבת הטיול בהתאם למקצוע ההוראה.

5. על המחנך לוודא כי התלמידים - בכל שלב של הטיול - אינם פוגעים באתרי הטבע ואינם זורקים אשפה/לכלוך בשדה.

ד. סדר שיעורי הכנה לתלמידים המומלץ למחנך הכיתה:

שיעור הכנה 1 לתלמידי הכיתה- לקראת הטיול (כחודש ימים לפני הטיול):

1. העברת מידע כללי לכיתה שיכלול: מועד/ אזור/ הודעה להורים.
2. תוכן הסיור- נושאי הסיור ושילובם במקצועות הלימוד בביה"ס.
3. הטלת משימות לפגישה הבאה: קבוצות או יחידים יקבלו על עצמם להכין מידע כללי על אזור הטיול/ וכן על מסלולי הטיול.
4. הכיתה תקים וועדה שתפקידה לקיים פעילות חוויתית לתלמידים עד ליום הטיול (פעילות בחצר ביה"ס , ובהפסקות: פלקטים, מודעות, שירים, וכו.).

שיעור הכנה 2 לתלמידי הכיתה- לקראת הטיול (כשבועיים לפני הטיול):

1. תאום ציפיות עם הכנה לקראת הטיול (הגדרת גבולות המותר והאסור במשך הטיול).
2. פעילות בנושא היבטים חברתיים שמזמן הטיול- פעולות שניתן לקיים לשם גיבוש הכיתה לקראת הטיול ובמהלכו, קביעת תקנון התנהגות, (כתיבת היגדים בנושא התנהגות בטיול), חיזוק מיומנות הטיול בקרב התלמידים.
3. חלוקת משימות כנדרש ממהלך הטיול במסגרת חוליות כגון: חוליות אוכל/ חוליות לינה/ חוליות נקיון/ צוותי משימה/ תורניות למיניהם וכו'. העיקרון הוא שכל תלמיד בכתה ישובץ בתפקיד כל שהוא עפ"י כישוריו ויכולתו ובהתאם לעקרון.
4. מחנך הכנה יקבע מועד מפגש עם ראשי החוליות לקבל רשימות עדכניות, וכן מסירת הנחיות נוספות להמשך הפעילות לראשי החוליות.

שיעור הכנה 3 לתלמידי הכיתה- לקראת הטיול (בשבוע שלפני הטיול):

1. המפגש יתקיים במועד הקרוב ביותר לקראת היציאה לטיול. על המחנך לוודא כי כל המשימות וההנחיות שנקבעו עם הכנה לקראת הטיול אכן ברורות.
2. בפגישה ימסרו ההוראות האחרונות: בתחום הארגוני, הבטיחותי, וכן לוח הזמנים ליום היציאה לטיול.

הכנה בתחום המשמעת וכללי התנהגות בטיול

- יובהר לתלמידים כי הטיפול הבית-ספרי ביחסי מורה-תלמידים ובין התלמידים לבין עצמם בכיתה ובחצר בית הספר יחול גם על הנעשה בטיול.
- על הצוות החינוכי לקיים פעילות מקדימה המבהירה את הציפיות, את הנהלים, את האחריות ואת המחויבות להתנהגות במהלך הטיול. התלמידים יתוודעו לצפוי במהלך הטיול, למסלוליו ולרמת הבטיחות בו.
- מחנך הכיתה יציג במהלך הפעילות המקדימה את הכללים הברורים וכן את התגובות שתינקטנה בעת הפרת הכללים כדי שכל תלמיד והורה ידעו מה מצופה מהם ומה התגובה על הפרת המשמעת.
- המחנך יתאר את האתגרים הבטיחותיים הניצבים בפני הכיתה בטיול ואת הדרכים להתגבר על אתגרים אלו.

ה. תאום וקשר של מחנך הכיתה עם מדריך הטיול:

1. טרם יציאה לטיול תתקיים שיחת הכרות ותאום ציפיות בין מחנך הכיתה ומהמדריך אשר ידריך את הכיתה בזמן הטיול. אמצעי הקשר של המדריך יועבר למחנך ע"י רכז הטיולים.
2. יתואמו נושאים ומושגים שנלמדו בכיתה ויש לחושפם ולהציגם בעת הטיול בשדה.
3. יקבעו גבולות אחריות וסמכות בין המחנך למדריך.
4. יקבע נוהל קשר רציף במהלך המסלול בין המדריך המוביל למחנך הכיתה.

שיעורי סיכום הטיול עם התלמידים בכיתה

א. שלשת שלבי סיכום הטיול

1. סיכום הטיול בשדה – באחריות מחנך ומדריך הטיול
2. סיכום הטיול בכיתה- באחריות מחנך ומורים מקצועיים
3. מחויבות ומעשה- ביצוע פעילות בעקבות הטיול (יחיד, קבוצה)

ב. ראשי פרקים לסיכום הטיול בכיתה:

1. פיתוח נושאים לימודיים
2. עיבוד התרחשויות חברתיות
3. דיון בסוגיות ערכיות שעלתה במהלך הטיול
4. קישור תכני הטיול ל"אני מאמין" החינוכי של בית הספר.
5. בעקבות תובנות וחוויות הטיול -הנעת התלמיד לכדי עשייה

ג. שיעורים ופעילות לסיכום הטיול

הטיול הוא מרכיב ברצף החינוכי, ואינו אירוע חד-פעמי. יש לקיים פעילויות המשך בבית הספר, לאחר סיום הטיול, כדי שהפעילות החינוכית שהתרחשה במהלך הטיול תוטמע אצל התלמידים ותהיה לה השפעה מצטברת וכדי להדגיש את הקשר שבין מרכיבי הטיול לתכניות הלימוד השונות.

1. לאחר הטיול יתקיים סיכום בכיתות: המורים המקצועיים יעסקו בהיבטים הנוגעים למקצועם, ומחנכי הכיתות יעסקו בהיבטים הערכיים והחברתיים.
2. הצוות שהכין את הטיול ושהיה שותף בביצועו יהיה אחראי למכלול הפעולות שתחזקנה אצל התלמידים מיומנויות שרכשו בטיול. על המורים לסייע לתלמידים בארגון הידע שרכשו בטיול ובהעצמת החוויות שחוו בו.

ד. פעולות לארגון הידע ולהפגנתו

- מסע על גבי המפה לאורך מסלול הטיול
- זיהוי אתרים ותופעות באמצעות תמונות, ובכלל זה אלה שצולמו בעת הטיול
- דיון בקשר בין טקסטים שונים לבין אתרים שהתלמידים ביקרו בהם במהלך הטיול - טקסטים מהתנ"ך, מהספרות וממקורות היסטוריים.

פעילות העמקה והרחבה

- ההעמקה וההרחבה בנושאים שנלמדו בעת הטיול יכולות להיעשות בכיתה, כחלק מתכנית הלימודים. ההעמקה וההרחבה תיעשינה בדיון בכיתה, בעבודה בקבוצות, בעבודה עם ספרות רלוונטית, בכתיבת עבודות, ובהכנת דוח טיול הכולל את מרכיבי הטיול שהסתיים.
- כדאי לקשר בין מה שנלמד בטיול לבין מה שנלמד במסגרת הוראת המקצועות השונים, כמו למשל כתיבת הסבר לתופעה שנראתה בשטח בעזרת ידע קודם שנרכש בכיתה.
- שיעורי סיכום לאחר הטיול מזמנים הזדמנות לעמוד על הקשרים שבין המקצועות השונים (למידה בין תחומית) באמצעות פעילויות למידה כגון מדרש תמונה של השטח ויצירת מפת מושגים שתתאר גם את הקשרים שבין מקצועות הלימוד השונים.
- עריכה והצגה של "כתבות רדיו" או "כתבות טלוויזיה" שהוקלטו וצולמו במהלך הטיול ואחריו, כמו למשל כתבות העוסקות בתיאור החיים באתר בתקופות שונות.
- תרגול של מיומנויות שהוקנו בטיול ושאפשר לחזקן בכיתה או בסביבתה באמצעות משחק, תרגילים, כתיבת עבודה וכדומה.
- דיון בסוגיות שאינן כלולות בתכנית הלימודים אך הן על סדר היום הציבורי, שעלו בעת הטיול או שמסלול הטיול מזמן אותן.
- שיחזור חוויות באמצעות תמונות שצולמו על ידי התלמידים בעת הטיול.
- דיון בתופעות חברתיות שעלו במהלך הטיול באמצעות משפט ציבורי דמיוני או ליבון בעיות בין חברים באמצעות "משפט זוטא", משחק תפקידים הפוך שבו כל צד צריך להצדיק ככל יכולתו את הצד שכנגד.
- דיון בהמלצות התלמידים לטיולים הבאים או בהמלצות על אותו טיול שייערך בעתיד על ידי שכבות אחרות תוך הבאת נימוקים להמלצות או לשינויים.
- הכנת תיק הדרכה לטיול במסלול. כל קבוצה "תאמץ" אתר ותכין עליו הדרכה מאספקטים רבים ככל האפשר: ההיסטוריה של האתר, הטבע באתר (הצמחייה באתר ובסביבתו, בעלי החיים, הגיאולוגיה וכד').

חוזר המנהלת הכללית

קטעים נבחרים מתוך: חוזר עה/4(ב), כסלו התשע"ה, דצמבר 2014:

**פעילויות חוץ-בית-ספריות
הבטחת הבטיחות בפעילות המתקיימת
מחוץ למוסד החינוכי:
סיורים, פעילויות שדה ושטח ופעילויות מים**

הערה חשובה

**מסמך זה מועבר במסגרת השתלמות מנהלים ורכזי פעילות חוץ לקראת הקיץ.
הקטעים שנבחרו מתוך חוזר מנכ"ל הועתקו מילה במילה מתוך חוזר מנכ"ל פעילויות חוץ.
מסמך זה כולל את הפעילויות הנפוצות והשכיחות.
ניתן למצוא את החוזר המלא בכל אתרי משרד החינוך הפתוחים לציבור הרחב.**

5. בטיחות, ביטחון ושעת חירום

5.1 בטיחות

5.1-56 פעילויות חוץ-בית-ספריות – הבטחת הבטיחות בפעילויות המתקיימות מחוץ למוסד החינוכי: סיורים, פעילויות שדה ושטח ופעילויות מים

מבוא

תמצית

מטרת ההוראות וההנחיות בחוזר זה היא להנחות את מנהלי מוסדות החינוך ואת עובדי ההוראה במערכת החינוך בתכנון ובביצוע של פעילויות חוץ-בית-ספריות, ובכלל זה פעילויות מים. הוראות אלו מבטאות ניסיון רב-שנים ולקחים רבים שנצברו במערכת החינוך במהלך השנים, ובאות להבטיח כי פעילויות אלו נעשות באופן בטוח ומקצועי.

החוזר נכתב בתיאום ובשיתוף עם היחידות האלה: המפקח הארצי על החינוך הגופני, מינהל החברה והנוער, מועצת תנועות הנוער (מת"ן) ונציגי תנועות הנוער.

תוקף החוזר: החל מ-1 בדצמבר 2014.

פרק א': עקרונות וקווים מנחים לתכנון, לתיאום ולביצוע של פעילויות חוץ, ובכלל זה פעילויות מים

1. כללי

מוסד חינוך המקיים פעילות חוץ-בית-ספרית מחויב בראש ובראשונה לפעול להבטחת ביטחונם של התלמידים במהלכה. לשם כך על מנהל המוסד ועל אנשי הצוות הנוטלים חלק בארגון הפעילות ובביצועה להכיר את ההנחיות המקצועיות בתחום זה ולדאוג ליישומן המלא.

פרק זה מגדיר את הפעולות שעל מנהל מוסד החינוך ועל אנשי הצוות לנקוט בעת תכנון פעילות אתגר חוץ-בית-ספרית, בעת ההכנה לקראתה ובמהלך ביצועה.

2. הגדרות

2.1 מוסד חינוכי: בית ספר וגן ילדים המפוקחים על ידי משרד החינוך, לרבות פנימייה וכפר נוער.

2.2 פעילות אתגר חוץ-בית-ספרית: עשייה חינוכית מתחום פעילות האתגר המתבצעת מחוץ למקום הקבע שבו המוסד החינוכי פועל, לרבות טיולים, פעילות חווייתית ופעילות שדה ואתגר.

2.3 טיול: פעילות חוץ שמטרתה הכרת הארץ ומורשתה. סיור בקרבתו המיידית של המוסד החינוכי איננו נחשב לטיול לעניין נהל זה.

2.4 פעילות אתגרית: פעילות חוץ שמטרתה חוויה והעצמה של כישורי חיים, הכוללת טיפוס, גלישה, ניווט, רכיבה ועוד.

2.5 מנהל מוסד חינוכי: כל מי שהוא מנהל גן, בית ספר, מנהל פנימייה ומנהל כפר נוער.

2.6 אחראי על הפעילות: עובד הוראה או כל אדם אחר מצוות המוסד שמונה בידי מנהל מוסד החינוך לנהל את פעילות החוץ (כגון טיול, יום ספורט, פעילות בקהילה וכדומה).

2.7 תלמיד: תלמיד במוסד חינוכי.

2.8 סגל: מי שמשתתף בפעילות חוץ-בית-ספרית מטעם המוסד החינוכי ואיננו תלמיד (לדוגמה: מורה אחראי, מדריך, מלווה רפואי, מלווה חמוש, חונך ועוד).

2.9 מגיש עזרה ראשונה: בעל הסמכה רשמית להגיש עזרה ראשונה אשר עבר קורס של 30 שעות בנושא והמשתתף בקורס רענון של 6 שעות פעם בשנה.

2.10 חובש: מי שנושא תעודת הסמכה בתוקף לתפקיד חובש מגופים שאושרו על ידי משרד הבריאות.

3. התארגנות המוסד החינוכי להבטחת הבטיחות בפעילויות חוץ-בית-ספריות

3.1 כללי

המוסד החינוכי יתארגן באופן שכל פעילות חוץ-בית-ספרית תתוכנן על ידי אחראי פעילות שמונה לשם כך ותאושר ב-3 רמות:

- רמת מנהל המוסד החינוכי
- רמת רכז הטיולים והפעילויות החוץ-בית-ספריות
- רמת האחראי על הפעילות החוץ-בית-ספרית.

להלן תיאור תפקידיהם:

3.1.1 תפקידיו של מנהל מוסד החינוך

- א. למנות רכז טיולים חוץ בית-ספרי
- ב. לוודא את השתתפותו של רכז הטיולים הבית-ספרי בהכשרות על פי דרישות משרד החינוך
- ג. למנות בכתב אחראי לפעילות לקראת כל פעילות טיולים ופעילות חוץ-בית-ספרית
- ד. לאשר את תכנית הפעילויות החוץ-בית-ספריות השנתיות והרב-שנתיות המותאמות למאפייניו של המוסד החינוכי
- ה. לאשר את תכנית הפעילות המסוימת ואת תיק הפעילות
- ו. לאשר תכניות אלו אצל המפקח הכולל ו/או המקצועי ו/או אצל המפקח על השל"ח ועל ידיעת הארץ
- ז. לתדרך את האחראי על הפעילות יחד עם רכז הפעילויות החוץ-הבית-ספריות
- ח. לאשר כל שינוי מהתכנית המקורית
- ט. לעדכן גורמים מאשרים חיצוניים לגבי שינויים מהתכניות המקוריות (לשכת תיאום הפעילויות של משרד החינוך, המפקח הכולל/מפקח מקצועי, מפקח של"ח)
- י. לוודא הימצאות אישור מהמשרה על העדר רישום של עברות מין מנותני השירותים לטיול: המאבטח, המלווה הרפואי ונהג האוטובוס.

3.1.2 תפקידיו של רכז הטיולים והפעילויות החוץ-בית-ספריות

- א. לגבש את תכנית הטיולים ואת הפעילויות החוץ-בית-ספריות השנתיות והרב-שנתיות המותאמות למאפייניו של המוסד החינוכי
- ב. לאשר תכניות אלו בשיתוף מנהל המוסד החינוכי
- ג. לתדרך את אחראי הפעילות שמונה על ידי מנהל המוסד החינוכי
- ד. לאשר לאחראי הפעילות את תכנית הפעילות הספציפית ואת תיק הפעילות ולהציגם לאישורו של מנהל המוסד החינוכי
- ה. לתדרך את האחראי על הפעילות, יחד עם מנהל המוסד החינוכי
- ו. לוודא שהאחראי על הפעילות ידווח לו על התקדמות ההכנות לפעילות
- ז. לקבוע כללים המפרטים כיצד יתנהל הקשר עמו לאורך הפעילות
- ח. להחזיק רשימות מעודכנות של היוצאים לפעילות, בנוסף לרשימות המצויות אצל אחראי הפעילות
- ט. לוודא שמספר המלווים הרפואיים והמאבטחים החמושים הוא בהתאם להנחיות משרד החינוך, וכן הימצאות אישור על העדר רישום עברות מין מהמשטרה
- י. להציג למנהל המוסד החינוכי כל שינוי מהתכנית המקורית
- יא. לאשר כל פעילות הכרוכה בכניסה למים
- יב. לוודא כי אותרו תלמידים בעלי בעיות רפואיות ובעיות התנהגות קשות וכי נקבעו כללים לגבי שיתופם בפעילות ולגבי ההתנהלות ביחס אליהם
- יג. לוודא כי האתרים שהמטיילים עתידים לבקר בהם הם בעלי רישיון עסק כחוק.

3.1.3 תפקידיו של האחראי על הפעילות החוץ-בית-ספרית

- א. ללמוד את דרישות משרד החינוך המתייחסות לפעילות המתוכננת ולמאפייניה השונים ולוודא את שילובן בתכנית הפעילות
- ב. לגבש את תכנית הפעילות המסוימת ואת תיק הפעילות ולהציגם לאישור של רכז הפעילות החוץ-בית-ספרית
- ג. להשתתף בתדריך לקראת הפעילות החוץ-בית-ספרית שיינתן לו על ידי מנהל המוסד החינוכי, ביחד עם רכז הפעילות החוץ-בית-ספרית
- ד. לדווח לרכז הפעילות החוץ-בית-ספרית אודות התקדמות ההכנות לפעילות
- ה. להחזיק רשימות מעודכנות של היוצאים לפעילות
- ו. לוודא כי אותרו תלמידים בעלי בעיות רפואיות ובעיות התנהגות קשות וכי נקבעו כללים לגבי שיתופם בפעילות ולגבי ההתנהלות ביחס אליהם
- ז. לוודא שמספר המלווים הרפואיים והמלווים החמושים הוא בהתאם להנחיות משרד החינוך
- ח. להכין תדריכים כתובים ותמציות מידע בכתב לגורמים הרלוונטיים ולתלמידים
- ט. לתדרך את הסגל לקראת הפעילות ובמהלכה
- י. לוודא העברת תדריכים לתלמידים על ידי מורים או מדריכים לקראת הפעילות ובמהלכה
- יא. לוודא כי האתרים שבהם המטיילים עתידים לבקר הם בעלי רישיון עסק כחוק.

3.2 דגשים לתכנון, לתיאום ולהכנה

3.2.1 אישור הורים

יש לרכז את אישורי ההורים לפעילות המסוימת ולוודא שהם מבינים ומאשרים את הפעילות המתוכננת. במקרה שהפעילות היא רחצה בברכה או בים וכד' על ההורים לאשר שילדם יודע לשחות, וכן לאשר את הסכמתם לפעילות המתוכננת לרחצה במקום המסוים.

3.2.2 כשירות רפואית של התלמידים

בית הספר יקפיד על הימצאות אישורים רפואיים של כל התלמידים ועל קבלת אישורים מתאימים ליציאה לפעילות של תלמידים בעלי בעיות בריאות מיוחדות. אחראי הפעילות ירכז את נתוני התלמידים שיש להם בעיות רפואיות ואת ההנחיות ואת הדרישות המיוחדות לגבי הטיפול בהם, יעביר אותם למלווים הרפואיים ויקפיד על קיום הדרישות בעת הצורך.

3.2.3 המצב הרפואי של עובדי ההוראה והמלווים

יש לוודא כי המורים המלווים המשתתפים בפעילות כשירים רפואית לפעילות ומסוגלים לעמוד בה.

3.2.4 סיור מקדים

יש לערוך סיור מוקדם באתרים, במקומות ובמסלולים למטרת עמידה על יישום דרישות הבטיחות ותכנון פרטני של הפעילות. את הסיור המקדים יכול לערוך גם המדריך המקצועי המוביל את הטיול, בתנאי שהסיור יבוצע במהלך השנה האחרונה שלפני טיול או לאחר שיטפונות העלולים לשנות את התשתית.

3.2.5 בדיקת תנאי הבטיחות

יש לבדוק את קיומם של תנאי בטיחות ורישיון עסק תקף במקומות או באתרים שקיימת כוונה לבקר או לשהות בהם.

3.2.6 אישור הלשכה לתיאום טיולים לפעילות חוץ

לפעילות חוץ המחייבת אישור יש לדאוג לקבלת אישור ביטחוני מהלשכה לתיאום טיולים במשרד החינוך.

3.2.7 אישור מקצועי/פדגוגי לטיולים

לפעילות טיולים יש לדאוג לקבלת אישור מקצועי/פדגוגי מהמפקח על השל"ח ועל ידיעת הארץ או מוועדת הטיולים המחוזית.

3.2.8 תנאי מזג אוויר

יש להתעדכן במזג האוויר ולקבוע מסלולים חלופיים לפי הצורך.

3.2.9 מלווים

יש לדאוג להצבת מלווים רפואיים ומלווים חמושים, על פי הנדרש בהוראות המשרד. בהכנת רשימת המלווים והמדריכים נדרש לוודא כי לכל מדריך מקצועי ולכל מלווה רפואי תהיה תעודת הכשרה בת-תוקף.

3.2.10 בעלי תפקידים מקצועיים

יש לוודא את קיומם ואת כשירותם של בעלי התפקידים הנדרשים לפעילות המתוכננת (מדריכים, מצילים ועוד) על פי סוג הפעילויות והדרישות המפורטות בחוזר זה.

3.2.11 היסעים

יש לדאוג לארגון ההיסעים והתנועות הרכובות ולוודא את העמידה בדרישות משרד החינוך בתחום זה.

3.2.12 תיק פעילות

יש להכין תיק פעילות הכולל לפחות את אלה:

- א. תיאור הפעילות ומטרתה
- ב. לטיולים בלבד – מפה מפורטת של המסלולים
- ג. תדריכים כתובים לסגל, למלווים, למדריכים ולבעלי תפקידים אחרים הכוללים דרישות בטיחות ספציפיות לפעילות המתוכננת
- ד. תדריכים כתובים לתלמידים
- ה. דרכי תקשורת ודיווח
- ו. ריכוז אישורים מחייבים
- ז. רשימות מסווגות של המשתתפים (תלמידים, מורים, מדריכים, מלווים חמושים, מלווים רפואיים וכו')
- ח. מספרי טלפון לשעת חירום.

3.2.13 הגדרה מדויקת של משימות

יש להגדיר משימות ותפקידים ברורים לחברי הסגל, בדגש על מיקומם הפיזי, שמירה על הסדר, סיוע למתקשים וסיוע בנקודות תורפה בשטח ותפקוד במצבי חירום.

3.2.14 תדריכים

יש לקיים תדריכים לתלמידים ולסגל ולמסור את תמצית המידע בכתב לסגל.

3.2.15 חלוקה לזוגות

לפני היציאה לפעילות יש לחלק את התלמידים לזוגות, ובני הזוג יונחו לשמור על קשר עין קבוע ביניהם ולשמור זה על זה לאורך כל הפעילות ועד לחזרה למוסד החינוכי או עד לפיזור לבתי התלמידים.

3.2.16 מפקדי נוכחות

המלווים של כל קבוצה יקיימו מפקדי זוגות ומפקדים על פי שמות במועדים אלה לפחות:

- א. לפני היציאה לפעילות – בתוך רכב ההסעה
- ב. לאחר כל הפסקה במהלך הנסיעה או התנועה במסלול
- ג. עם ההגעה למקום הפעילות ולפני תחילתה
- ד. לפני כל כניסה למים
- ה. אחרי כל יציאה מהמים
- ו. בסיום הפעילות
- ז. ביציאה חזרה למוסד
- ח. בירידה מהאוטובוס ולפני פינוי התלמידים
- ט. אחרי אירוע חריג.

3.2.17 בדיקת מוכנות

יש לבדוק את הציוד הכללי (מים, מזון, ציוד קשר, ציוד ייעודי אחר, עזרה ראשונה ועוד) ואת הציוד האישי. בטיולים הציוד האישי כולל נעלי הליכה, כובע, מים ולבוש חם או קל, בהתאם למזג האוויר, וציוד נוסף, על פי הנדרש בפעילות הספציפית.

3.2.18 בטיחות בנסיעה ברכב

- א. יש לתדרך את התלמידים בהנחיות ההתנהגות המחייבות
- ב. יש לתדרך את הנהגים בנוגע לציר התנועה ולמקומות העצירה
- ג. יש לוודא את נוכחותם של מלווים בכל רכב (בקדמת הרכב ומאחור)
- ד. יש לוודא חגירת חגורות בטיחות במהלך הנסיעה.

3.2.19 פיקוח

- א. יש לקבוע נקודות התפקדות של התלמידים לאורך כל הפעילות.
- ב. יש לתדרך את התלמידים לקראת כל פעילות.
- ג. יש לספור את התלמידים ולתדרך אותם לפני כל ירידה מרכב ההסעה או עלייה עליו.

3.2.20 רפואה ועזרה ראשונה

תכנית הפעילות החוץ-בית-ספרית תכלול פירוט של ההיערכות בתחומי הרפואה והעזרה הראשונה. כדרישת מינימום תיעשה ההיערכות בתחומים אלה – הכוללת כוח אדם, מלווים, ציוד וסידורי פינוי – על פי ההנחיות המפורטות בחוזרי המנכ"ל המתאימים בהתאם לסוג הפעילות ולאופייה, ובמקרה שפעילות החוץ היא טיול תיעשה ההיערכות על פי הנדרש בטופס תיאום הטיול.

3.2.21 תיאום הפעילות

א. דגשים והנחיות לאחראי הפעילות/הטיול מול הלשכה לתיאום טיולים

(1) כל פעילות חוץ-בית-ספרית המפורטת בחוזר זה מחויבת בתיאום עם הלשכה לתיאום טיולים. התיאום מחויב הן בפעילות חוץ המשולבת בטיול והן בפעילות חוץ ללא טיול.

(2) יש להגיש בקשה ללשכה לתיאום טיולים לא יאוחר מ-14 יום לפני היציאה לפעילות המתוכננת, רצוי באמצעות אתר האינטרנט, בכתובת זו: <http://www.mokedteva.co.il>. בקשות לשינוי בתנאי האישור או לעדכון יוגשו באמצעות האינטרנט. יש להקפיד על רישום מדויק של הפעילות.

(3) האישור המגיע מהלשכה לתיאום טיולים הוא אישור יציאה לטיול, והוא אינו משחרר את האחראי על פעילות החוץ/הטיול מלימוד מפורט של ההיבטים הבטיחותיים ושל הנחיות הבטיחות לפעילות כפי שהן מפורטות בחוזרי המנכ"ל הרלוונטיים. כמו כן עליו להנחות את המורים המלווים ואת התלמידים בהתאם.

(4) חובה לעדכן את הלשכה לתיאום טיולים בכל ביטול של הפעילות.

ב. דגשים והנחיות לאחראי הטיול מול חדר מצב טיולים

(1) ביום שלפני ביצוע פעילות החוץ המתוכננת/הטיול יש להתקשר לחדר מצב טיולים ולבדוק עדכונים אחרונים באשר למזג אוויר, למצב המסלולים, לביטולים וכדומה.

(2) במקרה של מצב חירום במהלך הטיול, כגון פציעת תלמיד או שינוי התנאים בשטח (כגון בשל שרפה), יתקשר אחראי פעילות החוץ/הטיול לחדר המצב ויעביר את המידע העדכני מהשטח. חדר המצב ינתח את המידע ויבדוק את חומרתו ואת מידת השפעתו על המטיילים. על סמך ניתוח זה תתקבלנה החלטות, כגון עצירת פעילות החוץ/הטיול, פינוי המטיילים, שינוי המסלול וכדומה. אחראי פעילות החוץ/הטיול בשטח יפעל לביצוע ההחלטות שתתקבלנה בחדר המצב.

(3) הפנייה לחדר המצב בעת מצוקה חייבת לכלול את הנתונים האלה: פרטי הגוף המבצע את פעילות החוץ/הטיול, פרטי האירוע והאמצעים הנדרשים לסיוע. בהתאם למידע זה ולניתוחו יחליט חדר המצב על אופן הסיוע שיינתן למטיילים, כגון הזנקת מסוק, מתן עזרה ראשונה באמצעות מד"א, הזעקה של יחידת חילוץ וכדומה.

(4) האחראי על הפעילות ידווח מיידית לחדר המצב לטיולים שבמשרד החינוך ולמנהל מוסד החינוך על כל אירוע ביטחוני, מפגע בטיחותי, פציעה וכל אירוע שנעשה בו פינוי רפואי לבית חולים, גם אם לא נעשתה פנייה לקבלת סיוע באמצעות חדר המצב.

ג. עבודה מול פקחי הטיולים

(1) מומלץ להתייעץ עם פקחי הטיולים של המשרד לפני הטיול/הפעילות החוץ-בית-ספרית ובמהלכם בכל הקשור לתכנון הטיול/הפעילות החוץ-בית-ספרית ולהתעדכן במצב בשטח. אפשר לפנות לכל אחד מפקחי הטיולים בהתאם לגזרות ולמספרי הטלפון המופיעים על גבי מפת התיאום ותכנון הטיולים.

2) פקחי הטיולים של משרד החינוך יכולים לסייע בבעיות שמתפתחות בשטח. מומלץ להסתייע בהם כאשר יש צורך לארגן הובלת מים נוספים תוך כדי הטיול/הפעילות החוץ-בית-ספרית, לאתר ציוד שאבד ולסייע במהלך הטיול/הפעילות החוץ-בית-ספרית לתלמידים המתקשים לעמוד בה (כמו במצב של נקע או שבר, חשש להתייבשות וכדומה).

4. מנחה לסיווג פעילויות המחייבות רישוי עסקים

4.1 כללי

4.1 כאמור לעיל משרד החינוך מחייב את מוסדות החינוך לבצע תהליכי אישור מסודרים מול הלשכה לתיאום טיולים ובהתאם להנחיות חוזרי מנכ"ל בכל פעילות חוץ-בית-ספרית. גורמים אלו מנחים כיצד יש לבצע את הפעילויות ומפרטים את אמות המידה לביטחון ולבטיחות בכל אחת מהפעילויות המאפשרות.

4.2 אחת ההנחיות המרכזיות המחייבות את אחראי הפעילות במסגרת תהליך ההכנות היא לבדוק כי קיים רישוי עסקים בתוקף לאותה פעילות.

4.3 העיקרון המוביל צריך להיות פעולה לפי "חוק רישוי עסקים", "תקנות רישוי עסקים" ו"צו רישוי עסקים". כל אלו יחד מאגדים בתוכם את הנחיות המדינה בנושאים אלו. למרות זאת יש פעולות שמשרד החינוך מתיר ואינו מחייב רישוי עסקים.

4.4 יודגש כי קיומו או אי-קיומו של הצורך ברישוי עסקים אינו משנה את החובה החלה על אחראי הפעילות לפעול בהתאם להנחיות בחוזרי המנכ"ל המעודכנים.

4.2 דרכים לבדיקת קיום רישוי עסקים (במקרה שהעסק "טעון רישוי")

אפשר לפעול באחת מהדרכים המובאות כאן:

- לפנות לרשות המקומית, לממונה על רישוי העסקים, ולבדוק אתו
- לעיין בתקנות לרישוי עסקים המופיעות באתר האינטרנט של משרד הפנים – "עסקים טעוני רישוי"
- לבדוק במשרד הפנים, אצל ממונה הרשויות המחוזי.

4.3 סיווג פעילויות לפי הצורך ברישוי עסקים

בטבלה המובאת להלן מרכז מידע שיסייע לאחראי הפעילות לבדוק את הצורך ברישוי עסקים או בהיתרים אחרים בפעילויות המתוכננות להתבצע במסגרת פעילות החוץ:

סוג הפעילות	דרוש רישוי עסקים	דרוש היתר על פי חקיקה אחרת		הערות
		כן	לא	
טיפוס וגלישה ומתחם פעילות אתגרי				
1.	טיפוס וגלישה ברחבי הארץ		V	
2.	פעילות במתחם חבלים אתגרי נייד		V	
3.	פעילות במתחם/פארק אתגרי קבוע	V		
4.	פעילות באתר פארק קיר טיפוס קבוע	V		
ניווט				
5.	ניווט		V	
6.	ניווט תחרותי		V	
רכיבה על אופניים				
7.	טיול רכוב על אופניים		V	
8.	תחרויות רכיבה על אופני הרים		V	
רכיבה על בעלי חיים				
9.	רכיבה על חמורים	V		דרוש רישוי עבור אחזקתם ועבור הטיפול בהם.
10.	רכיבה על סוסים	V		דרוש רישוי עבור אחזקתם ועבור הטיפול בהם.
11.	רכיבה על גמלים	V		דרוש רישוי עבור אחזקתם ועבור הטיפול בהם.
12.	פעילות בחווה לרכיבה טיפולית לחינוך המיוחד	V		דרוש רישוי עבור אחזקתם ועבור הטיפול בהם.

סוג הפעילות	דרוש רישוי עסקים	דרוש היתר על פי חקיקה אחרת		הערות
		כן	לא	
סיורים בכלי רכב שונים – ג'יפים, רכבת, טרקטורים עם עגלה				
13.	סיורי ג'יפים	V		
14.	סיור ברכבת שעשועים באתר מוגדר	V		
15.	פעילות על טרקטור עם עגלה להובלת נוסעים	V		רישיון לעגלה להובלת נוסעים ממשרד התחבורה
החלקה על קרח				
16.	פעילות באתר החלקה על קרח	V		
נהיגה במכוניות "קרטינג" במסלול סגור				
17.	פעילות באתר נהיגה במכוניות "קרטינג" במסלול סגור	V		
קליעה בחץ וקשת				
18.	פעילות חץ וקשת ניידת	V		
	פעילות חץ וקשת בתוך אתר קבוע	V		
פעילויות שלג				
19.	פעילויות שלג באתר "החרמון"	V		
20.	פעילויות שלג במקום פתוח שאינו אתר	V		
מתקני שעשועים ומתקנים מתנפחים				
21.	פעילות באתר נייד של מתקני שעשועים ומתקנים מתנפחים	V		
22.	פעילות באתר קבוע כל השנה למתקני שעשועים ולמתקנים מתנפחים	V		

סוג הפעילות	דרוש רישוי עסקים	דרוש היתר על פי חקיקה אחרת		הערות
		כן		
		לא		
ספורט שימושי				
23.	פעילות במסלול ספורט שימושי בשטח מוסד החינוך או במחנה		V	
כדורי צבע				
24.	ירי בכדורי צבע		V	
מחנות וקייטנות				
26.	פעילות במחנה יער		V	
27.	פעילות בקייטנה		V	
28.	פעילות בקייטנה של תנועת נוער		V	הקייטנה חייבת להציג אישור חינוכי למשרד החינוך.
29.	פעילות בקייטנה של הרשות המקומית		V	לפי החלטה של ועדת החינוך של הכנסת ואישור של שר הפנים
30.	פעילות בסמינר של תנועת נוער		V	הקייטנה חייבת להציג אישור חינוכי למשרד החינוך.
31.	פעילות בקייטנות של מתנ"סים		V	

פארק מים וברכות שחייה				
32.	פעילות בברכת שחייה	V		
33.	פעילות בפארק מים	V		
רחצה בים				
34.	רחצה בחוף מוכרז	V		הרחצה מותרת אך ורק בחופים ששר הפנים הכריז עליהם בצו. בהתאם לחוק הסדרת מקומות רחצה וצו הסדרת מקומות רחצה

סוג הפעילות	דרוש רישוי עסקים	דרוש היתר על פי חקיקה אחרת		הערות
		כן	לא	
שיט לסוגיו בנחלים ובאגמים				
35.	שיט באבובים	V		
36.	שיט בקייאקים	V		
37.	שיט בסירות חצי קשיחות	V		
38.	שיט בסירות נהר	V		
39.	שיט על רפסודה		V	
40.	שיט בימים ובאגמים מוסדרים	V		
41.	שיט בחסקות	V		
42.	שיט בגלשני מפרש	V		
43.	גלישה בגלשני גלים	V		
44.	סקי מים בכבלים	V		
45.	סקי מים באגמים	V		
46.	צלילת קמ"ס (קנה, מסכה, סנפירים)		V	
47.	צלילה עם בלונים במסגרת מועדון צלילה מוסדר			עמידה בהנחיות חוק הצלילה

	סוג הפעילות	דרוש רישוי עסקים		דרוש היתר על פי חקיקה אחרת	הערות
		כן	לא		
48.	שיט באבוב רחיפה	✓			
49.	שיט בבננה כפולה	✓			

5. טבלה מרכזת להגדרת גילאי הסף בפעילויות החוץ בית-ספריות המופיעות בחוזר זה

סוג הפעילות	פירוט הפעילות	הגבלת הגיל
פעילויות אתגר, ספורט וחוויה	טיפוס וגלישה	מכיתה ד'
	חציית גבי מים עמוקים	מכיתה כיתה ז'
	פעילות במתחם חבלים אתגרי	אין הגבלת גיל
	ניווט	א. ניווט בשטח עירוני - ביום מכיתה ד' - בלילה מכיתה ז' ב. ניווט בשטח פתוח - ביום מכיתה ה' - בלילה מכיתה ט'
	ניווט תחרותי	א. בשטח המוסד מכיתה ג' ב. בשטח בנוי מכיתה ה' ג. בחיק הטבע מכיתה ז'
	טיולים רכובים על אופניים	מכיתה ד'
	רכיבה על אופניים לאוכלוסייה בעלת צרכים מיוחדים	חלוקה של אוכלוסיות וגילאים לפי סוגי האופניים: א. רכיבה על תלת-אופן ועל אופני טנדם – אוטיסטים: מגיל 3 ב. רכיבה על תלת-אופן ועל אופני טנדם עם רוכב קדמי מנוסה – בעלי פיגור: מגיל 3 ג. רכיבה על אופני יד, על תלת-אופן ועל אופני טנדם בהתאם לרמת

סוג הפעילות	פירוט הפעילות	הגבלת הגיל
		הרכיבה – בעלי שיתוק מוחין: מגיל 3 ד. רכיבה על אופני טנדם עם רוכב קדמי מנוסה – בעלי לקות ראייה: מגיל 3 ה. רכיבה על אופני טנדם עם רוכב קדמי מנוסה או על אופני יד – בעלי פוליו: מגיל 3 ו. רכיבה על אופניים רגילים, על אופני טנדם או על תלת-אופן – בעלי לקות למידה: מגיל 3 ז. רכיבה על אופני יד ועל תלת-אופן – בעלי נכות בגפיים: מגיל 3 ח. רכיבה על אופני טנדם עם רוכב קדמי מנוסה או על אופניים רגילים – פגועי נפש: מגיל 10 ט. רכיבה על אופני טנדם ועל אופניים רגילים – נוער בסיכון: מגיל 10
	תחרויות רכיבה על אופני הרים	מכיתה ז'
	רכיבה על בעלי חיים	א. בטיול וברכיבה על סוסים מחוץ לחווה: רק קבוצות מיומנות המתאמנות ברכיבה באופן מקצועי ואשר קיבלו אישור לכך ממנהל תחום הבטיחות ב. רכיבה על סוסי פוני שגובהם אינו עולה על 120 ס"מ, במגרש מגודר: לתלמידים מגיל 3 ג. רכיבה על סוסים במגרש מגודר: לתלמידים מכיתה ד' ד. רכיבה על סוסים מחוץ לחווה: לרוכבים מיומנים בלבד ה. רכיבה על חמורים: מכיתה ה' ו. רכיבה על גמלים: מכיתה ו'
	רכיבה טיפולית על בעלי חיים	לפי קביעת מנהל המוסד, בתיאום עם מדריך הרכיבה הטיפולית
	סיורי ג'יפים	אין הגבלת גיל

סוג הפעילות	פירוט הפעילות	הגבלת הגיל
	טיסות בשמי הארץ	אין הגבלת גיל
	החלקה על קרח	אין הגבלת גיל
	נהיגה במכוניות קרטינג במסלול סגור	לפי הנחיות המקום ורישיון העסק
	קשתות (קליעה בחץ וקשת)	אין הגבלת גיל
	נסיעה ברכבת שעשועים	אין הגבלת גיל
	פעילות במתקנים מתנפחים	א. מכיתה א' ב. לכיתות גן אך ורק באתר מתקנים מתנפחים קבוע ומוסדר, בעל רישיון עסק כדין
	ספורט שימושי	א. לפי קביעת תחום של"ח ב. לפי הנחיות המקום ורישיון העסק

	הסעת תלמידים בעגלה רתומה לטרקטור ("גרור")	אין הגבלת גיל
	משחק בכדורי צבע (פיינטבול)	א. בין שתי קבוצות - מכיתה ה' במקום קבוע - מכיתה ט' בשטח פתוח (במקום לא קבוע) ב. בירי למטרות מכיתה ד'
	משחק שטח ברובי אינפרא אדום	מכיתה ד'
	מסעות חניכה אתגריים	מכיתה ט'
פעילויות מים	רחצה בים (הרחצה בים התיכון אסורה)	מכיתה ה'
	רחצה בברכה	א. לגן חובה – ברכת פעוטות בלבד ב. לכיתות א'-ד' – במים רדודים

בלבד		
ג. מכיתה ה' – בהתאם לרמת השחייה: שחייה במים עמוקים רק ל"שוחים" או ל"שחינים" ולכל האחרים במים רדודים		
בהתאם לתנאי הפעלת המתקן ורישיון העסק	רחצה בפארק מים	
מכיתה א'	שיעורים ופעילויות של שחייה	
מכיתה ו' ליודעים לשחות	שיט אבובים	
מכיתה ו' ליודעים לשחות	שיט קייאקים	
מכיתה ה' ליודעים לשחות	שיט בסירות חצי קשיחות	
מכיתה ו' ליודעים לשחות	שיט בסירות נהר	
מכיתה ט' ליודעים לשחות	שיט על רפסודות	
מכיתה ט' לתלמידים היודעים לשחות ואשר הוכשרו בבנייה צופית הכוללת התנסות מעשית	שיט על מיני-רפסודות	
מגיל הגן	שיט ספינות	
מכיתה ה' ליודעים לשחות	שיט בסירות משוטים או בסירות פדלים	
מכיתה ה' ליודעים לשחות	גלישה בגלשני מפרש	
מכיתה ב' ליודעים לשחות	גלישת גלים	
מכיתה ה' ליודעים לשחות	סקי מים בכבלים	
מכיתה ה' ליודעים לשחות	סקי מים באגמים ובימים	
מכיתה ה' למוגדרים בלימוד השחייה בדרגת "שחיין"	קמ"ס (קנה, מסכה, סנפירים)	
מגיל 10 ליודעים לשחות	שיט באבוב רחיפה	
מכיתה ה' ליודעים לשחות	שיט עם בננה כפולה	
מכיתה ו'	משחקי העפלה	
מכיתה ה'	בית-ספרית ימית בבתי ספר לחינוך ולספורט ימי	

פרק ב': פעילויות חוץ-בית-ספריות – פעילויות אתגר, ספורט וחוויה – הנחיות ביצוע מפורטות

1. הנחיות כלליות

1.1 פעילויות הספורט והחוויה כרוכות בסיכונים רבים הקשורים למיומנות, להתאמה של התלמיד לפעילות ולגורמים השונים המאפיינים אותה. כיוון שכך הן מחייבות התארגנות, תכנון וחשיבה בטרם היציאה לפעילות. על מנהל מוסד החינוך להתאים את הפעילות לתלמידיו, להתייעץ עם גורמים המכירים את הפעילות ולשקול אותה היטב.

1.2 ההנחיות בפרק זה אינן כוללות את כללי הבטיחות בהליכה ובנסיעה אל מקום הפעילות ואת כללי ההתנהגות במהלך הפעילות המפורטים בחוזר הטיולים סה/9(ג). על אחראי הפעילות לעמוד בכלל הדרישות לתיאום ולהכנה כפי שהן מופיעות בחוזר זה.

1.3 הפעילות תתקיים בשעות האור בלבד.

1.4 אין לקיים את הפעילות כאשר יורד גשם כבד או ברד, כאשר צפוי שיטפון או בתנאים של עומס חום כבד.

1.5 אם מתגלית סתירה בין הנחיות האתר שבו הפעילות מתקיימת לבין הנחיות חוזר המנכ"ל, יש לפעול בהתאם להנחיה המחמירה יותר מבין השתיים.

6. טיולים רכובים על אופניים

6.1 רקע

רכיבה על אופניים היא פעילות המשלבת חינוך גופני עם חינוך לידיעת הארץ ולהכרת נופיה בדרך של חוויה ואתגר. עם זאת, הרכיבה על אופניים מחייבת משמעת קפדנית במיוחד, שכן סטייה מהכללים ומהנחיות הבטיחות עלולה להסתיים בתאונות דרכים או בתקרית בטיחות אחרת.

6.2 הגדרות

6.2.1 **מדריך רכיבה:** אדם שהוסמך בידי בית הספר למאמנים שבמכון וינגייט או בידי מכללה של משרד החינוך המוסמכת להכשיר מדריכי רכיבה על אופניים ושברשותו תעודה תקפה המעידה על הסמכתו.

6.2.2 **עוזר מדריך:** בגיר בעל ידע טכני ובעל ניסיון ברכיבה על אופניים אשר אושר בידי מדריך רכיבה מוסמך לשמש עוזר מדריך.

6.3 טבלת היערכות

טבלה זו מיועדת לסייע לאחראי על הפעילות להתכונן בשיטתיות לפעילות החוץ-בית-ספרית המתוכננת. כדי להשלים את ההתכוננות לפעילות יש לקרוא היטב את הטבלה יחד עם ההנחיות הספציפיות המפורטות אחריה.

מס'	הנושאים לבדיקה
1.	תיק פעילות חוץ-בית-ספרית לטיולים רכובים על אופניים הפעילות החוץ-בית-ספרית תיערך על פי המפורט בתיק הפעילות שיכלול לפחות את אלה: א. תיאור הפעילות ומטרתה ב. תדריכים כתובים לסגל, למלווים, למדריכים ולבעלי תפקידים אחרים הכוללים דרישות בטיחות ספציפיות ג. תדריכים כתובים לתלמידים ד. דרכי תקשורת ודיווח ה. ריכוז האישורים המחייבים ו. רשימות מסווגות של המשתתפים (תלמידים, מורים, מדריכים, מלווים אחרים, מלווים רפואיים) ז. הוראות היערכות למצבי חירום, לעזרה ראשונה ולפינוי (ובכלל זה מספרי טלפון לשעת חירום).
2.	אישורים א. הפעילות תתואם עם הלשכה לתיאום טיולים ותותנה בקבלת אישור כנדרש. ב. בנוסף יש לתאם את הפעילות עם הגורמים הרלוונטיים באזור המסלול: קב"ט הרשות המקומית, הרב"ש, המשטרה והצבא, על פי הנחיות האישור הביטחוני. ג. בטיולי אופניים בדרכים סלולות נדרש להעביר הודעה ללשכת התנועה של המשטרה על קיום הפעילות, על מסלולה ועל מועדה (יום הפעילות, שעת ההתחלה ושעת הסיום). ד. בתחרויות רכיבה על אופני הרים מחוץ לתחום היישוב נדרש ליידע לפחות חודש מראש את קב"ט הרשות המקומית שבתחום שיפוטה הפעילות מתבצעת על פרטי הפעילות (המועד, המקום, השעות, המסלול, מס' המשתתפים המתוכנן וכו') ולפעול בהתאם להוראות, ובכלל זה קביעת סדרנים ומאבטחים. ה. השתתפותו של התלמיד בפעילות מותנית בהמצאת אישור כתוב של הוריו או של האפוטרופוס שלו. האישור יכלול: ▪ הסכמה להשתתפות התלמיד בפעילות המתוכננת; ▪ הצהרה כי מצב בריאותו תקין ומאפשר את השתתפותו בפעילות; ▪ אישור כי התלמיד יודע לרכוב על אופניים; ▪ הצהרה כי האופניים תקינים (במקרה שבו האופניים בבעלות התלמיד).

מס'	הנושאים לבדיקה
3.	ביטוח תקף א. המפעיל/הבעלים של הפעילות יחזיק בפוליסה צד ג' המכסה את אחריותו בגין פעילותו כנגד תביעת גוף או רכוש של צד שלישי בהיקף של לא פחות משני מיליון וחצי דולר. ב. הפוליסה תכלול אחריות מקצועית. ג. הפוליסה תכלול הרחבה לפעילות ספורט אתגרי (במידת הצורך) והרחבה לאחריות של קבלני משנה וכל מי שפועל מטעמם.
4.	התלמידים המשתתפים בטיול אופניים רשאים להשתתף תלמידים מכיתה ד' ומעלה המיומנים ברכיבה על אופניים.
5.	חלוקה לזוגות א. לפני היציאה לפעילות יחולקו התלמידים לזוגות, ובני הזוג יונחו לשמור על קשר עין קבוע ביניהם ולשמור זה על זה לאורך כל הפעילות ועד לחזרה למוסד החינוכי או עד לפיזור לבתי התלמידים. ב. בפעילות תחרותית לא תכלול האחריות לבן הזוג את שלב התחרות.
6.	מסירת מידע בכתב ותדריכים א. יש למסור לסגל תדריכים בכתב. ב. יש לערוך לסגל תדריכים לפני היציאה לפעילות ובמהלכה. ג. יש להעביר תדריכים לתלמידים לפני היציאה לפעילות, לפני העלייה על רכב ההסעה ולפני הירידה ממנו. ד. לפני תחילת הפעילות יקיים מדריך האופניים תדריך בטיחות ובו ישתתפו האחראי על הפעילות, המלווים, המורים, סגל הרפואה והתלמידים. תלמיד שלא נכח בתדריך לא יורשה להשתתף בפעילות. ה. בתדריך תימסר לתלמידים תמצית מידע בטיחותי בכתב.
7.	המלווים והמדריכים א. טיול האופניים ינוהל מקצועית בידי מדריך רכיבה אחד לפחות ובידי עוזר מדריך אחד לפחות. ב. לטיול יצורפו מלווים בגירים המיומנים ברכיבה על אופניים. ג. כנגד כל 10 תלמידים המשתתפים בפעילות יהיה נוכח מלווה אחד, ובכל מקרה לא יפחת מספר המלווים משניים (לצורך חישוב מספר המלווים יעוגל מספר התלמידים כלפי מעלה). ד. מספר המלווים בטיולי אופניים בשטח ובתחרויות אופניים מפורט להלן. ה. המדריכים והמלווים יהיו מסומנים בחולצה ובכובע ויצוידו במשקוקית.

מס'	הנושאים לבדיקה
8.	בטיחות בנסיעה ברכב א. יש לתדרך את התלמידים בהנחיות ההתנהגות המחייבות. ב. יש לתדרך את הנהגים בנוגע לציר התנועה ולמקומות העצירה . ג. יש לוודא את נוכחות המלווים בכל רכב (בקדמת הרכב ומאחור) . ד. יש לוודא חגירת חגורות בטיחות במהלך הנסיעה.
9.	עזרה ראשונה והצלה א. כנגד כל 50 תלמידים המשתתפים בפעילות יהיה נוכח מגיש עזרה ראשונה אחד לפחות, והוא יצויד בתיק עזרה ראשונה. ב. בפעילות שמשתתפים בה מעל 100 איש יהיה אחד מאנשי העזרה הראשונה חובש, והוא יצויד בתיק חובש. ג. הנחיות מפורטות המתייחסות להיערכות לעזרה ראשונה בתחרויות אופניים ראה להלן.

6.4 הנחיות מפורטות

6.4.1 דרישות כלליות

- א. הפעילות תתקיים בשעות היום בלבד ותסתיים שעה לפני החשכה לכל המאוחר.
- ב. אין לקיים את הפעילות בתנאי מזג אוויר קשים, כמו עומס חום כבד, גשם שוטף או רוחות חזקות.
- ג. אם טיול האופניים מאורגן בידי גוף חיצוני יודא האחראי על הפעילות כי בידי הארגון מצויים רישיון עסק בתוקף וביטוח בתוקף.

6.4.2 האופניים

- א. האופניים יהיו תקינים ומצוידים בכל אבזרי הבטיחות הנדרשים.
- ב. האופניים יתאימו לאופי הפעילות (אופני שטח, אופני כביש וכד').
- ג. בנסיעה על כבישים יצוידו האופניים במחזיר אור מלפנים ובפנס נצנוץ מאחור (בנוסף לפנס הרגיל).

6.4.3 הכנות מקדימות לפעילות

- א. האחראי על הפעילות ומדריך הרכיבה יקיימו סיור מקדים במסלול הפעילות. בסיור ייבדקו תנאי הדרך, מכשולים אפשריים, עליות ומורדות וכד'.
- ב. יש להצטייד ב-1.5 ליטרים מים לפחות לכל שעת רכיבה. המים יינשאו בתרמיל על גבו של כל רוכב או במנשא המותקן על שלדת האופניים.
- ג. יש להצטייד בערכות כלי עבודה ובחלפים תואמים לאופניים לצורך תיקון תקלות אפשריות. מספר הערכות ותכולתן המדויקת ייקבעו בידי מדריך הרכיבה.
- ד. יש לוודא כי כל משתתף מצויד בנעליים סגורות ובקסדת מגן.
- ה. יש לבדוק את תקינותם של הציוד האישי, הציוד הקבוצתי והאבזרים הנלווים.

ו. יש לבדוק את תקינותם של האופניים. בדיקה זו תיעשה הן בידי הרוכב והן בידי מדריך הרכיבה ותכלול –

(1) בדיקה המוודאת כי האופניים מצוידים במערכת מעצורי תמיכה ובמערכת הילוכים המאפשרת החלפת הילוך ללא הסרת הידיים מהכידון;

(2) בדיקה המוודאת כי באופניים מצויים פנס קדמי, מחזיר אור קדמי ופנס נצנוץ אחורי;

(3) בדיקת התקינות של הבלם הקדמי (יש ללחוץ על הידית ולוודא שהמעצורים נצמדים לגלגל הקדמי);

(4) בדיקת תקינות הבלם האחורי (יש ללחוץ על הידית ולוודא שהמעצורים נצמדים לגלגל האחורי);

(5) בדיקת התקינות של הבלם הקדמי והבלם האחורי גם יחד (יש ללחוץ על שתי הידיות במקביל ולוודא שהמעצורים נצמדים לגלגלים);

(6) בדיקת השלמות של הגידים בכבלים – מעצורים והילוכים (כבל ששני גידים שלו או יותר קרועים או פגומים יוחלף בכבל תקין);

(7) בדיקת אום הכידון המרכזי (בדיקת הידוק);

(8) בדיקת גובה הכיסא (על הכיסא להגיע לגובה מותנו של הרוכב);

(9) בדיקת נעילת פתיחה מהירה של הגלגל הקדמי (אם קיימת מערכת נעילה מהירה גם בגלגל האחורי יש לבדוק גם אותה);

(10) בדיקת מערכת ההילוכים;

(11) בדיקת התקינות של הצמיגים (צמיג שיימצא סדוק או קרוע יוחלף בצמיג תקין);

(12) בדיקת לחץ האוויר בגלגלים על פי הנחיות היצרן.

אם במהלך הבדיקה נמצא ליקוי כלשהו באופניים אין להשתמש בהם עד שיתוקן הליקוי.

ז. התלמידים יחולקו לזוגות, ובני הזוג ינחו לשמור על קשר עין קבוע ביניהם ולשמור זה על זה.

6.4.4 תדריך הבטיחות

לפני תחילת הפעילות יקיים מדריך האופניים תדריך בטיחות שבו ישתתפו האחראי על הפעילות, המלווים, המורים, סגל הרפואה והתלמידים. תלמיד שלא נכח בתדריך לא יורשה להשתתף בפעילות. התדריך יכלול את ההנחיות האלה:

א. הרוכבים יקפידו על יישומם של כל דיני התעבורה.

ב. הרוכבים ירכבו זה אחר זה, לא יעקפו זה את זה ולא ירכבו זה בצד זה.

ג. הרוכבים ישמרו על מרחק של 4 מ' לפחות זה מזה. כמו כן ישמרו הרוכבים על קשר עין בין רוכב לרוכב ועל קשר עין בין בני הזוג.

ד. רוכב המעוניין לעקוף רוכב אחר יכריז בקול רם "עוקף מימין!" או "עוקף משמאל!" או "עוקף ביניכם!"

ה. בכל עת יהיה קשר עין, ואם אפשר גם קשר קולי, בין מדריך הרכיבה הרוכב בראש שדרת המסע לבין עוזר המדריך או המלווה הרוכב בסופה.

- ו. ברכיבה בירידות תלולות או מתמשכות ישמרו הרוכבים על מרווחים גדולים ביניהם. רוכבים שאינם מיומנים דיים ירדו את הירידות הללו ברגל.
- ז. במקרה של תנאי דרך קשים רצוי לרדת מהאופניים ולהוביל אותם ברגל.
- ח. רוכב המאבד את קשר העין עם בן זוגו ימתין במקום עד שיבואו לעזרתו.
- ט. אם מתרחשת תקלה טכנית ימתינו הרוכב ובן זוגו במקום עד שיבואו לחלצם.
- י. תלמידים לא ממושמעים, מתפרעים או מפריעים יוחזרו מהפעילות בהשגחת אחד המלווים.

6.4.5 המסע

- א. בראש שדרת המסע ירכב מדריך הרכיבה ובסופה ירכב עוזר המדריך או אחד המלווים. המלווים האחרים ישובצו בידי מדריך הרכיבה לאורך שדרת המסע.
- ב. המלווים יפקדו את חניכי קבוצתם במפקדי זוגות ובמפקדים על פי שמות במועדים אלה לפחות:
 1. עם ההגעה למקום הפעילות
 2. לפני כל רכיבה
 3. לאחר כל רכיבה
 4. בסיום הפעילות.
- ג. המלווים יוודאו שהתלמידים מתנהגים כראוי וממלאים אחר כל ההנחיות וימנעו סטייה של רוכב כלשהו מהמסלול.
- ד. במהלך רכיבה שיש בה חשיפה לשמש יוודאו המלווים כי כל התלמידים חובשים כובע וכי הם מרחו על גופם תכשיר הגנה בעל מקדם 15 לפחות. כמו כן יעודדו המלווים את התלמידים לשתות הרבה ויוודאו כי הם מקפידים על כך.
- ה. בירידה תלולה ימתין המדריך בתחתית המדרון עד שכל הרוכבים ירדו וישגיח על פעילותם.

6.4.6 הנחיות מיוחדות לטיולי אופניים בדרכים סלולות

נוסף להנחיות הכלליות המפורטות לעיל יש לפעול על פי ההנחיות שלהלן:

א. הודעה ללשכת התנועה

יש להודיע ללשכת התנועה של המשטרה על קיום הפעילות, על מסלולה ועל מועדה (יום הפעילות, שעת ההתחלה ושעת הסיום).

ב. רכבי ליווי

1. לפני טור הרוכבים ייסע רכב ליווי. סימון הרכב ודרכי זיהויו יהיו על פי הנחיית לשכת התנועה של המשטרה.
2. אחרי טור הרוכבים ייסע רכב ליווי נוסף. סימון הרכב ודרכי זיהויו יהיו על פי הנחיית לשכת התנועה של המשטרה.
3. הרוכבים ישמרו על מרחק סביר מרכב הליווי.

ג. סימון רוכבים

הרוכבים יהיו מצוידים באמצעי סימון זוהרים.

ד. משמעת תעבורה

- 1) הרכיבה תיעשה בצדו הימני של הכביש.
- 2) אין לבצע עקיפה תוך כדי רכיבה.
- 3) יש לציית לכל השלטים ותמרורי התנועה.
- 4) עקיפת רכב חונה תיעשה אך ורק מצד שמאל של הרכב.
- 5) יש לאותת לפני האטה, עצירה או שינוי של כיוון הנסיעה.

6.4.7 הנחיות מיוחדות לטיולי אופניים בשטח

בנוסף להנחיות הכלליות המפורטות לעיל יש לפעול על פי ההנחיות שלהלן:

- א. מסלול הרכיבה ייקבע בידי מדריך הרכיבה ויאושר בידי האחראי על הפעילות.
- ב. כנגד כל 25 רוכבים יהיה נוכח מדריך רכיבה אחד; כנגד כל 10 רוכבים יהיה נוכח מלווה אחד (מספר הרוכבים יעוגל כלפי מעלה).
- ג. תנאי השטח והמסלול יתאימו לגיל הרוכבים, לרמתם ולכושרם הגופני.
- ד. האחראי על הפעילות יוודא כי מסלול הפעילות אינו כולל כבישים או קטעי דרך מזופתים. במקרה שיש הכרח לרכוב בכביש או בדרך מזופתת יש לנהוג על פי ההנחיות המפורטות ב-6.4.4 וב-6.4.6 לעיל.
- ה. אם יש צורך לחצות כביש או דרך מזופתת יקפיד האחראי על הפעילות על יישומם של כל כללי הזהירות הנדרשים בעת חציית כביש.
- ו. אין לרכוב בשטח או בשביל שמרחקו משפת תהום קטן מ-2 מ'.

17. הפעלת מתקנים מתנפחים

17.1 טבלת היערכות

טבלה זו מיועדת לסייע לאחראי על הפעילות להתכונן בשיטתיות לפעילות החוץ-בית-ספרית המתוכננת. כדי להשלים את ההתכוננות לפעילות יש לקרוא היטב את הטבלה יחד עם ההנחיות הספציפיות המפורטות אחריה.

מס'	הנושאים לבדיקה
1.	תיק פעילות חוץ-בית-ספרית להפעלת מתקנים מתנפחים הפעילות החוץ-בית-ספרית תיערך על פי המפורט בתיק הפעילות שיכלול לפחות את אלה: א. תיאור הפעילות ומטרתה ב. תדריכים כתובים לסגל, למלווים, למדריכים ולבעלי תפקידים אחרים הכוללים דרישות בטיחות ספציפיות ג. תדריכים כתובים לתלמידים ד. דרכי תקשורת ודיווח ה. ריכוז האישורים המחייבים ו. רשימה מסווגת של המשתתפים (תלמידים, מורים, מדריכים, מלווים אחרים, מלווים רפואיים) ז. הוראות היערכות למצבי חירום, לעזרה ראשונה ולפינוי (ובכלל זה מספרי טלפון לשעת חירום).
2.	אישורים א. מנהל הפעילות יוודא כי לכל מתקן קיים תיק מתקן (דוגמה לתיק מתקן ראה בנספח א) ובו יימצאו כל אלה: • תיעוד ממצאי הבדיקה הראשונית של המתקן שבוצעה בידי הגוף הבודק • אישור של הגוף הבודק כי הוא ביצע בדיקה שנתית באותה שנה • תיעוד תוצאות הבדיקה השנתית של המתקן • ממצאי בדיקות המתקן וסביבתו שנעשו לפני כל פעילות. ב. השתתפותו של תלמיד בפעילות מותנית בהמצאת אישור כתוב של הוריו או של האפוטרופוס שלו. האישור יכלול הסכמה להשתתפות התלמיד בפעילות המתוכננת וכן הצהרה כי מצב בריאותו תקין ומאפשר את השתתפותו בפעילות.
3.	רישיון עסק א. לאתר מתקנים מתנפחים נייד לא נדרש רישוי עסק, אך נדרש ביטוח התואם את הפעילות המתוכננת. ב. לאתר קבוע למתקנים מתנפחים נדרש לבדוק שבידי בעליו או בידי הגוף המפעיל אותו מצויים המסמכים האלה: • רישיון עסק • ביטוח התואם את הפעילות המתוכננת.
4.	התלמידים המשתתפים א. הפעילות מותרת מכיתה א' ומעלה. ב. לילדי כיתות ג' מותרת הפעילות אך ורק באתר מתקנים מתנפחים מוסדר, בעל רישיון עסק כדיון. ג. יש לבחון אם קיימת מגבלה כלשהי ברישיון העסק של האתר או של הגוף המפעיל.

מס'	הנושאים לבדיקה
5.	חלוקה לזוגות יש לבסס את ההשגחה על המדריכים ועל הסגל. יחד עם זאת יחולקו התלמידים לזוגות במידת האפשר, ובני הזוג יונחו לשמור על קשר עין קבוע ביניהם ולשמור זה על זה לאורך כל הפעילות ועד לחזרה למוסד החינוכי או עד לפיזור לבתי התלמידים.
6.	מסירת מידע בכתב ותדריכים א. יש למסור לסגל תדריכים כתובים. ב. יש לערוך לסגל תדריכים לפני היציאה לפעילות ובמהלכה. ג. יש להעביר לתלמידים תדריכים לפני היציאה לפעילות, לפני העלייה על רכב ההסעה ולפני הירידה ממנו. ד. יש לערוך לתלמידים תדריך לפני תחילת כל מקצה.
7.	המלווים, המדריכים והמפעילים א. המלווים מספר המלווים ומאפייניהם בתנועה אל מקום הפעילות ובחזרה ממנו יהיה בהתאם לאישור הביטחוני שניתן למוסד החינוך על ידי הלשכה לתיאום טיולים של משרד החינוך. המלווים של כל קבוצה יקיימו מפקדי זוגות ומפקדים על פי שמות במועדים אלה לפחות: • לפני היציאה לפעילות, בתוך רכב ההסעה • לאחר כל הפסקה במהלך הנסיעה או התנועה • עם ההגעה למקום הפעילות ולפני תחילתה • בסיום הפעילות. ב. המדריכים והמפעילים ראה פירוט להלן.
8.	בטיחות בנסיעה ברכב א. יש לתדרך את התלמידים בהנחיות ההתנהגות המחייבות. ב. יש לתדרך את הנהגים בנוגע לציר התנועה ולמקומות העצירה. ג. יש לוודא את נוכחות המלווים בכל רכב (בקדמת הרכב ומאחור). ד. יש לוודא חגירת חגורות בטיחות במהלך הנסיעה.

מס'	הנושאים לבדיקה
9.	עזרה ראשונה והצלה א. הליווי הרפואי בתנועה אל מקום הפעילות ובחזרה ממנו יהיה בהתאם למפורט באישור הביטחוני שניתן למוסד החינוך על ידי הלשכה לתיאום טיולים של משרד החינוך. ב. על מנהל האתר להיות מוסמך כמגיש עזרה ראשונה (מע"ר), ועליו לשאת תעודה תקפה המעידה שהוא מבצע קורס רענון פעם בשנתיים. ג. לחלופין מנהל האתר רשאי להעסיק אדם אחר שהוסמך לשמש מגיש עזרה ראשונה ונושא תעודה בתוקף.
10.	אירועים חריגים א. יש לעצור את הפעילות ולוודא שאנשים נוספים אינם עלולים להיפגע. ב. על כל אירוע ביטחוני או בטיחותי ועל כל אירוע שנעשה בו פינוי רפואי לבית חולים יועבר דיווח מיידי למנהל מוסד החינוך או לתנועת הנוער שהנפגע שייך אליה.

17.2 הנחיות מפורטות

17.2.1 רקע

א. מוסדות חינוך יוזמים מעת לעת פעילות הכוללת שימוש במתקנים מתנפחים. פעילות זו אהובה במיוחד על הילדים ומסבה להם הנאה רבה. עם זאת חשוב לדעת כי שימוש במתקן לא תקין או הפעלה לא זהירה שלו עלולים להביא לפגיעה קשה של המשתמשים בו. לפיכך יש לנקוט משנה זהירות בכל הנוגע לתחזוקת המתקנים ולהפעלתם ולהקפיד על יישום מדויק של כל הנחיות הבטיחות.

ב. נוהל זה מותאם לתקן האירופי העוסק במתקנים מתנפחים. אם יפורסם תקן ישראלי בנושא ישונה הנוהל בהתאם לתקן זה.

ג. נוהל זה מבטל את הנוהל שהופץ במהלך השנים 2003-2004.

17.2.2 הגדרות

א. **מתקן מתנפח:** מתקן שעשועים נייד, בעל נפח המושג באמצעות אספקה מתמשכת של לחץ אוויר. על מתקן זה או בתוכו יכולים המשתמשים לקפוץ, לגלוש, לטפס וכו'. קיימים סוגים שונים של מתקנים מתנפחים; להלן רשימה חלקית שלהם:

- (1) מתקנים מתנפחים שטוחים
- (2) מתקנים מתנפחים הכוללים קירות צד ("טירה")
- (3) מתקן רב-משחקים ("אתגרן")
- (4) מגלשות יבשות
- (5) מגלשות רטובות
- (6) הר טיפוס
- (7) משחקים ("בנג'י אופקי", "הפל אותי")
- (8) ספינה מתנדנדת
- (9) מתקנים מתנפחים בתוך ברכת שחייה
- (10) מתקנים מתנפחים בים.

- א. **מפוח:** מכשיר המונע באמצעות מנוע חשמלי או מנוע בנזין והמשמש לניפוח רצוף של מתקן השעשועים במשך כל זמן ההפעלה.
- ב. **תופס המתקנים:** בעלי המתקנים או אדם/ארגון שמונה בידי בעלי המתקנים להפעילם.
- ג. **מנהל אתר מתקנים מתנפחים:** אדם בעל הכשרה מתאימה אשר מונה בידי תופס המתקנים או מי מטעמו לפקח על האתר ועל הפעילות המתקיימת בו, לתפעלו באופן בטוח ולשאת באחריות לבדיקת המתקנים באתר ולתחזוקתם.
- ד. **מפעיל מתקן:** אדם בוגר שמונה בידי מנהל האתר לפקח על השימוש במתקן המתנפח במשך כל הפעילות ולזהות מצבים חריגים או מסוכנים ועבר הכשרה על ידי מנהל האתר להפעלת המתקן המתנפח.
- ה. **סדרן:** אדם העובד תחת פיקוחו של מפעיל המתקן ומסייע לו בהכוונת המשתמשים במתקן ובפיקוח עליהם.
- ו. **גוף בודק:** מהנדס או מכון התקנים הישראלי.
- ז. **שטח סכנה:** השטח הסמוך למתקן המתנפח. בשטח זה אין להימצא כל עוד המתקן נמצא בתנועה או בפעולה. שטח זה יגודר, ויוצבו בו שלטים המתריעים על אודות הסכנה הכרוכה בהימצאות בתוכו.

17.2.3 המשתתפים

- א. הפעילות מותרת מכיתה א' ומעלה.
- ב. לילדי כיתות ג' מותרת הפעילות אך ורק באתר מתקנים מתנפחים מוסדר בעל רישיון עסק כדין.
- ג. יש לבדוק עם מנהל האתר את מגבלות הגיל לכל מתקן ומתקן.

17.2.4 הדרישות ממנהל אתר מתקנים מתנפחים

א. מנהל האתר הוא הגורם המרכזי בכל הנוגע לניהול הבטיחות באירוע שנעשה בו שימוש במתקנים מתנפחים. לפיכך עליו להיות אדם שעבר הכשרה מתאימה מטעם גוף המכשיר מנהלי אתרים של מתקנים מתנפחים ושברשותו תעודה המעידה על הכשרתו והכוללת פירוט של הנושאים שנלמדו במסגרתה (דוגמה לגוף מכשיר: חברת המתנ"סים או מכון וינגייט).

ב. מנהל האתר יעבור הכשרה בהגשת עזרה ראשונה (בנוסף על הכשרתו כמנהל אתר מתקנים מתנפחים) ויישא תעודה תקפה המעידה שהוא עובר קורס רענון פעם בשנתיים. לחלופין מנהל האתר רשאי להעסיק אדם אחר שהוכשר לשמש מגיש עזרה ראשונה.

17.2.5 בדיקות המתקנים

- א. **בדיקה של מתקן חדש:** כל מתקן חדש ייבדק על ידי מכון התקנים הישראלי בדיקה ראשונית בטרם יוכנס לפעולה. בבדיקה זו ייבדקו תכנונו ההנדסי של המתקן והתאמתו לפעילות המיועדת. הבדיקה תכלול את כל חלקי המתקן. בתום הבדיקה ייקבעו מגבלות השימוש והבטיחות במתקן.
- ב. **בדיקה שנתית:** כל מתקן ייבדק פעם בשנה בידי גוף בודק. בבדיקה ייבדקו היבטי התחזוקה והבטיחות של המתקן: תקינות היריעה, תקינות התפרים של היריעות, תקינות אבזרי העזר (הידיות, הסולמות, החבלים, הסרטים, נקודות העיגון וכד') ועוד.
- ג. **בדיקה לפני פעילות:** לפני כל פעילות ייבדקו המתקנים בידי מנהל האתר. בבדיקה זו ייבדקו תקינותם של כל חלקי המתקן ואופן התקנתם באתר. מתקן שנתגלו בו תקלות יוצא מכלל שימוש עד שיתוקן.
- ד. **מקרים מיוחדים:** במקרים מיוחדים, כאשר מוקמים מעל 10 מתקנים או כאשר תנאי השטח בעייתיים (רוח חזקה בשטח פתוח, אזור שאינו מישורי, אדמה חולית וכד'), ישקול מנהל האתר להזמין גוף בודק שיבדוק אף הוא את המתקנים ויודא את עמידות ההתקנה בתנאי השטח הספציפיים. בנוסף יזמין מנהל האתר חשמלאי בודק שיבדוק את פריסתם של קווי אספקת החשמל למתקנים.

17.2.6 רישוי עסק

- א. לאתר מתקנים מתנפחים נייד לא נדרש רישוי עסק, אך נדרש ביטוח התואם את הפעילות המתוכננת.
- ב. אתר קבוע של מתקנים מתנפחים מחויב ברישיון עסק ובביטוח התואם את הפעילות המתוכננת.

17.2.7 מתקנים שיש לגביהם הגבלות ואיסור שימוש במערכת החינוך

- א. **מתקן השור הזועם** אסור להפעלה במוסדות חינוך.
- ב. **מתקן ברכות קצף** אסור להפעלה במוסדות חינוך.
- ג. **מתקן עם מים** אסור לשימוש (מותר השימוש במתקנים המוצבים על המים בתוך הברכה שיש לה רישיון להפעלת ברכה כחוק).
- ד. **מתקן קיר טיפוס מעל 4 מ'** מחייב מפעיל מוסמך לקירות טיפוס או מדריך טיפוס וגלישה מוסמך, כולל רתמות ואמצעי אבטחה תקינים נגד נפילה.

- ה. **מתקן קיר טיפוס עד 2 מ'** מחייב מפעיל צמוד, וכל משתמש חייב להיות חגור ברתמת טיפוס תקנית.
- ו. **מתקן טיפוס במים** מחייב שעומק המים לא יפחת מ-2 מ' כדי לבלום את נפילת הילדים.

17.2.8 תיק מתקן

לכל מתקן יהיה תיק (דוגמה לתיק מתקן ראה בנספח להלן), ובו יימצאו כל הנתונים האלה:

- א. ממצאי הבדיקה הראשונית של המתקן שבוצעה בידי הגוף הבודק
- ב. אישור של הגוף הבודק כי הוא ביצע באותה שנה בדיקה שנתי
- ג. תוצאות הבדיקה השנתית של המתקן
- ד. ממצאי בדיקות המתקן וסביבתו שנעשו לפני כל פעילות
- ה. הוראות בטיחות והפעלה של היצרן, של היבואן או של בעל המתקן הכתובות בעברית ובערבית והכוללות הגבלות והתניות לשימוש במתקן (מספר המשתתפים המרבי, המשקל המרבי, מספר המפעילים המזערי, תנאי הסביבה והאקלים המתאימים, הוראות חילוץ וכד')
- ו. תאריכי הפעלת המתקן
- ז. תיקונים ושינויים שנעשו במתקן
- ח. תקלות ותאונות שאירעו במתקן.

17.2.9 מעורבות המנהל של מוסד החינוך

- א. אין לקיים פעילות הכוללת שימוש במתקנים מתנפחים ללא אישורו של מנהל מוסד החינוך.
- ב. בטרם יאשר מנהל המוסד את הפעילות יודא הוא או מי מטעמו כי מתקיימות כל הדרישות המקדמיות האלו:

- (1) קיים רישוי עסק במידת הצורך.
- (2) במקום הפעילות קיימים סידורי עזרה ראשונה ופינוי רפואי.
- (3) לכל מתקן יש תיק מתקן מסודר.
- ג. מנהל המוסד ידאג כי בידי מפעיל המתקן נמצאות הנחיות חוזר המנכ"ל בנושא הפעלת מתקנים מתנפחים.
- ד. מנהל המוסד ימנה אחראי מטעמו על הפעילות ויתדרך אותו בהתאם. המנהל ישקול לתגבר את האחראי במלווים בוגרים שיסייעו לו לפקח על התלמידים ועל התנהלות הפעילות.
- ה. מנהל המוסד יעדכן את קב"ט מוסדות החינוך של הרשות המקומית/הבעלות על פעילות שנעשה בה שימוש במתקנים מתנפחים ויקבל ממנו תדריך בהתאם לצורך.
- ו. בפעילות רבת משתתפים המתקיימת מחוץ למוסד החינוך יפעל מנהל המוסד בהתאם לדרישות הרשות המקומית, המבוססות על הנחיות חוק רישוי עסקים הנוגעות לאירועים מסוג זה. הנחיות אלו מקיפות בין השאר נושאי ביטחון ואבטחה, בטיחות, עזרה רפואית, כיבוי אש ועוד.

17.2.10 הקמת המתקנים וההכנות לפעילות באחריות מפעיל המתקן

- א. אין לקיים אירוע שנעשה בו שימוש במתקנים מתנפחים במקום פתוח ששוררים בו תנאי מזג אוויר לא מתאימים (גשם ורוחות, עומס חום כבד). במתקנים שקיימת לגביהם הגבלת רוח והמותנים בתנאי סביבה מוגדרים יש לנהוג על פי ההנחיות הרשומות בתיק המתקן.

- ב. המתקן ימוקם בשטח פתוח המרוחק מקווי חשמל, מגדרות, מעצים, מעמודים ומכל מכשול אחר.
- ג. השטח שעליו יוצב המתקן יהיה ישר ונקי מחפצים חדים העלולים לפגוע במתקן או במשתמשים.
- ד. בין מתקן למתקן יהיה מרחק של 5 מ' לפחות.
- ה. בעת הקמת המתקן יש לוודא שלא מצויים ילדים בסביבתו.
- ו. לכל מתקן יוגדר "שטח סכנה" משולט. בשלטים תהיה הודעה על איסור התקרבות של משתתפים למתקן מחשש להיפגעות.
- ז. כל מתקן יעוגן באמצעות יתדות שמספרן כמספר נקודות העגינה הקיימות במתקן. היתד תהיה עשויה ממתכת ואורכה יהיה 50 ס"מ לפחות. קשירת היתד למתקן תיעשה באמצעות חבל שעוביו 12 מ"מ לפחות. אם המתקן מותקן על רצפת אולם ספורט או על קרקע העשויה מאספלט או מבטון תיעשה העגינה באמצעות משקולות.
- ח. אם קיימת סכנה של נפילה מהמתקן החוצה יש להניח מזרני הגנה ביציאה מהמתקן ובסביבתו הקרובה. מזרני ההגנה יהיו עשויים ספוג מצופה שמשונית, ועובי הספוג יהיה 5 ס"מ לפחות. אם המתקן הוקם על משטח דשא או חול אין צורך במזרני הגנה.
- ט. ליד כל מתקן או קבוצת מתקנים יוצב שלט עם הוראות השימוש והבטיחות של מתקנים אלה ומגבלות השימוש בהם.
- י. אם צפויה צפיפות גבוהה באתר בעת האירוע מומלץ לתחום את הכניסה לכל מתקן. יש לסמן את הכניסה ואת היציאה.

יא. מערכת החשמל

1. אספקת החשמל למתקנים תהיה מוגנת כחוק מפני סכנת התחשמלות.
2. יש לוודא שאספקת החשמל מתאימה למפוח.
3. כבלי החשמל העוברים באזור הפעילות יותקנו בגובה 3 מ' או יונחו על הרצפה ויכוסו בכיסוי PVC.
4. כל כבל חשמל יהיה מקובע וייקשר לעוגנים יציבים משני צדיו באופן שלא יתנתק משקע החשמל במקרה של משיכה פתאומית.
5. הכבלים יעברו מאחורי המתקן ולא בחזיתו.
6. יש לפרוס את הכבלים ולא להשאירם גלולים על התוף למניעת התחממות יתר והיווצרות קצרים חשמליים.
7. חיבורי חשמל מורכבים (מעבר לחיבור שקע בתקע), אם יידרשו, יבוצעו בידי חשמלאי מוסמך.
8. הארקות מיוחדות של המתקנים המתנפחים, אם קיימות כאלו, ייבדקו בידי חשמלאי בודק.

יב. המפוח

- 1) יש לוודא שהמפוח של כל מתקן הוא מסוג מאושר וכי הוא מתאים לתקני הבטיחות וכן שרשתות ההגנה של המפוח שלמות.
- 2) המפוח יצויד בשסתום אל-חוזר למניעת יציאת אוויר מהירה.
- 3) המפוח יהיה קשור היטב לשרוול, ופתח היניקה יהיה חופשי מחסימות.
- 4) יש לייצב את המפוח ולקבע אותו לקרקע.
- 5) יש לקשור את כבל החשמל אל המפוח לפני נקודת החיבור.

6) יש למנוע גישה חופשית למפוח באמצעות שולחן או מחסום אחר.

יג. לפני תחילת הפעילות יבצע מנהל אתר המתקנים המתנפחים בדיקת בטיחות לכל מתקן בנפרד וכן לתשתית הכללית. הבדיקה תוודא בין השאר את הפרטים האלה:

- 1) האתר מתאים לייעודו.
- 2) אין גישה למקורות אספקת החשמל (שקעים ראשיים וארונות חשמל), למעט למנהלי האירוע.
- 3) אבזרי העזר (מזרני הגנה, מחסומים, סרטי סימון, חבלים וכד') מצויים במקומם.
- 4) עיגוני המתקן תקינים ומחוברים במקומות הנכונים.
- 5) אין חורים או חתכים משמעותיים ביריעה או בתפרים.
- 6) המתקן נקי מחפצים זרים ומלכלוך.
- 7) נעשה שימוש במפוח המתאים למתקן.
- 8) לחץ האוויר הכולל מותאם לדרישות היצרן והוא חזק דיו כדי ליצור בסיס יציב וקשיח.
- 9) כבלי החשמל תקינים ושלמים, פרוסים נכון ואינם חשופים לקהל.
- 10) חלקי חשמל כמו שקעים ותקעים תקינים ושלמים.
- 11) צינור אספקת האוויר מחובר היטב ובחזקה אל המפוח.
- 12) המפוח ממוקם מחוץ לתחום התנועה של הקהל.
- 13) אזור כניסת האוויר למפוח פנוי מחפצים זרים.

- יד. במקרים מיוחדים, כאשר מוקמים מעל 10 מתקנים או כאשר תנאי השטח בעייתיים (רוח חזקה בשטח פתוח, אזור שאינו מישורי, אדמה חולית וכד'), ישקול מנהל האתר להזמין גוף בודק שיבדוק אף הוא את המתקנים ויוודא את עמידות ההתקנה בתנאי השטח הספציפיים. בנוסף יזמין מנהל האתר חשמלאי בודק שיבדוק את פריסת קווי אספקת החשמל למתקנים.
- טו. יש לבדוק את מערך כיבוי האש הקיים באתר ולשקול הצבת ציוד כיבוי אש נוסף בהתאם לנסיבות.
- טז. והבטיחות של כל מתקן הרשומות בתיק המתקן, ויורה להם לפעול על פיהן.

17.2.11 הפעלת המתקנים

- א. ליד כל מתקן יוצב מפעיל מתקן שעבר הדרכה מתאימה. במתקנים שבהם פתח הכניסה נפרד מפתח היציאה, או במתקנים שבהם מפעיל אחד אינו יכול לראות את הנעשה בכל שטח המתקן, יוצבו שני מפעילים או מפעיל וסדרן.
- ב. המפעיל ישיגח על הפעילות במתקן במשך כל האירוע. אין להשאיר את המתקן ללא השגחה.
- ג. אלה תפקידיו של המפעיל:
- 1) להקפיד על עמידה במגבלות השימוש במתקן (גיל ומספר המשתמשים, מוגבלויות של תלמידים בעלי נכויות וכד')
 - 2) למנוע עישון בסביבת המתקן
 - 3) למנוע הכנסת מזון או שתייה
 - 4) להסביר לתלמידים את הוראות השימוש במתקן

5) להקפיד שהתלמידים יחלצו נעליים ויסירו חפצים אחרים העלולים לסכן אותם לפני עלייתם למתקן

6) לפקח על העלייה למתקן ועל הירידה ממנו

7) למנוע קפיצות במשטח הכניסה למתקן

8) למנוע השתוללות

9) להפריד בין תלמידים גדולים וקטנים

10) למנוע טיפוס על קירות צד או על חלקים שאין לטפס עליהם

11) למנוע גלגולים באוויר ("סלטות")

12) להוציא מהמתקן תלמיד לא ממושמע שהתנהגותו עלולה לפגוע באחרים

13) לעקוב אחר כמות האוויר במתקן ולהרחיק במהירות את התלמידים במקרה של תקלה באספקת האוויר או במקרה שנתגלה קרע גדול

14) לפנות את התלמידים בעת מילוי דלק במפוחים המופעלים באמצעות מנוע בנזין.

ד. המפעיל ישתמש במשרוקית או ברמקול כדי להנחות את התלמידים ויודא כי הם ממלאים אחר הוראותיו.

ה. יש להקפיד שהמעבר בין המתקנים ייעשה באופן מסודר ובהתאם להנחיותיו של מנהל האתר.

17.2.12 סיום הפעילות וקיפול המתקנים

א. לקראת סיום האירוע יש להודיע על כך לתלמידים.

ב. לפני הוצאת האוויר יש לסרוק את המתקן ואת סביבתו ולודא שלא נשארו במקום חפצים אישיים (נעליים, בגדים וכד').

ג. יש להישאר ליד המתקן עד להתרוקנותו המלאה של האוויר.

ד. בעת קיפול המתקן יש לוודא כי לא מצויים בסביבה אנשים או בעלי חיים.

17.2.13 הפעלת מתקנים בחוף ים או בברכה

א. הפעלת מתקנים מתנפחים בים מותרת רק בחוף מוכרז, בנוכחות מצילים ובהתאם להנחיות מנהל החוף.

ב. הפעלת מתקנים מתנפחים בברכה מותרת רק בברכה מוכרזת ובנוכחות מצילים.

ג. במתקן המצוי במים שגובהם מעל 80 ס"מ רשאים להשתמש אך ורק תלמידים היודעים לשחות. על מפעיל המתקן לוודא שהתלמידים המשתמשים במתקן אכן יודעים לשחות.

17.2.14 מקרי חירום

א. במקרה של הפסקת חשמל, נפילת מתח חשמל או תקלה במפוחים יש להוציא מהמתקן את כל התלמידים ולוודא שכולם אכן יצאו. בנוסף יש לדווח מיד למנהל האתר על התקלה. כיוון שבמקרה מסוג זה האוויר יוצא לאט יורדו התלמידים מהמתקן באופן מסודר ולא בבהילות.

ב. במקרה שהאוויר יוצא מהמתקן במהירות ובפתאומיות (עקב חור במתקן, קריעה או תקלה במפוח) יש לחלץ את התלמידים במהירות מהמתקן ולדווח על כך למנהל האתר.

ג. במקרה שאחד התלמידים נפגע בעת השימוש במתקן יש להפסיק את הפעילות בו, להוריד ממנו את התלמידים, לטפל בנפגע ולדווח למנהל האתר על התאונה. הפעילות במתקן תחודש רק לאחר קבלת אישור לכך ממנהל האתר.

- ד. במקרה של התפרעות תלמידים ואיבוד השליטה עליהם יש לעצור את הפעילות ולהודיע על כך למנהל האתר.
- ה. במקרה של תקלה במערכת ההגברה והכריזה יש להפסיק את הפעילות עד לקבלת אישור ממנהל האתר.
- ו. במקרה שמספר התלמידים במתקן מסוים רב מהמותר יש לעצור את הפעילות במתקן, לפנות את האנשים, לסגור את המפוח, לדווח למנהל האתר על הבעיה ולהמתין להנחיות ממנו.

נספח: דוגמה לתיק מתקן (מגלשת הרים)

א. שם המתקן: מגלשת הרים

ב. הדגם: 5588

ג. המספר הסידורי: 1995

ד. תמונת המתקן

ה. תיאור כללי של המתקן

המתקן כולל מגלשה ומדרגות המצויות בתוך חלל סגור ומובילות אל המגלשה.

ו. נתונים טכניים

- (1) אורך: 10 מ'
- (2) רוחב: 3 מ'
- (3) גובה: 3 מ'
- (4) זווית השיפוע של המגלשה: 35°
- (5) נתוני המפוח: 0.5 כ"ס, 30 cfm
- (6) נתוני היריעה: יריעת pvc בעובי 1 מ"מ
- (7) משקל המתקן במצב מקופל: 60 ק"ג
- (8) הממדים במצב ארוז: אורך 2 מ', רוחב מ' אחד, גובה 0.6 מ'.

ז. היצרן

- (1) שם היצרן: aaa
- (2) הכתובת: bbb
- (3) הדוא"ל: ccc

ח. שנת הייצור: 2005

ט. בעל המתקן

- (1) שם החברה: aaa
- (2) שם המנהל: ddd
- (3) הכתובת: bbb
- (4) הדוא"ל: ccc

י. הוראות תחזוקה

- (1) יש לתקן כל תפר קרוע שאורכו מעל 20 ס"מ.
- (2) יש להחליף כל סרט עגינה שנקרע.

יא. הוראות התקנה

- (1) השטח המזערי הנדרש: אורך 15 מ', רוחב 6 מ'.
- (2) מספר יתדות העגינה: 6.
- (3) מזרני מגן: יש להניח 3 מזרנים באזור העלייה למתקן ו-4 מזרנים באזור הנחיתה (אורכו של כל מזרן 2 מ', רוחבו מטר אחד ועוביו 10 ס"מ).
- (4) גידור: יש לגדר את המפוח. באירוע המוני יש לגדר גם את המתקן כולו באמצעות מחסומים בגובה מטר אחד לפחות.

יב. הוראות שילוט

- (1) גודל השלט:
- (2) גובה האות:
- (3) נוסח השלט:

יג. הוראות תפעול

מספר המדריכים: 2.

יד. מגבלות שימוש

- 1) רמת המישוריות של השטח: 5%.
- 2) מהירות הרוח: עד 20 קמ"ש.
- 3) מספר המשתמשים בו-זמנית במתקן: 5 ילדים לכל היותר.
- 4) גיל המשתמשים: 5-16.
- 5) גובה המשתמשים: 1.1 עד 1.8 מ'.
- 6) מגבלות רפואיות: השימוש במתקן אסור לחולי לב ולנשים בהיריון.

טו. הוראות שימוש

- 1) לפני העלייה למתקן יש להסיר נעליים וחפצים אחרים.
- 2) אין להתפרע.
- 3) יש לגלוש בישיבה והרגליים לפניכם.

טז. הוראות בטיחות

באזור המגלשה יימצאו שני ילדים לכל היותר.

יז. נוהלי חירום וחילוץ

- 1) במקרה של הפסקת חשמל: יש לעצור מיד את הפעילות ולפנות את כל הילדים מהמתקן.
- 2) במקרה שאחד התלמידים "נכנס לבהלה": יש להוריד אותו מהמתקן, להושיבו במקום מוצל ולהרגיעו.

יח. התקנות

מס'	האתר	תאריך ההתקנה	תאריך הפירוק	המנהל האחראי	חתימה	הערות
1.						
2.						
3.						

יט. תקלות ותאונות

מס'	האתר	תאריך האירוע	שם הנפגע	תיאור המקרה	המנהל האחראי	חתימה
1.						
2.						
3.						

כ. בדיקה שנתית

מס'	האתר	תאריך הבדיקה	שם הבודק	חתימה	הערות
1.					
2.					
3.					

כא. בדיקה לפני ההפעלה

מס'	האתר	תאריך הבדיקה	שם הבודק	חתימה	הערות
1.					
2.					
3.					

כב. טופס בדיקה במסגרת התקנת מתקן

מס'	הנושא הנבדק	הערות
1.	המקום מתאים להתקנת המתקן.	
2.	כל העגינות בטוחות ומחוברות לקרקע כנדרש.	
3.	אבזרי העזר (כמו מזרני הגנה) מונחים במקומם.	
4.	אין חורים או קרעים משמעותיים באריג ובתפרים.	
5.	נעשה שימוש במפוח המתאים.	
5.	לחץ האוויר הכולל מספיק כדי להעניק למתקן בסיס יציב וקשיח.	
7.	אין חלקים אלקטרוניים חשופים.	
8.	הכבלים אינם שחוקים ואינם חשופים.	
9.	הפלגים, השקעים והמתגים תקינים.	
10.	צינור הקישור מחובר למפוח בחוזקה.	
11.	המפוח ממוקם בצורה בטוחה ורשתות ההגנה שלמות.	
12.	לא נעשה שימוש במתקן בידי הקהל בטרם תוקנו הפגמים והליקויים שנתגלו בבדיקה.	
13.	נקודות נוספות	
14.		
15.		

פרק ג': פעילויות מים – הנחיות ביצוע מפורטות

1. הגדרות

- 1.1 **מקום רחצה מוכרז:** כמשמעותו בצו הסדרת הרחצה (מקומות רחצה מוכרזים ואיסור הרחצה בחוף ים התיכון, ים סוף, ים המלח וים כינרת), התשכ"ה, 1965.
- 1.2 **ברכת שחייה:** ברכה שהוכרזה בידי משרד הפנים כמקום רחצה (לרבות החצר, המבנים והמתקנים המשמשים את המתרחצים בברכה).
- 1.3 **גב:** גומה, שקע מלא במים באורך, ברוחב ובעומק לא מוגדרים.
- 1.4 **מקוה מים:** מקום איסוף מים, טבעי או מלאכותי.
- 1.5 **טבילה ושכשוך במקור מים המותר לכניסה:** פעילות המתקיימת במים שגובהם עד גובה מותני הילד הנמוך בכיתה.
- 1.6 **רחצה:** פעילות מים הכוללת שחייה.
- 1.7 **מציל:** בעל תעודת מציל תקפה של משרד התמ"ת.
- 1.8 **מגיש עזרה ראשונה:** בעל הסמכה רשמית להגשת עזרה ראשונה המחזיק בתעודה בתוקף.

2. הנחיות לכלל פעילויות המים

2.1 כללי

- 2.1.1 **ככלל כל רחצה וכניסה למקורות מים היא באחריות ישירה של מנהל המוסד ומחייבת את הצוות החינוכי במעקב ובבקרה על כלל המתרחצים במשך כל זמן השחייה במים בהתאם לנהלים המוגדרים בחוזר זה.** לפיכך עליהם לבצע פעולות הכנה מפורטות, לבדוק את תהליכי ההכנות של המורים המלווים ושל התלמידים ולוודא כי ההכנות המתבצעות מלוות בתדריך מפורט לגבי היערכות סגל המלווים בהשגחה ובפיקוח על הרחצה בשטח.
- 2.1.2 **על כל מנהל מוסד חינוכי או אחראי פעילות להכיר לפחות 5 תחקירים של מקרי טביעת תלמידים בפעילות חינוכית, להבין את הלקחים ולקיים ישיבת תחקיר אירוע של שני אירועים לפחות לכלל הצוות החינוכי היוצא לפעילות.**

2.2 תיאום בטיחות

- 2.2.1 **עם ההגעה למקום הפעילות יקיים האחראי על הפעילות מפגש עם מנהל המקום ויתאם עמו את הפרטים הנדרשים כדי להבטיח את הבטיחות בפעילות המתוכננת.**
- 2.2.2 **אם פעילות המים כוללת רחצה בים, בברכה או בפארק מים ישתתף במפגש התיאום גם האחראי על תחום ההצלה במקום.**

2.3 צלילה עם מכשירים ועם בלונים

צלילה עם מכשירים ועם בלונים תתקיים בהתאם להנחיות חוק הצלילה וכל ההוראות וההנחיות המחייבות הכלולות בו.

2.4 חופים מוכרזים ורישיון עסק

2.4.1 הרחצה בים מותרת רק בחופים מוכרזים.

2.4.2 הרחצה בים התיכון אסורה.

2.4.3 פעילויות מים אחרות מותרות רק במקומות בעלי רישיון עסק וביטוח תקפים.

2.5 עזרה ראשונה ופינוי

במשך כל הפעילות יהיה נוכח במקום מגיש עזרה ראשונה או בעל סמכות רפואית גבוהה יותר.

2.6 אישור הורים להשתתפות בפעילות מים

2.6.1 השתתפות של תלמיד בפעילות מים הכוללת שחייה מותנית בהמצאת אישור כתוב של הורה או של אפוטרופוס הכולל –

א. הסכמה להשתתפות התלמיד בפעילות המתוכננת;

ב. אישור כי התלמיד יודע לשחות (אם אין אישור כזה, ייחשב הדבר כאילו התלמיד אינו יודע לשחות).

2.6.2 השתתפות של תלמיד בפעילות מים שאינה כוללת שחייה, אולם כוללת טבילה ושכשוך, מותנית בהמצאת אישור כתוב של הורה או של אפוטרופוס הכולל –

א. הסכמה להשתתפות התלמיד בפעילות המתוכננת;

ב. הודעת ההורים או האפוטרופוס כי ידוע להם כי הפעילות איננה כוללת שחייה, אולם כוללת טבילה ושכשוך.

2.6.3 השתתפות של תלמיד בפעילות מים שאינה כוללת לא שחייה ולא טבילה ושכשוך מותנית בהמצאת אישור כתוב של הורה או של אפוטרופוס הכולל הסכמה להשתתפות התלמיד בפעילות המתוכננת.

2.7 מלווים, מצילים ומדריכים מקצועיים

2.7.1 פעילות מים הכוללת רחצה מותרת רק בהשגחה של מצילים מוסמכים ושל מלווים.

2.7.2 פעילות מים אחרת, כמו שיט וגלישה, תתקיים בהדרכת מדריכים מקצועיים מוסמכים על פי חוק הספורט.

2.7.3 המדריכים והמלווים יהיו מסומנים בחולצה ובכובע מיוחדים.

2.8 חלוקה לזוגות ומפקד נוכחות

המלווים של כל קבוצה יחלקו את התלמידים לזוגות ובנוסף יקיימו מפקדים על פי שמות במועדים אלה לפחות:

- עם ההגעה למקום הפעילות
- לפני כל כניסה למים
- לאחר כל יציאה מהמים
- בסיום הפעילות
- ביציאה חזרה למוסד
- אחרי אירוע חריג.

2.9 מניעת כוויות, מכות חום והתייבשות

2.9.1 בעת פעילות מים שבמהלכה המשתתפים נחשפים לשמש מומלץ למרוח תכשיר הגנה נגד קרינה בעל מקדם הגנה 15 לפחות.

2.9.2 במהלך שהייה מחוץ למים יש להורות לתלמידים לחבוש כובע וללבוש חולצה בזמן החשיפה לשמש ולעודד אותם ככל האפשר להרכיב משקפי שמש.

2.9.3 יש לוודא כי התלמידים שותים מים.

2.9.4 בהפסקות ובמנוחות יש לשהות במקומות מוצלים.

2.10 איסור פעילות מים במקומות מסוימים

2.10.1 אין לרחוץ, לטבול או לשכשך בתעלות השקיה, בברכות דגים, בנחל הקישון, בנחל הירקון, בנחל אלכסנדר או בכל מקור מים אחר שהוכרז כמזיק לרוחצים.

2.10.2 אין לרדת לבארות באמצעות חבלים.

2.11 חניה ושהייה בחופי ים, בגדות נחלים, בגבים ובמקורות מים אחרים

2.11.1 בשהייה ממושכת, בלינת לילה או בכל פעילות אחרת בסמוך לחופי ים, בגדות נחלים ובסמוך לגבים ולמקורות מים אחרים קיים חשש שמי מהתלמידים ייכנס למים בלא רשות. לפיכך יש להימנע, ככל האפשר, משהייה ומחניה סמוך למקומות אלו.

2.11.2 אם חונים בכל זאת במקומות אלה יש לנקוט אמצעי זהירות הכרחיים, הכוללים את אלה:

א. יש לקבוע הנחיות מפורשות שלפיהן הכניסה למים אסורה ואילו הכניסה לאזור השהייה על החוף והמשחק על החוף מותרים.

ב. יש לתת תדרוך מפורט לתלמידים, למורים, למדריכים ולמלווים ולהזהירם.

ג. יש לסמן את האזור שבו לנים ואת גבול התנועה המותר (ללא כניסה למים).

2.11.3 האחראי על הפעילות חייב להיערך אליה בהתאם.

2.12 ביטול פעילות מים או הפסקתה

אם האחראי על הפעילות סבור שמצב המשמעת אינו משביע רצון, עליו לבטל את פעילות המים (אם טרם החלה) או להפסיקה (אם כבר החלה).

2.13 עקרונות מנחים לתכנון ולשילוב של פעילויות מים במערכת החינוך

2.13.1 פעילויות מים במסגרת פעילות חוץ-בית-ספרית של מוסדות חינוך במהלך טיול רגלי

- א. **במהלך טיול רגלי** (לרבות הטיול השנתי) הרחצה אסורה, לרבות בים, בברכה ובפארק מים.
- ב. **בכל טיול (גם בטיול של יום בודד)** אפשר לשלב פעילות אטרקציה באתר אחד (לא כולל רחצה בים ובברכה וכל פעילות בפארק מים) במהלך אחד מימי הטיול. כפעילות האטרקציה האחת המותרת נחשבות גם פעולות שאינן במים, כדוגמת גלישה אנכית, רכיבה על אופניים, רכיבה על בעלי חיים ועוד.

ג. **ההליכה במים במסלולים** מאושרים ובנקבות מותרת עד גובה המותניים של הילד הנמוך בקבוצה.

ד. **הכניסה לגבי מים** מותרת עד גובה המותניים של הילד הנמוך בקבוצה.

ה. **חציית גבי מים** מעל גובה המותניים שאי אפשר לעקפם מותרת על פי נוהל חציית גבי מים.

2.13.2 פעילות גיבוש/נופש

בפעילות גיבוש/נופש מותרת כל פעילות מים, כולל רחצה, בהתאם להנחיות חוזרי מנכ"ל בנדון (הרחצה בים התיכון אסורה).

2.13.3 פעילות מים במסגרת קייטנות, מחנות וסמינרים

במסגרת קייטנות, מחנות וסמינרים מותרת כל פעילות מים, ובכלל זה רחצה בנפרד או במשולב עם פעילויות חוויה ואתגר אחרות, בהתאם להנחיות חוזרי המנכ"ל בנדון (הרחצה בים התיכון אסורה).

3. רחצה בים

3.1 טבלת היערכות

טבלה זו מיועדת לסייע לאחראי על הפעילות להתכונן בשיטתיות לפעילות החוץ-בית-ספרית המתוכננת. כדי להשלים את ההתכוננות לפעילות יש לקרוא היטב את הטבלה, יחד עם ההנחיות הספציפיות המפורטות אחריה.

מס'	הנושאים לבדיקה
1.	תיק פעילות חוץ-בית-ספרית לרחצה בים הפעילות החוץ-בית-ספרית תיערך על פי המפורט בתיק הפעילות שיכלול לפחות את אלה: א. תיאור הפעילות ומטרתה ב. תדריכים כתובים לסגל, למלווים, למדריכים ולבעלי תפקידים אחרים הכוללים דרישות בטיחות ספציפיות ג. תדריכים כתובים לתלמידים ד. דרכי תקשורת ודיווח ה. ריכוז האישורים המחייבים ו. רשימה מסווגת של המשתתפים (תלמידים, מורים, מדריכים, מלווים אחרים, מלווים רפואיים) והוראות היערכות למצבי חירום, לעזרה ראשונה ולפינוי (ובכלל זה מספרי טלפון לשעת חירום).
2.	אישורים א. ביציאה חוץ-בית-ספרית לים תותנה הפעילות בקבלת אישור מהלשכה לתיאום טיולים. ב. הרחצה בים במסגרת טיולים אסורה. ג. השתתפותו של תלמיד בפעילות מותנית בהמצאת אישור כתוב של הוריו או של האפוטרופוס שלו. האישור יכלול – • הסכמה להשתתפות התלמיד בפעילות המתוכננת; • חתימה של רופא או של ההורים/אפוטרופוס המאשרת כי מצב בריאותו תקין ומאפשר את השתתפותו בפעילות; • אישור כי התלמיד יודע לשחות (אם אין אישור כזה, ייחשב הדבר כאילו התלמיד אינו יודע לשחות). השתתפותו של תלמיד בפעילות על חוף הים שאינה כוללת רחצה בים מותנית בהמצאת אישור כתוב של הורה או של אפוטרופוס הכולל – • הסכמה להשתתפות התלמיד בפעילות המתוכננת; • הודעת ההורים או האפוטרופוס כי ידוע להם כי הפעילות איננה כוללת כניסה למים.

	כל האישורים ירוכזו בידי מנהל המוסד ואחראי הפעילות.
3.	התלמידים המשתתפים א. הרחצה בים מותרת לתלמידים מכיתה ה' ומעלה. ב. אין להכריח תלמיד להשתתף בפעילות אם אינו רוצה בכך. ג. תלמיד שלא נכח בהדרכה לא יורשה להשתתף בפעילות.

מס'	הנושאים לבדיקה
4.	חלוקה לזוגות לפני היציאה לפעילות, יחלקו המלווים של כל קבוצה את התלמידים לזוגות ובנוסף יקיימו מפקדים על פי שמות.
5.	המלווים א. המלווים יהיו מסגל ההוראה של המוסד ויתוגברו במלווים נוספים לפי הצורך. מלווים אלה יהיו מעל גיל 18. ב. המלווים יכירו את הנחיות הבטיחות הנוגעות לרחצה בים. ג. התלמידים יחולקו לקבוצות, ולכל קבוצה יוצמדו מלווים שישגיחו עליהם הן במים והן בחוף (המלווים ישהו מחוץ למים). מספר התלמידים בכל קבוצה ומספר המלווים שיוצמדו לכל קבוצה מפורטים להלן. ד. בידי כל מלווה תהיה רשימת התלמידים בקבוצתו.
6.	מסירת מידע בכתב ותדריכים א. יש למסור לסגל תדריכים בכתב. ב. יש לערוך לסגל תדריכים לפני היציאה לפעילות ובמהלכה. ג. יש להעביר תדריכים לתלמידים לפני היציאה לפעילות, לפני העלייה על רכב

	ההסעה ולפני הירידה ממנו. ד. יש לערוך לתלמידים תדריך לפני תחילת הפעילות ולמסור להם את תמצית המידע הבטיחותי בכתב. ה. יש לערוך לתלמידים תדריך לפני תחילת פעילות המים.
7.	מפקדי נוכחות המורים המלווים של כל קבוצה יחלקו את התלמידים לזוגות ובנוסף יקיימו מפקדים על פי שמות במועדים אלה לפחות: א. לפני היציאה לפעילות – בתוך רכב ההסעה ב. לאחר כל הפסקה במהלך הנסיעה או התנועה ג. עם ההגעה למקום הפעילות ולפני תחילתה ד. לפני כל כניסה למים ה. אחרי כל יציאה מהמים ו. בסיום הפעילות ז. ביציאה חזרה למוסד ח. אחרי אירוע חריג.
8.	עזרה ראשונה ונוכחות מציל א. במהלך כל הרחצה יהיו נוכחים במקום, מחוץ למים, מציל וכן חובש או מגיש עזרה ראשונה (מע"ר). ב. הן החובש/המע"ר והן המציל יצוידו בערכת עזרה ראשונה. ג. יש לדאוג שיהיה רכב צמוד למקום, כדי שישמש לפינוי מהיר בעת הצורך.
9.	בטיחות בנסיעה ברכב א. יש לתדרך את התלמידים בהנחיות ההתנהגות המחייבות. ב. יש לתדרך את הנהגים בנוגע לציר התנועה ולמקומות העצירה. ג. יש לוודא את נוכחותם של מלווים בכל רכב (בקדמת הרכב ומאחור). ד. יש לוודא חגירת חגורות בטיחות במהלך הנסיעה.
10.	אירועים חריגים על כל אירוע ביטחוני או בטיחותי ועל כל אירוע שנעשה בו פינוי רפואי לבית חולים יועבר דיווח מיידי למנהל מוסד החינוך.

3.2 הנחיות מפורטות לרחצה בים

3.2.1 מקום הרחצה וזמן הרחצה

- א. הרחצה בים התיכון אסורה.
- ב. הרחצה בטיולים אסורה.
- ג. הרחצה בים תתקיים אך ורק בעונת הרחצה, בחופים המוכרזים בידי משרד הפנים כחופי רחצה ובנוכחות מצילים מוסמכים.
- ד. הרחצה בים לא תתקיים בשעות החשכה.

3.2.2 המלווים

א. חישוב כוחות הליווי

גיל התלמידים	מספר התלמידים בקבוצה	מספר המלווים המזערי לכל קבוצה
גן חובה	הרחצה אסורה	---
כיתות א'-ד'	הרחצה אסורה	---
כיתות ה'-ו'	15	2
כיתות ז'-ט'	15	2
כיתות י' ומעלה	20	2
חינוך מיוחד	קבוצת לימוד	2

ב. המלווים יהיו מצוידים ברשימה שמית של התלמידים בקבוצתם וכן ברשימת הזוגות.

ג. המלווים יפעלו על פי הוראות האחראי על הפעילות.

ד. בעת מילוי תפקידם לא יעסקו המלווים בהוראת שחייה ולא ישחו להנאתם.

3.2.3 איתור מקום הרחצה וגידורו

א. פעילות רחצה תיעשה רק בחוף שהותרה בו הרחצה על ידי הרשויות המוסמכות (משרד הפנים והרשות המקומית) ויש בו שילוט רשמי וקיימים בו כל תנאי הבטיחות הנדרשים.

ב. השטח המיועד לפעילות הרחצה ייקבע בידי המציל במקום, בתיאום עם המורה שנקבע כאחראי על הפעילות על ידי מנהל המוסד.

ג. בכל פעילות ייקבע השטח מחדש (אין להסתמך על סיכום קודם).

ד. מקטע המים שהוקצה לפעילות יגודר בחבל עם מצופים ובסרטים צבעוניים מפלסטיק. המלווים יצרו "שרשרת מלווים" בהיקפו של התחום המוגדר ויודאו שהתלמידים לא יצאו ממנו.

ה. מקטע המים שהוקצה לפעילות יהיה נפרד מהמתרחצים האחרים ויימצאו בו רק התלמידים ומלוויהם. כל זאת בתיאום עם המציל ועם הנהלת החוף המוכרז ובהתאם לתנאי השטח.

3.2.4 השהייה על החוף

א. יש לדאוג שהתלמידים ישהו על החוף במקובץ כדי להקל על הפיקוח על נוכחותם.

ב. אתר השהייה של התלמידים יהיה מוצל ויגודר בחבל כדי להפרידם מהמתרחצים האחרים.

3.2.5 תדריך בטיחות

א. לפני הכניסה הראשונה למים יתודרכו התלמידים והמלווים בידי המציל במקום ובידי האחראי על הפעילות על אודות תנאי המקום, סימנים מוסכמים, מקום המפגש, סחיפת ים והיחלצות ממנה וההתנהגות במקרה של טביעה או של חשד לטביעה.

ב. בידי המורה האחראי על הפעילות תהיה רשימת כל התלמידים שיצאו לרחצה.

ג. בתדריך יודגשו ההנחיות האלו:

1. אין לשחק במשחקים כמו "הטבעות", דחיפות למים וקפיצות בלתי מאורגנות למים.

2. אין להשתמש בכל אמצעי עזר לשחייה פרט למשקפי שחייה (לא משקפות צלילה).

3. אין לצאת מהתחום המגודר.

4. תלמידים שאינם רוחצים במים ישהו על החוף, באזור שהוקצה לפעילות, בסמוך למלוויהם, ויחבשו כובעים.

3.2.6 דגלים ומשמעותם

א. יש להזכיר לתלמידים את משמעות הדגלים: דגל שחור מציין כי הרחצה אסורה; דגל אדום מציין כי הרחצה מסוכנת; דגל לבן מציין כי הרחצה מותרת.

ב. פעילות רחצה מותרת רק אם מתנוסס דגל לבן מעל סוכת המציל.

3.2.7 כניסה למים אחרי אכילה

יש להמליץ בפני התלמידים לא לאכול כשעתיים לפני הכניסה למים.

3.2.8 זמן השהייה המומלץ במים

א. רחצה חד-פעמית – לא יותר מ-45 דקות

ב. במשך יום של רחצה – לא יותר משעתיים במצטבר, ובנוסף לא תהיה כל כניסה למים ארוכה מ-45 דקות, וזמן ההפסקה לא יפחת מ-15 דקות.

3.2.9 ההתנהגות במקרה של טביעה

א. במקרה שהחל אחד התלמידים לטבוע יפעל המלווה להצלתו לפי מיטב הבנתו ויזעיק את המציל ואת החובש או את מגיש העזרה הראשונה.

ב. אחראי הפעילות יזעיק את מד"א לפי שיקול דעתו ולאחר התייעצות עם המציל או עם החובש או עם מגיש העזרה הראשונה.

3.2.10 סיום הפעילות

א. חמש דקות לפני המועד שנקבע לתום הרחצה יכריז האחראי על הפעילות על יציאה מהמים, והמלווים יפעלו להוצאת התלמידים מהמים ולארגונם מחוץ למים. אין להרשות שהייה נוספת במים, ולו גם לזמן קצר ביותר.

ב. עם סיום הפעילות, ולפני עזיבת המקום, יערוך כל מלווה מפקד זוגות וכן מפקד שמי.

4. רחצה בברכה

4.1 טבלת היערכות

טבלה זו מיועדת לסייע לאחראי על הפעילות להתכונן בשיטתיות לפעילות החוץ בית ספרית המתוכננת. כדי להשלים את ההתכוננות לפעילות יש לקרוא היטב את הטבלה, יחד עם ההנחיות הספציפיות המפורטות אחריה.

מס'	הנושאים לבדיקה
1.	תיק פעילות חוץ-בית-ספרית לרחצה בברכה הפעילות החוץ-בית-ספרית תיערך על פי המפורט בתיק הפעילות שיכלול לפחות את אלה: א. תיאור הפעילות ומטרתה ב. תדריכים כתובים לסגל, למלווים, למדריכים ולבעלי תפקידים אחרים הכוללים דרישות בטיחות ספציפיות ג. תדריכים כתובים לתלמידים ד. דרכי תקשורת ודיווח ה. ריכוז האישורים המחייבים ו. רשימות מסווגות של המשתתפים (תלמידים, מורים, מדריכים, מלווים אחרים, מלווים רפואיים) ז. הוראות היערכות למצבי חירום, לעזרה ראשונה ולפינוי (ובכלל זה מספרי טלפון לשעת חירום).
2.	ביטוח תקף א. המפעיל/הבעלים של הפעילות יחזיק בפוליסה צד ג' המכסה את אחריותו בגין פעילותו נגד תביעת גוף או רכוש של צד שלישי בהיקף של לא פחות ממיליון דולר. ב. הפוליסה תכלול אחריות מקצועית. ג. הפוליסה תכלול הרחבה לפעילות ספורט אתגרי (במידת הצורך) והרחבה לאחריות של קבלני משנה וכל מי שפועל מטעמם.

מס'	הנושאים לבדיקה
3.	אישורים א. ביציאה חוץ-בית-ספרית לברכה תותנה הפעילות בקבלת אישור מהלשכה לתיאום טיולים. ב. הרחצה בברכה במסגרת טיולים אסורה. ג. השתתפותו של תלמיד בפעילות מותנית בהמצאת אישור כתוב של הוריו או של האפוטרופוס שלו. האישור יכלול – • הסכמה להשתתפות התלמיד בפעילות המתוכננת; • חתימה של רופא או של ההורים/אפוטרופוס המאשרת כי מצב בריאותו תקין ומאפשר את השתתפותו בפעילות; • אישור כי התלמיד יודע לשחות (אם אין אישור כזה, ייחשב הדבר כאילו התלמיד אינו יודע לשחות). השתתפות של תלמיד בפעילות בברכה שאינה כוללת רחצה בברכה מותנית בהמצאת אישור כתוב של הורה או של אפוטרופוס הכולל – • הסכמה להשתתפות התלמיד בפעילות המתוכננת; • הודעת ההורים או האפוטרופוס כי ידוע להם כי הפעילות איננה כוללת כניסה למים. ד. כל האישורים ירוכזו בידי מנהל המוסד ואחראי הפעילות.
4.	רישיון עסק תקף הרחצה בברכה, לרבות טבילה ושכשוך, תתקיים אך ורק בברכת שחייה שיש בידי מפעילה אישור להפעלת ברכה מטעם הרשות המקומית בהתאם לתקנות הפעלת ברכה של משרד הפנים (רישיון עסק תקף).
5.	התלמידים המשתתפים א. לתלמידי גן חובה הרחצה מותרת בברכה המיועדת לפעוטות בלבד. ב. לתלמידי כיתות א'-ד' הרחצה מותרת בשטח המסומן כ"מים רדודים" בלבד בהתאם להנחיות המציל בשטח. ג. לתלמידי כיתות ה' ומעלה הרחצה מותרת בהתאם לרמת השחייה שלהם: הרחצה במים העמוקים מותרת רק לתלמידים שלמוסד החינוך יש מידע מוסמך על דירוגם כ"שוחים" או כ"שחיינים". האחרים ירחצו במים הרדודים בלבד. ד. תלמיד שלא נכח בהדרכה לא יורשה להשתתף בפעילות.
6.	חלוקה לזוגות לפני היציאה לפעילות יחלקו המלווים של כל קבוצה את התלמידים לזוגות ובנוסף יקיימו מפקדים על פי שמות.

מס'	הנושאים לבדיקה
7.	המלווים א. המלווים יהיו מסגל ההוראה של המוסד ויתוגברו במלווים נוספים לפי הצורך. מלווים אלה יהיו מעל גיל 18. ב. המלווים יכירו את הנחיות הבטיחות הנוגעות לרחצה בברכה. ג. התלמידים יחולקו לקבוצות ולכל קבוצה יוצמדו מלווים שישגיחו עליהם הן במים והן בחוף (המלווים ישהו מחוץ למים). מספר התלמידים בכל קבוצה ומספר המלווים שיוצמדו לכל קבוצה מפורטים בטבלה שלהלן. ד. בידי כל מלווה תהיה רשימת התלמידים בקבוצתו.
8.	מסירת מידע בכתב ותדריכים א. יש למסור לסגל תדריכים בכתב. ב. יש לערוך לסגל תדריכים לפני היציאה לפעילות ובמהלכה. ג. יש להעביר תדריכים לתלמידים לפני היציאה לפעילות, לפני העלייה על רכב ההסעה ולפני הירידה ממנו. ד. יש לערוך לתלמידים תדריך לפני תחילת הפעילות ולמסור להם את תמצית המידע הבטיחותי בכתב. ה. יש לערוך לתלמידים תדריך לפני תחילת פעילות המים (תלמיד שלא יהיה נוכח בתדריך לא יורשה להשתתף בפעילות).
9.	מפקדי נוכחות המורים המלווים של כל קבוצה יקיימו מפקדי זוגות ומפקדים על פי שמות במועדים אלה לפחות: א. לפני היציאה לפעילות – בתוך רכב ההסעה ב. לאחר כל הפסקה במהלך הנסיעה או התנועה ג. עם ההגעה למקום הפעילות ולפני תחילתה ד. לפני כל כניסה למים ה. אחרי כל יציאה מהמים ו. בסיום הפעילות ז. ביציאה חזרה למוסד ח. אחרי אירוע חריג.

מס'	הנושאים לבדיקה
10.	בטיחות בנסיעה ברכב א. יש לתדרך את התלמידים בהנחיות ההתנהגות המחייבות. ב. יש לתדרך את הנהגים בנוגע לציר התנועה ולמקומות העצירה. ג. יש לוודא את נוכחותם של מלווים בכל רכב (בקדמת הרכב ומאחור). ד. יש לוודא חגירת חגורות בטיחות במהלך הנסיעה.
11.	עזרה ראשונה ונוכחות מציל א. במהלך כל הרחצה יהיו נוכחים במקום, מחוץ למים, מציל, וכן חובש או מגיש עזרה ראשונה. ב. יודגש כי החובש או מגיש העזרה הראשונה הוא בנוסף למציל במקום. ג. הן החובש/המע"ר והן המציל יצוידו בערכות עזרה ראשונה. ד. יש לדאוג שיהיה רכב צמוד למקום השחייה, כדי שישמש לפינוי מהיר בעת הצורך.
12.	אירועים חריגים על כל אירוע ביטחוני או בטיחותי ועל כל אירוע שנעשה בו פינוי רפואי לבית חולים יועבר דיווח מיידי למנהל מוסד החינוך.

4.2 הנחיות מפורטות לרחצה בברכה

4.2.1 כללי

א. להלן מפורטות ההנחיות הנוגעות לרחצה בברכה שלא במסגרת שיעורי שחייה. הנחיות הנוגעות ללימודי שחייה מפורטות בנפרד בהמשך חוזר זה.

ב. הרחצה בברכה בזמן טיול אסורה.

4.2.2 זמן הרחצה

בדרך כלל תתקיים הרחצה בשעות היום. בהמשך החוזר מפורטים התנאים לרחצה בברכה בשעות החשכה.

4.2.3 המלווים

א. חישוב כוחות הליווי

גיל התלמידים	מספר התלמידים בקבוצה	מספר המלווים המזערי לכל קבוצה
גן חובה	10	2
כיתות א'-ד'	15	2
כיתות ה'-ו'	15	2
כיתות ז'-ט'	15	2
כיתות י' ומעלה	20	2
חינוך מיוחד	קבוצת לימוד	2

ב. המלווים יהיו מצוידים ברשימה שמית של התלמידים בקבוצתם וכן ברשימת הזוגות.

ג. המלווים יפעלו על פי הוראות האחראי על הפעילות.

ד. המלווים ישגיחו על התלמידים משפת הברכה כדי שיוכלו לספור את התלמידים ולזהות התנהגויות מסוכנות במים.

ה. אם האחראי סבור שמצב המשמעת אינו תקין, עליו למנוע את הרחצה בברכה.

ו. אם האחראי רואה התנהגות בלתי ראויה במים עליו להתערב באופן מיידי כדי להפסיק את ההתנהגות הבלתי ראויה לרבות באמצעות הוצאת התלמידים מהמים וכן הפסקת הפעילות.

ז. המלווים של כל קבוצה יקיימו מפקדי זוגות ומפקדים על פי שמות במועדים אלה לפחות:

(1) עם ההגעה למקום הפעילות

(2) לפני כל כניסה למים

(3) לאחר כל יציאה מהמים

(4) בסיום הפעילות

(5) ביציאה חזרה למוסד

(6) אחרי אירוע חריג.

ח. בעת מילוי תפקידם לא יעסקו המלווים בהוראת שחייה ולא ישחו להנאתם.

4.2.4 איתור מקום הרחצה וגידור

א. השטח המיועד לפעילות הרחצה ייקבע בידי המציל במקום בתיאום עם המורה שנקבע כאחראי הפעילות על ידי מנהל המוסד.

ב. בכל פעילות ייקבע השטח מחדש (אין להסתמך על סיכום קודם).

ג. מקטע המים שהוקצה לפעילות יגודר בחבל עם מצופים ובסרטים צבעוניים מפלסטיק. הפעילות תתקיים רק בתחום המוגדר ותחת השגחתם של המלווים.

ד. רצוי שמקטע המים שהוקצה לפעילות יהיה נפרד מהשטח המוקצה למתרחצים האחרים ויימצאו בו רק התלמידים ומלוויהם. כל זאת בתיאום עם המציל.

4.2.5 השהייה על שפת הברכה והפרדה ממתרחצים אחרים

א. יש לדאוג שהתלמידים ישהו על שפת הברכה במקובץ כדי להקל על הפיקוח על נוכחותם.

ב. אתר השהייה של התלמידים יהיה מוצל ויגודר בחבל כדי להפרידם מהמתרחצים האחרים.

4.2.6 תדריך בטיחות

א. לפני הכניסה הראשונה למים יתודרכו התלמידים והמלווים בידי המציל במקום ובידי האחראי על הפעילות על אודות תנאי המקום, סימנים מוסכמים, מקום המפגש וההתנהגות במקרה של טביעה או חשד לטביעה.

ב. בידי המורה האחראי על הפעילות תהיה רשימה של כל התלמידים שיצאו לרחצה.

ג. בתדריך יודגשו ההנחיות האלו:

(1) אין לשחק במשחקים כמו "הטבעות" וקפיצות למים שאינם בשליטה ובבקרה של האחראים והמלווים וכיוצא באלה.

(2) אין לעשות שימוש בכל אמצעי עזר לשחייה פרט למשקפי שחייה (לא משקפות צלילה).

(3) אין לצאת מהתחום המגודר.

(4) תלמידים שאינם רוחצים במים ישהו על שפת הברכה, באזור שהוקצה לפעילות, בסמוך למלוויהם, ויחבשו כובעים.

4.2.7 כניסה למים מיד אחרי אכילה

יש להמליץ לתלמידים לא לאכול כשעתיים לפני הכניסה למים.

4.2.8 זמן השהייה המומלץ במים

א. רחצה חד פעמית - לא יותר מ-45 דקות.

ב. במשך יום של רחצה - לא יותר משעתיים במצטבר. בנוסף כל כניסה למים לא תהיה ארוכה מ-45 דקות, וזמן ההפסקה לא יפחת מ-15 דקות.

4.2.9 ההתנהגות במקרה של טביעה

א. במקרה שהחל אחד התלמידים לטבוע יפעל המלווה להצלתו לפי מיטב הבנתו ויזעיק את המציל ואת החובש או את מגיש העזרה הראשונה.

ב. אחראי הפעילות יזעיק את מד"א לפי שיקול דעתו ולאחר התייעצות עם המציל או עם החובש או עם מגיש העזרה הראשונה.

4.2.10 סיום הפעילות

א. חמש דקות לפני המועד שנקבע לתום הרחצה יכריז האחראי על הפעילות על יציאה מהמים, והמלווים יפעלו להוצאת התלמידים מהמים ולארגונם מחוץ למים. אין להרשות שהייה נוספת במים ולו גם לזמן קצר ביותר.

ב. עם סיום הפעילות ולפני עזיבת המקום יערוך כל מלווה מפקד זוגות וכן מפקד שמי.

4.2.11 הרחצה בברכה בשעות החשכה

א. הרחצה בברכה בשעות החשכה מותרת רק לאחר שאחראי הפעילות יוודא את קיומם של התנאים המפורטים להלן, **בנוסף לתנאים הכלליים לרחצה בברכה**.

ב. רשאים לרחוץ בלילה תלמידים מכיתה ה' ומעלה.

ג. בידי בעל האתר או בידי מפעיל האתר יימצאו האישורים האלה:

1) רישיון עסק תקף המתיר רחצה בברכה בשעות החשכה והכולל גם אישור של שירותי הכבאות

2) אישור להפעלת האתר בשעות החשכה.

ד. חובה שתנאי התאורה בברכה יאפשרו למצילים תצפית טובה על קהל המתרחצים. על התנאים להיות זהים לאלו השוררים ביום.

ה. חובה שרמת התאורה בכל נקודה ונקודה באזור הברכה תהיה 300 לוקס לפחות ושהדבר ייבדק בידי מהנדס תאורה.

ו. חובה כי בשטח הברכה יהיה גנרטור חירום המסוגל להפעיל את כל מערכות החשמל באתר בתוך שניות ספורות במצב של הפסקת חשמל. כשירותו של הגנרטור תיבדק מדי שנה, ואישור לכך יימצא אצל מנהל האתר.

ז. מספר המלווים המשגיחים על התלמידים יהיה בהתאם לטבלה ב-4.2.3.

ח. באישור ההורים שימציאו התלמידים בהתאם להנחיות לעיל ייכתב כי ההורים מאשרים את השתתפות ילדם בפעילות הלילה.

ט. הפעילות תתקיים **בנפרד** מהציבור הרחב כדי לאפשר למלווים ולצוות המצילים שליטה טובה יותר.

י. כל קבוצת תלמידים תסומן בסימן אחיד כדי שאפשר יהיה לזהותה.

יא. בתחילת הפעילות יתודרכו התלמידים בנוגע לסכנות הקיימות בברכה בלילה ולהתנהגות הנדרשת עקב כך.

יב. אין לבצע פעילות בפארק מים או בברכות בלילה במסגרת מסיבות סיום.

5. רחצה בפארק מים

5.1 טבלת היערכות

טבלה זו מיועדת לסייע לאחראי על הפעילות להתכונן בשיטתיות לפעילות החוץ-בית-ספרית המתוכננת. כדי להשלים את ההתכוננות לפעילות יש לקרוא היטב את הטבלה, יחד עם ההנחיות הספציפיות המפורטות אחריה.

מס'	הנושאים לבדיקה
1.	תיק פעילות חוץ-בית-ספרית לרחצה בפארק מים הפעילות החוץ-בית-ספרית תיערך על פי המפורט בתיק הפעילות שיכלול לפחות את אלה: א. תיאור הפעילות ומטרתה ב. תדריכים כתובים לסגל, למלווים, למדריכים ולבעלי תפקידים אחרים הכוללים דרישות בטיחות ספציפיות ג. תדריכים כתובים לתלמידים ד. דרכי תקשורת ודיווח ה. ריכוז האישורים המחייבים ו. רשימות מסווגות של המשתתפים (תלמידים, מורים, מדריכים, מלווים אחרים, מלווים רפואיים) ז. הוראות היערכות למצבי חירום, לעזרה ראשונה ולפינוי (ובכלל זה מספרי טלפון לשעת חירום).
2.	רישיון עסק תקף האחראי על הפעילות יודא מראש עם בעלי האתר שיש להם רישיון עסק תקף לפעילות במקום.

מס'	הנושאים לבדיקה
3.	ביטוח תקף א. המפעיל/הבעלים של הפעילות יחזיק בפוליסה צד ג' המכסה את אחריותו בגין פעילותו כנגד תביעת גוף או רכוש של צד שלישי בהיקף של לא פחות ממיליון דולר. ב. הפוליסה תכלול אחריות מקצועית. ג. הפוליסה תכלול הרחבה לפעילות ספורט אתגרי (במידת הצורך) והרחבה לאחריות של קבלני משנה וכל מי שפועל מטעמם.
4.	אישורים א. ביציאה חוץ-בית-ספרית לפארק מים תותנה הפעילות בקבלת אישור מהלשכה לתיאום טיולים. ב. הרחצה בפארק מים במסגרת טיולים אסורה. ג. השתתפותו של תלמיד בפעילות מותנית בהמצאת אישור כתוב של הוריו או של האפוטרופוס שלו. האישור יכלול – • הסכמה להשתתפות התלמיד בפעילות המתוכננת; • חתימה של רופא או של ההורים/אפוטרופוס המאשרת כי מצב בריאותו תקין ומאפשר את השתתפותו בפעילות; • אישור כי התלמיד יודע לשחות (אם אין אישור כזה, ייחשב הדבר כאילו התלמיד אינו יודע לשחות). השתתפות של תלמיד בפעילות בפארק מים שאינה כוללת שחייה, אולם כוללת טבילה ושכשוך, מותנית בהמצאת אישור כתוב של הורה או של אפוטרופוס הכולל - • הסכמה להשתתפות התלמיד בפעילות המתוכננת; • הודעת ההורים או האפוטרופוס כי ידוע להם כי הפעילות איננה כוללת כניסה למים. ד. כל האישורים ירוכזו בידי מנהל המוסד ואחראי הפעילות.
5.	התלמידים המשתתפים ההשתתפות בפעילות המתקיימת בפארק מים, בברכת שחייה או בחוף ים שמצויים בהם מגלשות מים ומתקנים של שעשועי מים תהיה בהתאם לרישיון העסק של המקום.
6.	חלוקה לזוגות לפני היציאה לפעילות יחולקו התלמידים לזוגות, ובני הזוג יונחו לשמור על קשר עין קבוע ביניהם ולשמור זה על זה לאורך כל הפעילות ועד לחזרה למוסד החינוכי או עד לפיזור לבתי התלמידים.

מס'	הנושאים לבדיקה
7.	המלווים א. מנהל המוסד ימנה מורה מבית הספר שיהיה אחראי על הפעילות במשך שהות התלמידים באתר. ב. מספר המלווים המבוגרים יהיה אחד לכל 15 תלמידים. ג. המלווים המבוגרים יסיירו במתקנים בעת הפעילות ויוודאו שהפעילות מתנהלת כשורה ואינה חורגת מכללי הבטיחות. ד. במתקן בועה יתלווה המלווה למשגיחים על המתקן כל זמן שהתלמידים מצויים בו. ה. המורים המלווים של כל קבוצה יקיימו מפקדי זוגות ומפקדים על פי שמות במועדים אלה לפחות: 1. לפני היציאה לפעילות – בתוך רכב ההסעה 2. לאחר כל הפסקה במהלך הנסיעה או התנועה 3. עם ההגעה למקום הפעילות ולפני תחילתה 4. לפני כל כניסה למים 5. אחרי כל יציאה מהמים 6. בסיום הפעילות 7. ביציאה חזרה למוסד 8. אחרי אירוע חריג.
8.	מסירת מידע בכתב ותדריכים א. יש למסור לסגל תדריכים בכתב. ב. יש לערוך לסגל תדריכים לפני היציאה לפעילות ובמהלכה. ג. יש להעביר תדריכים לתלמידים לפני היציאה לפעילות, לפני העלייה על רכב ההסעה ולפני הירידה ממנו. ד. יש לערוך לתלמידים תדריך לפני תחילת הפעילות ולמסור להם את תמצית המידע הבטיחותי בכתב. ה. יש לערוך לתלמידים תדריך לפני תחילת הפעילות במתקנים.

מס'	הנושאים לבדיקה
9.	עזרה ראשונה ונוכחות מציל א. במהלך כל הרחצה יהיו נוכחים במקום, מחוץ למים, מציל וכן חובש או מגיש עזרה ראשונה (מע"ר). ב. יודגש כי החובש או מגיש העזרה הראשונה הוא בנוסף למציל במקום. ג. הן החובש/המע"ר והן המציל יצוידו בערכת עזרה ראשונה. ד. יש לדאוג שיהיה רכב צמוד למקום, כדי שישמש לפינוי מהיר בעת הצורך.
10.	בטיחות בנסיעה ברכב א. יש לתדרך את התלמידים בהנחיות ההתנהגות המחייבות. ב. יש לתדרך את הנהגים בנוגע לציר התנועה ולמקומות העצירה. ג. יש לוודא את נוכחותם של מלווים בכל רכב (בקדמת הרכב ומאחור). ד. יש לוודא חגירת חגורות בטיחות במהלך הנסיעה.
11.	אירועים חריגים על כל אירוע ביטחוני או בטיחותי ועל כל אירוע שנעשה בו פינוי רפואי לבית חולים יועבר דיווח מיידי למנהל מוסד החינוך.

5.2 הנחיות מפורטות לרחצה בפארק מים

5.2.1 כללי

כל ההנחיות המפורטות בנוהל הרחצה בברכה תקפות גם לגבי הרחצה בפארק מים.

5.2.2 הכרת הסכנות האופייניות

א. על אחראי הפעילות להכיר את הסכנות המיוחדות לפארקי מים ולהביאן לתודעת הסגל והתלמידים.

ב. ככלל הסכנות האופייניות לפארקי מים נחלקות לשש קבוצות עיקריות:

(1) סכנת חבטה ממשטחים קשים (כמו תחתית הברכה או שפת הברכה) וממי הברכה כתוצאה משימוש לא נכון במקפצות, מקפיצה לא נכונה למים (כמו קפיצת ראש למים רדודים), ממשחקי שובבות וקונדס על שפת ברכה העשויה מבטון או מחומר קשה אחר ועוד

(2) סכנת טביעה

(3) סכנת היפגעות כתוצאה מנפילה, מחבטה או מהילכדות במהלך השימוש במתקני שעשועי מים וספורט (כמו מגלשות מים)

(4) סכנת היפגעות כתוצאה מנפילה, מחבטה או מהילכדות במהלך השימוש במתקני משחק הממוקמים בשטח הפארק (מגלשות, מתקני טיפוס, מתקני גובה ומתקנים אחרים)

(5) סכנת היפגעות במהלך השימוש במתקנים הממוקמים בחדר הכושר המצוי בשטח הפארק

6) חשיפה לשמש, התייבשות כתוצאה מחוסר שתייה ותשישות כתוצאה מהמאמץ הפיזי הכרוך בפעילות.

5.2.3 תדריכי בטיחות

א. האחראי על הפעילות יתדרך את הסגל ואת המלווים בכל הקשור ליישום הוראות ודרישות בטיחות וכן בכל הקשור להתנהגויות תלמידים ולשליטה בהתנהגויות אלו.

ב. בנוסף יתדרך האחראי על הפעילות את התלמידים בהוראות הבטיחות לפני השימוש במתקנים ויקפיד על משמעת במהלך הפעילות. התדריך יקיים בנוכחות הסגל והמלווים.

ג. בידי המורה האחראי על הפעילות תהיה רשימה של כל התלמידים שיצאו לפעילות.

5.2.4 מגבלות השימוש במתקנים

א. בנוסף להתוויות הרשומות בטבלת ההיערכות, השימוש במתקנים של שעשועי מים וספורט (למעט המתקנים המפורטים בסעיף הבא) מותר לתלמידים שגילם אינו מתחת לנדרש בלוח ההנחיות וההגבלות הצמוד לכל מתקן. אם אין לוח הגבלות, או שבלוח אין התייחסות לגיל, ייאסר השימוש במתקנים אלה לכלל התלמידים עד שיתברר הדבר אצל בעל המקום או אצל האחראי מטעמו.

ב. השימוש במגלשות מהירות, בברכות גלים, במסלולי אבובים ובמתקנים שיש בהם תנועה מהירה מותר לתלמידים מכיתה ז' ומעלה בלבד. ככלל, מנהל האתר והאחראי על הפעילות יקבעו את מגבלות הגיל לגבי המתקנים השונים.

ג. יש לברר אצל בעלי האתר את סוגה של כל מגלשה (מהירה או איטית).

ד. במהלך הפעילויות השונות בפארקי מים, ובמיוחד בעת גלישה במגלשות, יש להקפיד להסיר משקפיים. אין לגלוש עם חפצים חדים או קשים.

ה. לפני התרת הגלישה במגלשת מים יוודא האחראי על הפעילות כי בראש המגלשה מצוי "משלח" ובתחתיתה מצוי "מקבל" ("המשלח" וה"מקבל" יהיו מצוות האתר). אין להתיר גלישה בהיעדרם של נושאי תפקידים אלה. כמו כן חייב להימצא באתר מציל מוסמך.

ו. ה"מקבל" יוודא כי הגולשים שסיימו את גלישתם יתרחקו מהמגלשה.

ז. במגלשות מפותלות איטיות יש לשמור על מרווח של 15 שניות לפחות בין יציאתו של גולש אחד לבין יציאתו של הבא אחריו בתור.

ח. במגלשות מהירות על המורה האחראי לוודא שהנחיות האתר בדבר השימוש במתקנים מתקיימות במלואן ושיהיה בכל עת גולש אחד בלבד על המגלשה. לא ישלח גולש נוסף אם הגולש הקודם לא עזב את ברכת הקבלה.

ט. הגלישה במגלשות מותרת כאשר הרגליים מכוונות קדימה בלבד. אין לגלוש בכל צורה אחרת.

י. אין להתיר גלישה של כמה גולשים ביחד.

5.2.5 הדגשים לקיום אירוע רב-משתתפים בפארק מים

- א. באירוע רב-משתתפים הנערך בפארק מים תוגדר נקודת פיקוח ושליטה מרכזית של המוסד.
- ב. בנקודת הפיקוח והשליטה יימצאו האחראי על הפעילות או בעל תפקיד בכיר אחר מטעם המוסד המסוגל לקבל החלטות בעת הצורך וכן חובש/ מע"ר. כמו כן יימצא במקום מכשיר טלפון.
- ג. כל המורים המלווים, המדריכים והתלמידים ידעו את מיקומה של נקודת הפיקוח והשליטה המרכזית. מומלץ למקם נקודה זו במקום בולט ונגיש ולסמנה.
- ד. כל מלווה יקבע פרק זמן קבוע לכינוס חברי הקבוצה (מומלץ פעם בחצי שעה). בכינוס זה יפקוד המלווה את התלמידים, ייתן להם תדריך מחודש וידאג שהם ישתו מים וינוחו.
- ה. האחראי על הפעילות ידאג שיהיו מי שתייה בכמות המספיקה לכל זמן הפעילות.

5.2.6 כללי ההתנהגות בפעילות לילה

- א. בפארק מים יהיה גנרטור חירום המסוגל להפעיל את כל מערכות החשמל באתר תוך שניות ספורות במצב של הפסקת חשמל. כשירותו תיבדק מדי שנה, ויהיה אישור לכך אצל מנהל האתר. על אחראי הפעילות לוודא שהאישור קיים והוא בתוקף.
- ב. לפארק יהיה אישור להפעלתו בלילה ממהנדס בטיחות. על אחראי הפעילות לוודא שהאישור קיים ושהוא בתוקף.
- ג. לפארק יהיה אישור של שירותי הכבאות נגד שרפות. על אחראי הפעילות לוודא שהאישור קיים ושהוא בתוקף.
- ד. בתחילת הפעילות יקבלו התלמידים תדריך ספציפי הנוגע להתנהגות הנדרשת ולסכנות הקיימות הן בברכה והן בפארק מים בלילה.
- ה. הפעילות בפארק המים תהיה בנפרד מהציבור הרחב כדי לאפשר למלווים ולצוות המצילים שליטה טובה יותר.
- ו. אין לבצע פעילות בפארק מים בלילה במסגרת מסיבת סיום.

15. שיט בסירות משוטים או בסירות פדלים

15.1 טבלת היערכות

טבלה זו מיועדת לסייע לאחראי על הפעילות להתכונן בשיטתיות לפעילות החוץ-בית-ספרית המתוכננת. כדי להשלים את ההתכוננות לפעילות יש לקרוא היטב את הטבלה, יחד עם ההנחיות הספציפיות המפורטות אחריה.

מס'	הנושאים לבדיקה
1.	תיק פעילות חוץ-בית-ספרית לשיט בסירות משוטות או בסירות פדלים הפעילות החוץ-בית-ספרית תיערך על פי המפורט בתיק הפעילות שיכלול לפחות את אלה: א. תיאור הפעילות ומטרתה ב. תדריכים כתובים לסגל, למלווים, למדריכים ולבעלי תפקידים אחרים הכוללים דרישות בטיחות ספציפיות ג. תדריכים כתובים לתלמידים ד. דרכי תקשורת ודיווח ה. ריכוז האישורים המחייבים ו. רשימות מסווגות של המשתתפים (תלמידים, מורים, מדריכים, מלווים אחרים, מלווים רפואיים) ז. הוראות היערכות למצבי חירום, לעזרה ראשונה ולפינוי (ובכלל זה מספרי טלפון לשעת חירום).
2.	אישורים א. הפעילות תתואם עם הלשכה לתיאום טיולים ותונה בקבלת אישור כנדרש. ב. השתתפות תלמיד בשיט מותנית באלה: - חתימה של רופא או של ההורים/אפוטרופוס המאשרת כי מצב בריאותו של התלמיד תקין ומאפשר את השתתפותו בפעילות - חתימת ההורים על הסכמתם להשתתפותו בשיט. - אישור של ההורים/אפוטרופוס כי התלמיד יודע לשחות (אם אין אישור כזה, ייחשב הדבר כאילו התלמיד אינו יודע לשחות). תלמיד שאינו יודע לשחות לא ישתתף בפעילות זו.
3.	רישיונות יש לוודא פרטים אלו: א. לאתר יש רישיון עסק מטעם הרשות המקומית לפעילות זו (בהתאם לחוק רישוי עסקים). ב. אם יש צורך במשיט סירה עליו להיות בעל רישיון משיט בדרגה 20 או 40 של המחלקה לרישוי כלי שיט קטנים (בהתאם להוראות משרד התחבורה). ג. למפעיל יש רישיון שיט (בהתאם להוראות משרד התחבורה) לכל אחת מהסירות, וכן רישיון ממשרד התיירות.

מס'	הנושאים לבדיקה
4.	ביטוח תקף 1. המפעיל/הבעלים של הפעילות יחזיק בפוליסה צד ג' המכסה את אחריותו בגין פעילותו כנגד תביעת גוף או רכוש של צד שלישי בהיקף של לא פחות ממיליון דולר. 2. הפוליסה תכלול אחריות מקצועית. 3. הפוליסה תכלול הרחבה לפעילות ספורט אתגרי (במידת הצורך) והרחבה לאחריות של קבלני משנה וכל מי שפועל מטעמם.
5.	התלמידים המשתתפים א. בפעילות זו רשאים להשתתף תלמידים מכיתה ה' ומעלה. ב. תלמידים הסובלים מבעיות בריאות לא ישתתפו בפעילות. ג. מספר התלמידים בכל סירה יהיה בהתאם לרישיון הסירה שניתן בידי משרד התחבורה. ד. אין להכריח תלמיד להשתתף בפעילות זו אם אינו רוצה בכך. ה. תלמיד שלא נכח בהדרכה לא יורשה להשתתף בפעילות.
6.	חלוקה לזוגות לפני היציאה לפעילות יחולקו התלמידים לזוגות, ובני הזוג יונחו לשמור על קשר עין קבוע ביניהם ולשמור זה על זה לאורך כל הפעילות ועד לחזרה למוסד החינוכי או עד לפיזור לבתי התלמידים.
7.	בטיחות בנסיעה ברכב א. יש לתדרך את התלמידים בהנחיות ההתנהגות המחייבות. ב. יש לתדרך את הנהגים בנוגע לציר התנועה ולמקומות העצירה. ג. יש לוודא את נוכחותם של מלווים בכל רכב (בקדמת הרכב ומאחור). ד. יש לוודא חגירת חגורות בטיחות במהלך הנסיעה.
8.	מסירת מידע בכתב ותדריכים א. יש למסור לסגל תדריכים בכתב. ב. יש לערוך לסגל תדריכים לפני היציאה לפעילות ובמהלכה. ג. יש להעביר תדריכים לתלמידים לפני היציאה לפעילות, לפני העלייה על רכב ההסעה ולפני הירידה ממנו. ד. יש לערוך לתלמידים תדריך לפני הכניסה לסירות ולמסור להם את תמצית המידע הבטיחותי בכתב. התדריך לתלמידים יועבר על ידי אחראי הפעילות או על ידי מי שייקבע על ידו.

מס'	הנושאים לבדיקה
9.	המלווים א. מספר המלווים יהיה בהתאם לדרישות המשרד. ב. בכל רכב הסעה יוצבו שני מלווים (אחד בקדמת הרכב ואחד בירכתי). ג. בכיתות ה'ו' יצטרף לכל סירה מלווה מצוות בית הספר. ד. המלווים יקיימו מפקדי זוגות ומפקדים על פי שמות במועדים אלה לפחות: - לפני היציאה לפעילות – בתוך רכב ההסעה - לאחר כל הפסקה במהלך הנסיעה או התנועה - עם ההגעה למקום הפעילות ולפני תחילתה - לפני העלייה על הסירות - אחרי כל ירידה מהסירות - בסיום הפעילות - ביציאה חזרה למוסד. השיט יתקיים בהשגחת מלווים מבוגרים, בהתאם לדרישת המשרד.
10.	עזרה ראשונה והצלה סידורי ההצלה, לרבות נוכחות מצילים וסידורי עזרה ראשונה ופינוי, יהיו בהתאם למה שנקבע ברישיון העסק של המפעיל ובהתאם לדרישות משרד החינוך.
11.	אירועים חריגים על כל אירוע ביטחוני או בטיחותי ועל כל אירוע שנעשה בו פינוי רפואי לבית חולים יועבר דיווח מיידי למנהל מוסד החינוך.

15.2 הנחיות מפורטות

- 15.2.1 הסירות יהיו בעלות רישיון שיט להשטת נוסעים בשכר ויושכרו ממשכיר סירות בעל רישיון.
- 15.2.2 מספר השטים בסירה (כולל המשיט והמלווה המבוגר) יהיה בהתאם להנחיות היצרן של הסירה. רצוי שעל דופן הסירה יצוין מספר השטים המרבי המותר על פי הנחיות אלו.
- 15.2.3 בסירות פדלים ו/או בסירות משוטים ילבשו התלמידים אפוד הצלה תקני ורכוס כהלכה.
- 15.2.4 לפני העלייה לסירה יקבלו התלמידים תדריך בטיחות. התדריך יועבר על ידי אחראי הפעילות או על ידי מי שייקבע על ידו. בתדריך יודגשו ההנחיות האלה:
- א. יש להקפיד על משמעת ועל התנהגות נאותה בעת השיט.
 - ב. אין לעבור מסירה לסירה.
 - ג. אין לעמוד בסירה בעת השיט.
 - ד. יש להתרחק מספינות ממונעות או מסירות אחרות ומחוף רחצה.

בטיחות, ביטחון וארגון של "רציף הסעות", בפעילות חוץ מוסעת של מוסד חינוך

1. מבוא

- 1.1. פעילות מוסעת של תלמידים הינה חלק ממכלול מערכת הלימודים של מוסד חינוכי, אם ביציאה לטיול, נסיעה לפעילות העשרה, פעילות ספורט וכו'.
- 1.2. תכיפות פעילות החוץ המוסעת של מוסד החינוך, תלויה באופי המוסד ויכולה להגיע לעוצמה אינטנסיבית של פעילות כל כמה ימים.
- פעילות חוץ מוסעת, דורשת ארגון והערכות מוקדמת.

1.3. נוהל זה בנוי משישה סעיפים:

- 1.3.1. הגדרות
- 1.3.2. מני בעלי תפקידים
- 1.3.3. דרישות בטיחות מרכב הסעות
- 1.3.4. ציר הנסיעה וסדר המסע, שליטה ובקרה.
- 1.3.5. בטיחות וארגון "רציף היסעים" ליד בית הספר
- 1.3.6. בטיחות וארגון "רציף היסעים" באתר היעד כמו לונה פרק, אולם האירועים, אצטדיון הספורט וכו'.
- 1.3.7. אבטחת "רציף ההסעות" בפעילות חוץ מוסעת. הנושא לא יפורט כאן והינו בתחום האחריות לתדרך את "אחראי טיול" הינה של רכז הביטחון של המוסד החינוך שיקבל תדריך בנושא זה מקב"ט מוס"ח.

2. מטרת הפרסום

- 2.1. להקנות ידע בתחום הארגון והבטיחות ולסייע למוסד החינוך להיערך לפעילות חוץ בית ספרית מוסעת.
- 2.2. הערה: הנחיות לאבטחת פעילות חוץ בית ספרית מוסעת. יינתנו בחוזר אחר.

3. הגדרות

- 3.1. "רציף היסעים" - מקום בו יעמדו רכבי ההסעה בהתאם להוראות הבטיחות והכללים וימתינו לעליה /ירידה של התלמידים מהאוטובוסים.
- 3.2. "סדרן הסעות" - נציג מוסמך של חב' האוטובוסים שתפקידו למקם את רכבי ההסעות "ברציף היסעים", בהתאם להנחיות של אחראי ביטחון ובטיחות "לרציף היסעים" מטעם המוסד החינוכי. (לכמות של עד 5 אוטובוסים ניתן למנות את אחד הנהגים כסדרן הסעות).

- 3.3. "מזניק"-איש צוות של מוסד החינוכי שעומד בשער היציאה משטח ריכוז התלמידים ומאשר לתלמידים לצאת "לרציף ההסעות".
- 3.4. אחראי ביטחון ובריאות "לרציף ההיסעים" - איש צוות שהוסמך ע"י מנהל מוסד החינוכי ותוודרך ע"י רכז הביטחון הבית ספרי. תפקידו לנהל את "רציף ההיסעים".
- 3.5. "מנהל כללי של הפעילות" - איש צוות של מוסד חינוך, שמונה ע"י מנהל המוסד להיות אחראי על כול הפעילות החוץ בית ספרית, יקרא "אחראי טיול".
- 3.6. "איזור המתנת התלמידים" - שטח מרוחק "מרציף ההיסעים", רצוי מגודר (כמו חצר ביה"ס) מאובטח, בו ימתינו התלמידים עד הגעת רכבי ההסעה "לרציף ההיסעים" עצירתם, ומתן אישור של "המזניק" לנוע לכיוון האוטובוסים.
- 3.7. "ציר הנסיעה" - ציר הנסיעה שהוגדר להגעה ליעד. אין לסטות מציר זה ללא אישור. בציר במטרה ליצור תמונת מצב של מיקום האוטובוסים בציר התנועה, יוגדרו מספר נקודות דיווח. (כמו בצמתים/מעבר מתחת לגשר וכו') על אחראי האוטובוס מהצוות, לדווח "לאחראי טיול" כאשר האוטובוס עובר ליד נקודת הדיווח. (בנסיעות קצרות אפשר להסתפק בדיווח של הגעה ליעד).
- 3.8. "סדר מסע" - "אחראי טיול", יקבע את "סדר המסע" של האוטובוסים, איזה אוטובוס נוסע ראשון כחלוץ (ימנה מהצוות בעל תפקיד שיסע כחלוץ באוטובוס זה), מי נוסע שני, שלישי מי נוסע כמאסף וכו'.
- 3.9. "רציף היסעים" ליד מוסד חינוכי - מקום עצירת האוטובוסים בקרבת מוסד החינוכי. האתר יכול להיות מרוחק מספר דקות הליכה בהתאם לתנאי הדרך.
- 3.10. "רציף ההיסעים" באתר הפעילות - מקום עצירת האוטובוסים ליד יעד הפעילות כמו בלונה פארק, אצטדיון, אולם אירועים וכו'.
- 3.11. דרישות בטיחות מרכב ההסעות והנהג - תעודות, רישיונות וציוד שצריך להימצא באוטובוס ואצל הנהג עפ"י התקנות.

4. דרישות רישוי ותעודות מרכב ההסעות והנהג:

- הערה:** מומלץ לצלם את התעודות ואישורים באמצעות טלפון חכם, כולל מספר רישוי של הרכב.
- 4.1. ברשיון הרכב יש לבדוק כי שנת היצור של הרכב לא לפני 1/2005. ברשיון הרכב צריך להיות רשום "מורשה להסעת ילדים".
- 4.2. ברשיון הנהיגה של הנהג יש לבדוק כי מורשה לנהוג ברכב מקבוצה: D לנהג באוטובוס או D-1 לנהג באוטובוס זעיר. כמו כן בהערות על רישיון הנהיגה צריך להיות רשום "רשאי להסיע ילדים" (תקנה 84)
- 4.3. בחזית ובעורף הרכב ימצא שלט תקני בצבע צהוב שעליו דמויות של ילדים.
- 4.4. בחזית הרכב ימצאו שני פנסים מהבהבים בצהוב, בעורף ימצאו שני פנסים מהבהבים באדום. הפנסים יבהבו באופן אוטומטי כאשר נפתחת דלת הרכב.

- 4.5. לרכב יש אישור של קצין בטיחות של חברת ההסעות. תוקף האישור 1 חודש בלבד.
- 4.6. מזגן תקין.
- 4.7. מיקרופון כריזה.
- 4.8. ערכת חילוץ.
- 4.9. מים בג'ריקן 60 ליטר.
- 4.10. תיק עזרה ראשונה.
- 4.11. מטף כבוי אש.
- 4.12. להסעת ילדים מתחת לגיל 5 יש להתקין מושבי בטיחות מיוחדים, ויש לקבל אישור של קצין בטיחות של חב' ההסעות.
- 4.13. יש לבדוק שכל חגורות הבטיחות שלמות ותקינות.

5. הנחיות בטיחות וארגון באוטובוס

- 5.1. עליה וירידה מהרכב תעשה רק מדלת קדמית. בחילוץ חרום ניתן להשתמש בדלת אחורית.
- 5.2. בעת עליה וירידה מהרכב יעמוד אחראי אוטובוס מטעם מוסד החינוכי, על הקרקע צמוד לדלת קדמית, בכדי לכוון את התלמידים ולמנוע ירידה לכביש.
- 5.3. את צוות המלווים המבוגרים יש להושיב ליד דלתות הרכב מקדימה ומאחור.
- 5.4. אין להניח ציוד או חפצים במעברים, הציוד יאוכסן בתאי הציוד של הרכב.
- 5.5. בנסיעה יש לחגור חגורות בטיחות.
- 5.6. כשהמנוע פועל, ישב ברכב הנהג. ניתן להניע את הרכב בחניה לצורך: הפעלת מע' לחץ אוויר של מערכת הבלימה, כ-10 דקות להפעלת מע' הקור והמיזוג. תזוזת הרכב רק בהוראה מפורשת של ממונה בטיחות וביטחון של "רציף ההיסעים".
- 5.7. המוסד החינוכי יתקין באוטובוס שלט הכוונה בחזית הרכב וגם בדלת הצד. לדוגמה:

יצחק שמיר

ג-2

6. הקמת "רציף היסעים" ליד מוסד החינוכי

הערות כלליות:

6.1. תנאי בטיחות להחלטה על מיקום רציף היסעים הינו: האוטובוס יעצור סמוך לשפת מדרכה ביציאה, האוטובוס ייסע קדימה ולא יצטרך לתמרן בנסיעה לאחור. אוטובוסים יעצרו בטור זה אחרי זה. חל איסור למקם אוטובוסים בצפיפות זה ליד זה כמו "סרדינים" מחשש דריסת תלמידים בעת תזוזתם.

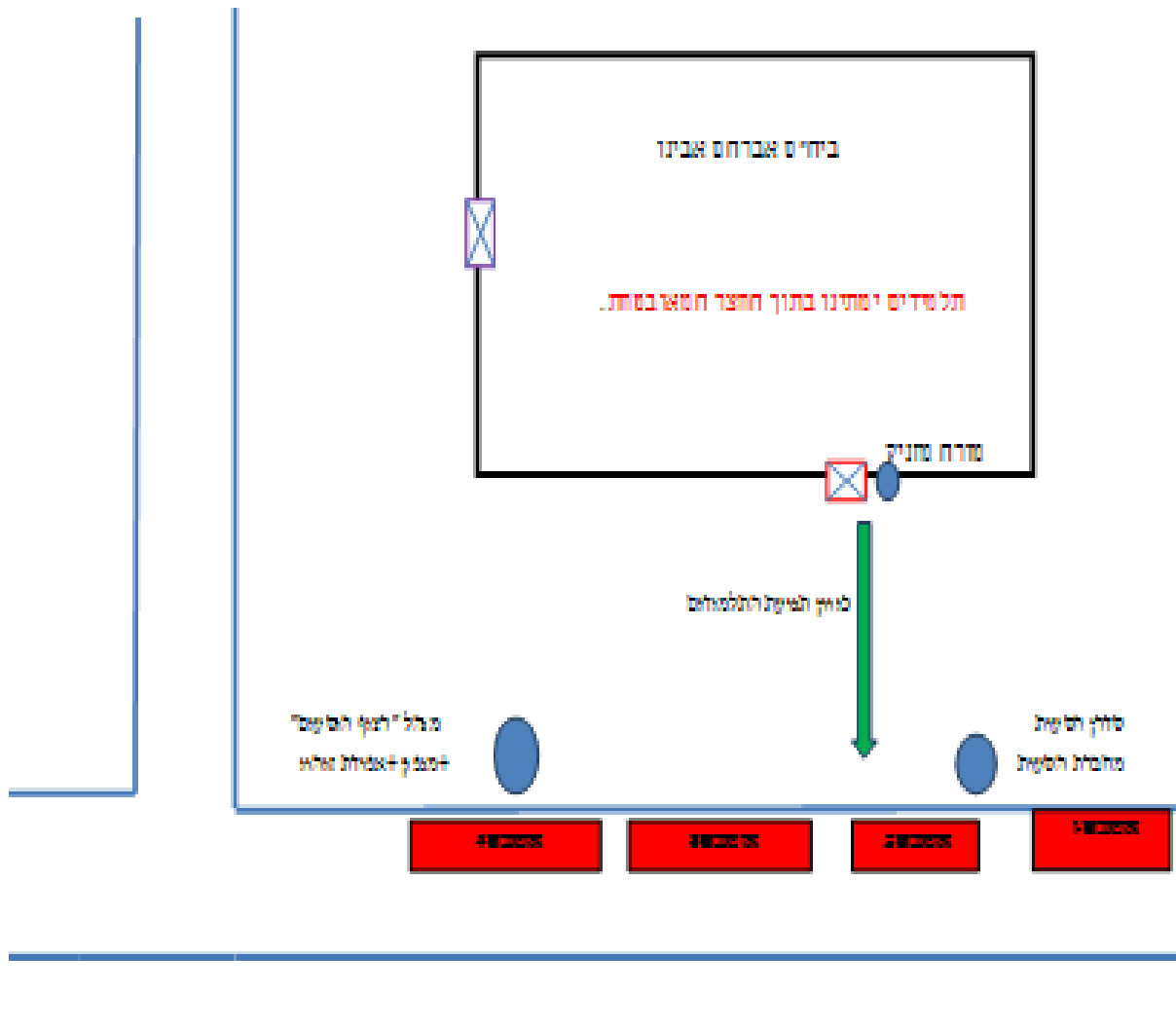
6.2. "רציף היסעים" ליד מוסד חינוכי יכול להיות מרוחק מספר דקות הליכה מהמוסד ובלבד שיקיים את תנאי הבטיחות וכן התנועה של התלמידים אילו תהיה בטוחה.

6.3. מנהל המוסד החינוכי יתייעץ לגבי מיקום "רציף היסעים" עם: קצין תנועה משטרה, מהנדס תנועה ברשות, ממונה על היסעים ברשות.

6.4. החינוכי יתכנן פעילות חוץ בית ספרית מוסעת בהתאם קיבולת הקליטה של "רציף היסעים", גם של אוטובוסים וגם של תלמידים.

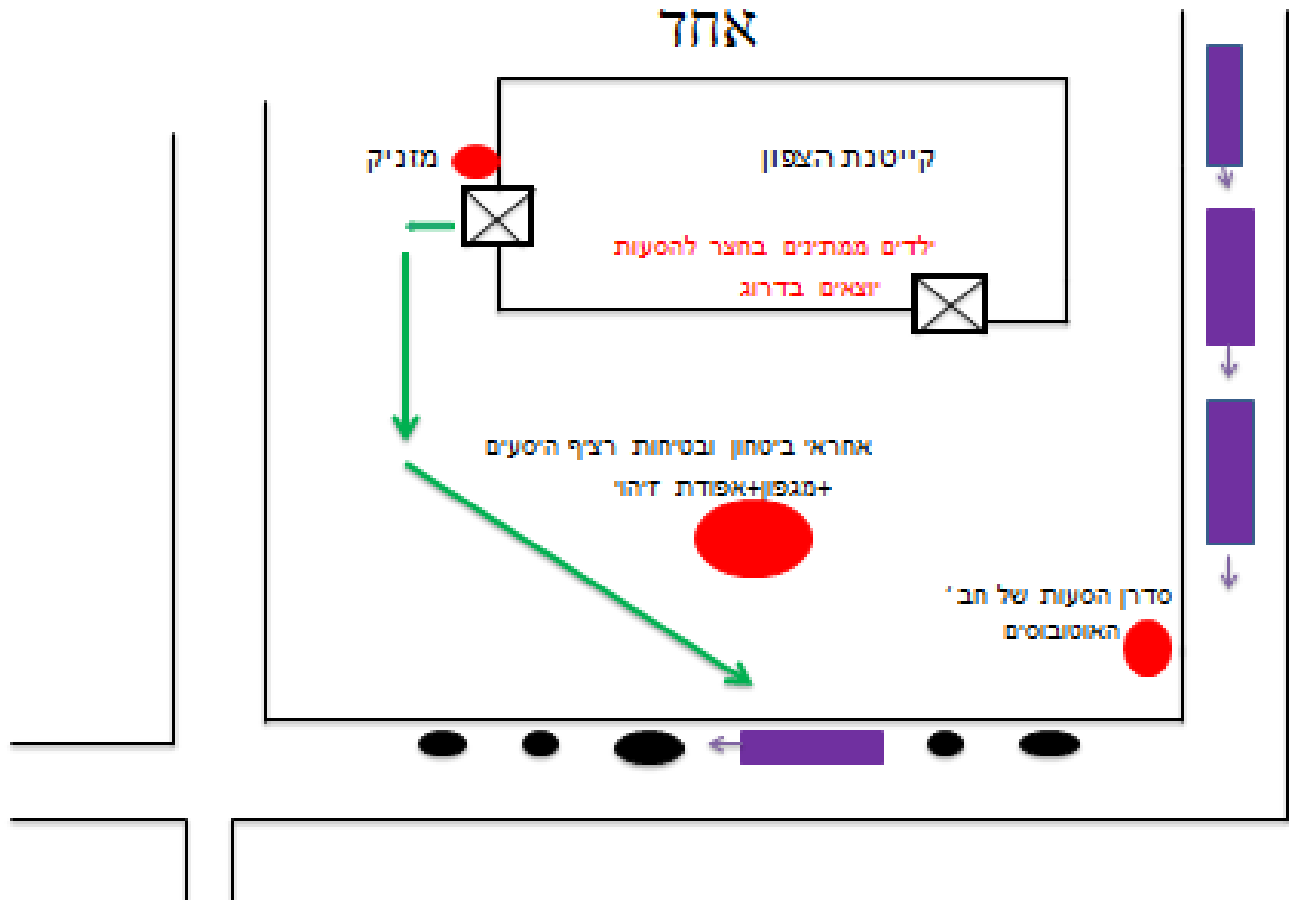
6.5. סקיצות אפשריות לתכנון "רציף היסעים" ליד מוסד חינוכי:

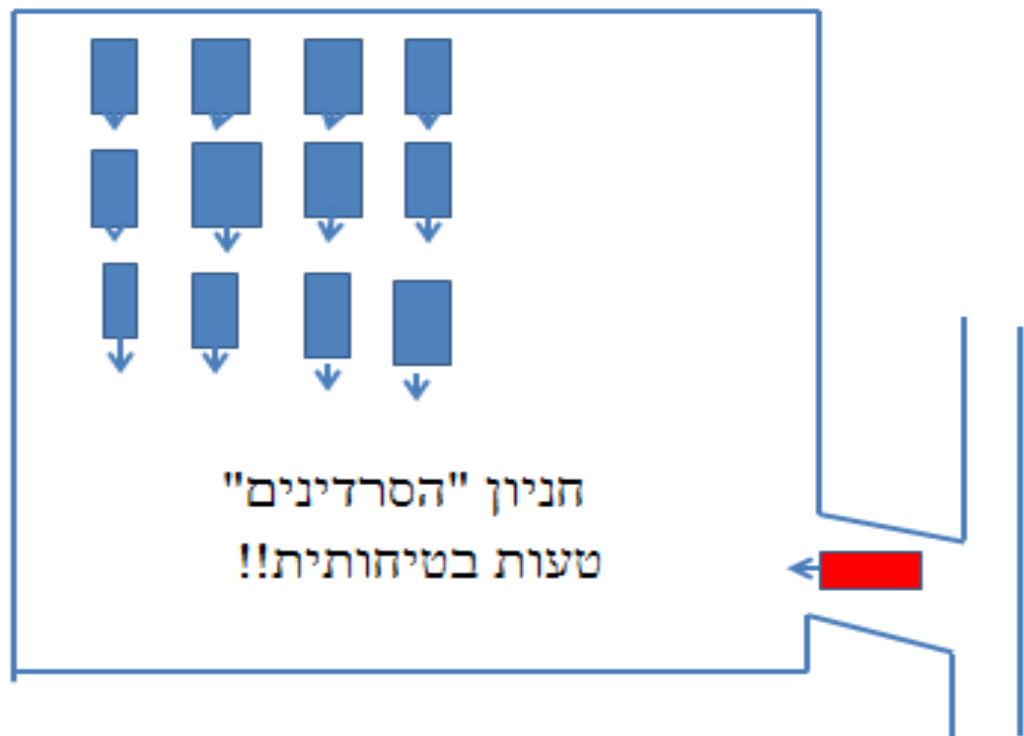
סקיצה לאתגון "רציף היסעים" לפעילות חוץ בית ספרית מוסעת

רציף הסעות ליד הקייטנה עם מקום עצירה לאוטובוס

אחד

7. "רציף היסעים" ליד מתקן שהינו יעד הפעילות, כמו לונה פארק, כניסה לנחל, אולם

אירועים

הערות כלליות:

7.1. אחד מתנאי הבטיחות הראשוניים לקיום אירוע חוץ בית ספרי במתקן הינה לבדוק שלמתקן יש רישיון עסק בתוקף (מומלץ שבנוסף לדרישה לקבל את צילום רישיון העסק, יש להתקשר לפקיד רישוי עסקים ברשות המקומית לברר את תנאי הרישיון). לצערנו, המצב כיום הינו שנושא מגרש החניה "רציף ההיסעים" לא ניכלל בתנאי רישיון העסק.

לכן, מנהל המוסד החינוכי יבדוק עם בעל העסק כי המתקן ערוך לקבל את הסעות התלמידים בבטחה. יש לבדוק במדויק את מיקום וקיבולת "רציף ההיסעים", ומומלץ לדרוש שנוציג הבעלות/סדרן ימצאו במקום לצורך הכוונת האוטובוסים.

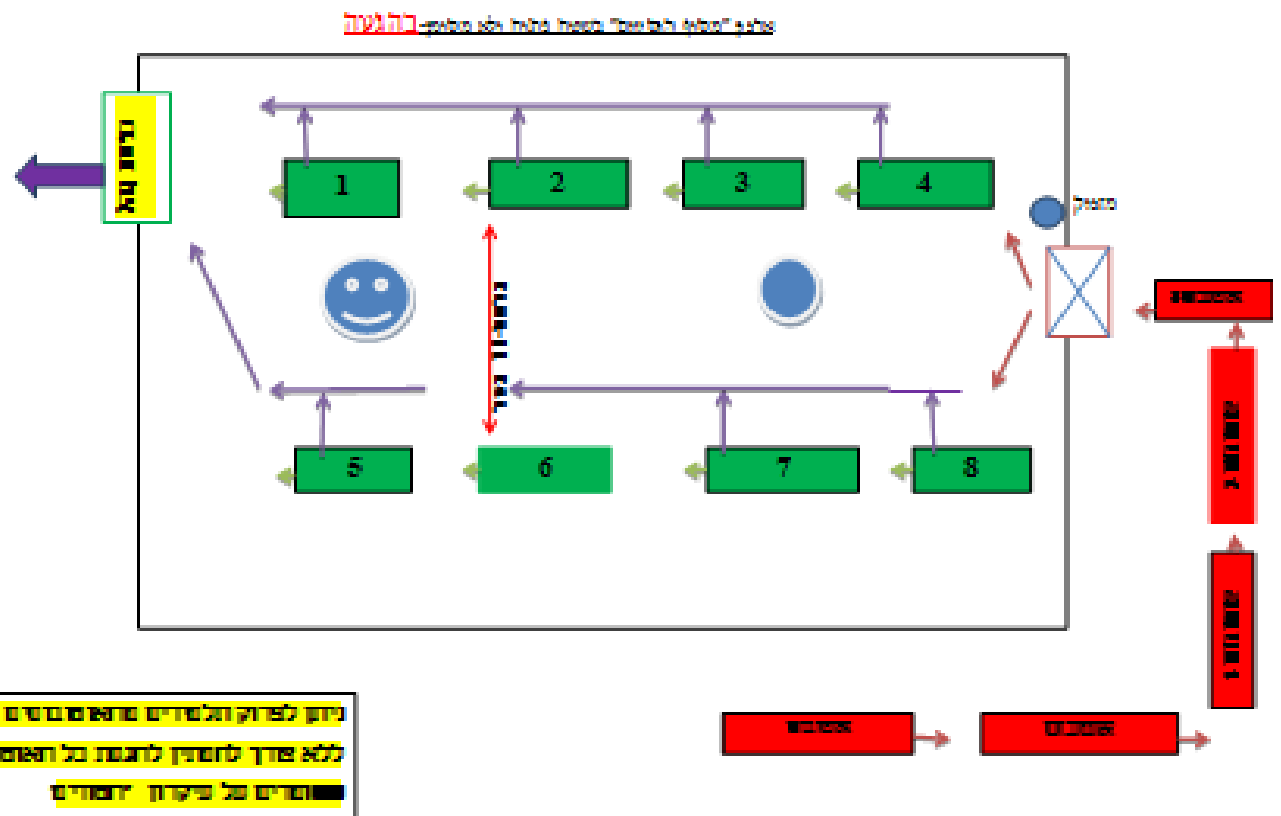
איש צוות של ביה"ס שנוסע כחלוץ יחבור לנציג הבעלות לצורך זה.

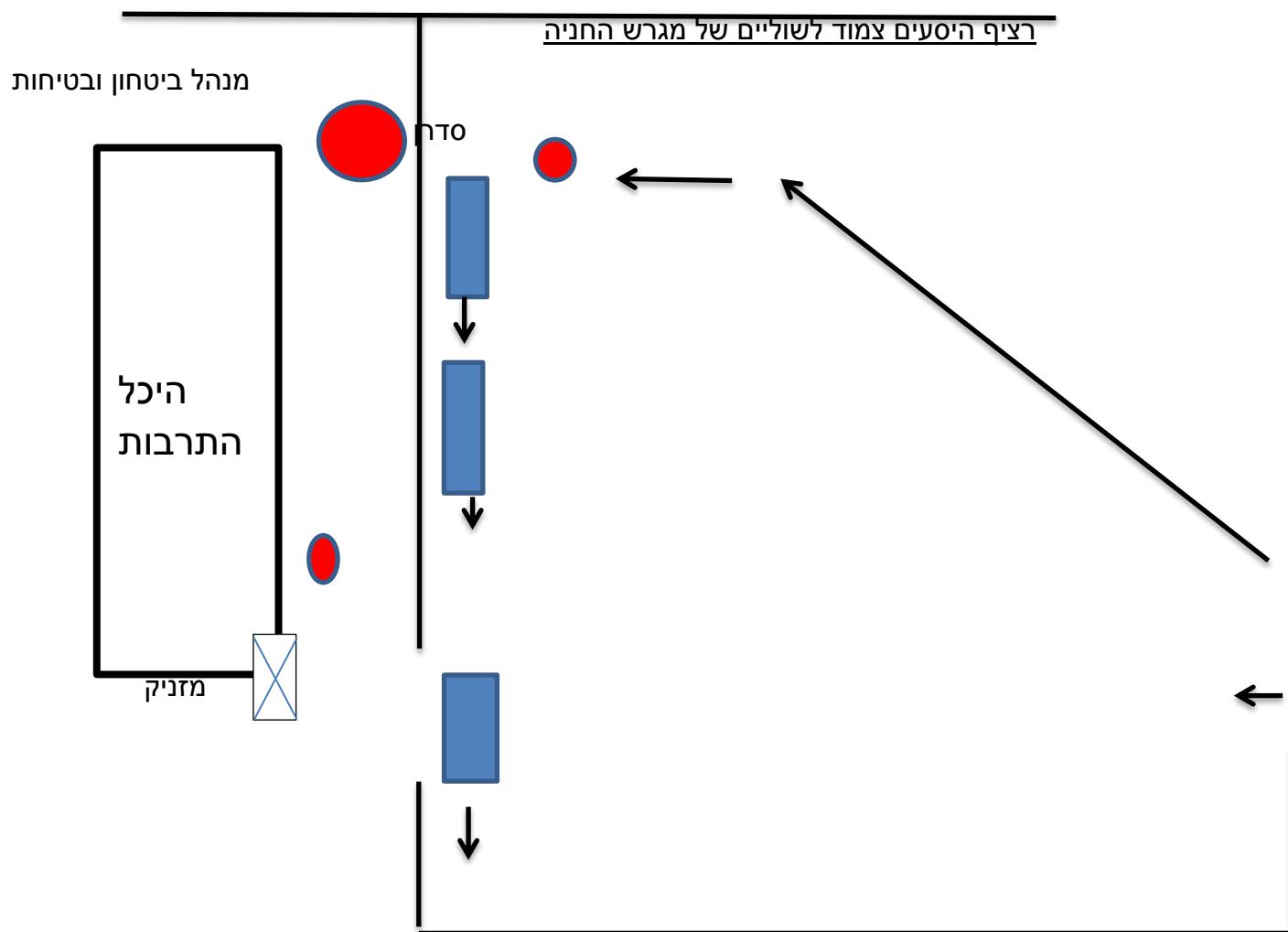
7.2. ככלל במגרש החניה האוטובוסים יעצרו במבנה של טור (אחד או יותר) ולא במקביל זה ליד זה כמו "סרדינים". טור האוטובוסים יעמוד בצמוד למדרכה, שולי המגרש כך שהתלמידים ירדו מהרכב בבטחה וילכו בנתיב בטוח עד לכניסה למתקן. במהלך הורדת התלמידים האוטובוסים לא יזוזו למעט עפ"י הוראה מפורשת של ממונה "הבטיחות וביטחון של רציף ההיסעים" של המוסד החינוכי.

7.3. את "רציף ההיסעים" ינהלו בעלי תפקידים מהמוסד החינוכי בסיוע של נציג הבעלות בעלי התפקידים יהיו: מזניק, אחראי "בטיחות וביטחון לרציף ההיסעים".

7.4. סקיצות אפשריות לתכנון רציף היסעים ליד מתקן היעד:

³⁴ ארגון "רציף היסעים" בפארק אתגרים אשדוד

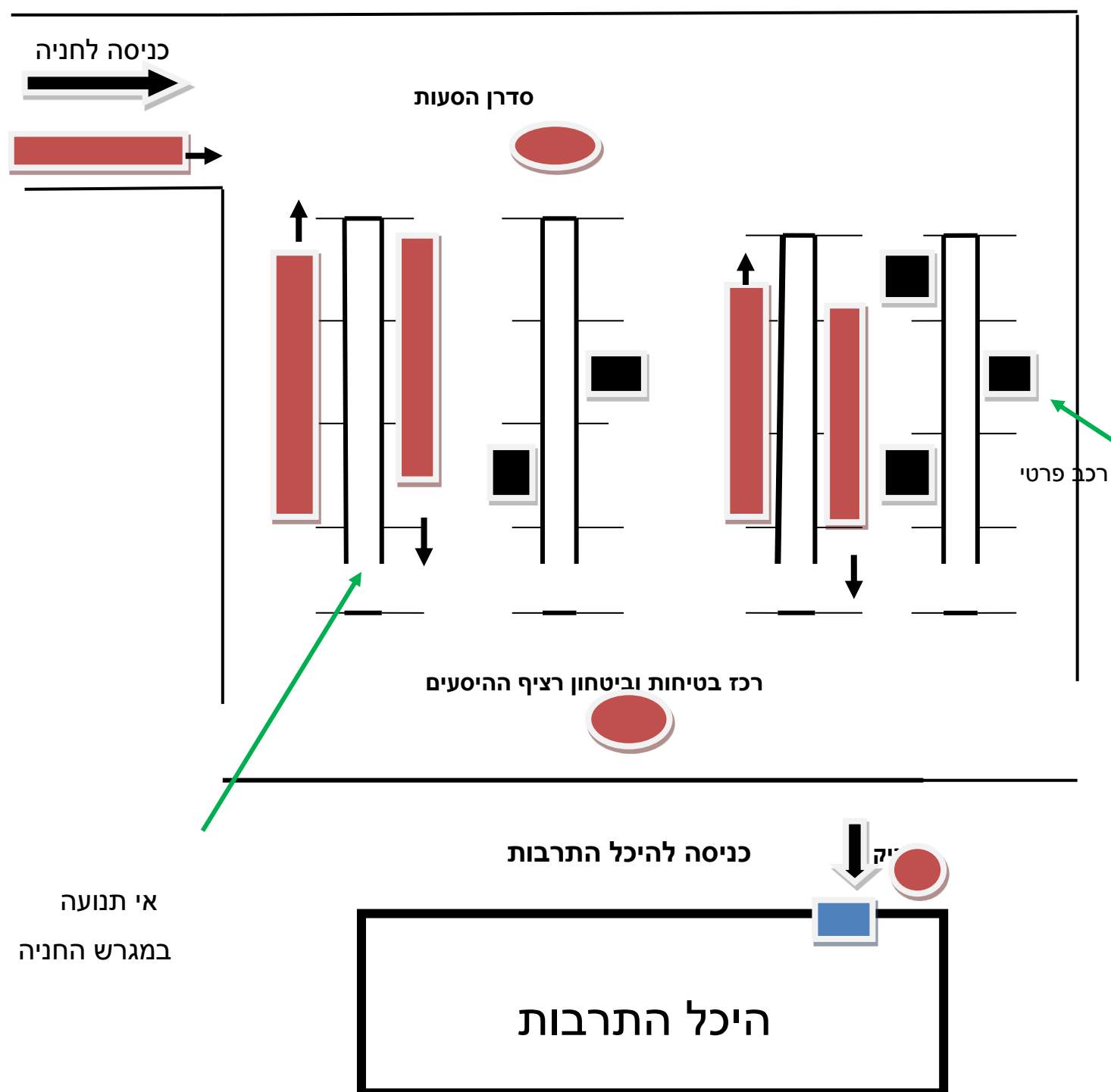

רציף היסעים במגרש חניה שתוכנן לרכב פרטי (עם איי תנועה ואבניה שפה בתוך מגרש

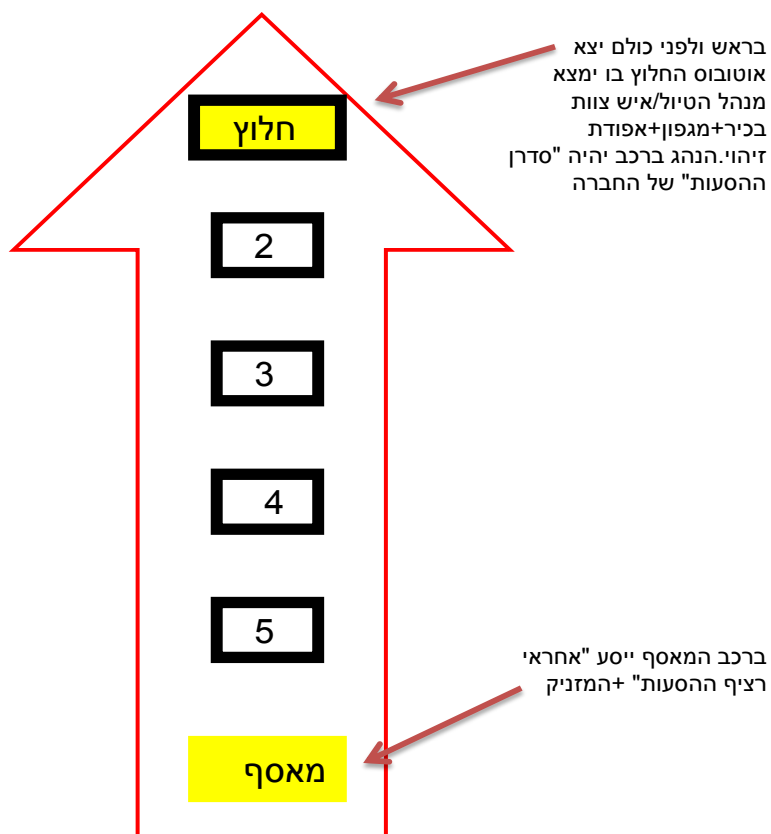
החניה):

- * עצירת האוטובוסים בצמוד לאי התנועה כאשר דלת הירידה מופנית לכיוון אי התנועה.
- * בעיית הבטיחות הינה תנועת הילדים שהורדו על אי התנועה במרכז מגרש החניה, לכיוון היכל התרבות.

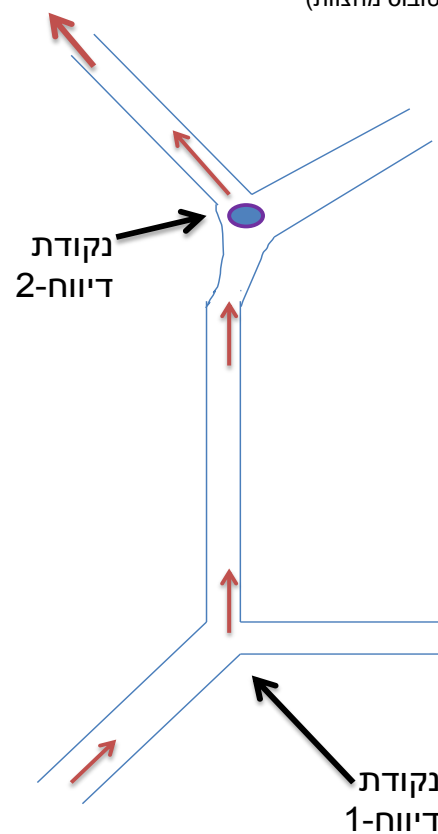
סקיצה אפשרית לתכנון שדרת מסע, וציר תנועה למתקן היעד:

סדר התנועה של שדרת האוטובוסים

בציר התנועה יקבעו 2 נקודות

דיווח או יותר. (המדווח הינו אחראי האוטובוס מהצוות)

בברכה,

רותם זהבי

מנהל תחום בטיחות ארצי

דף הנחיות ודגשים למנהל קייטנה לפעילות רחצה בבריכה

כללי: הרחצה בבריכה היא אחת מהפעילויות השכיחות לקראת הקיץ ובעיקר לקראת סוף השנה. מידי שנה מתרחשים טביעות של ילדים במהלך פעילות זו. מתוך ניתוח אירועי הטביעה, ומתוך שיחה עם מנהלי בריכות, אספנו את עיקרי הדגשים לפעילות זו כדי להמליץ למנהלי הקייטנות לבצע את הרחצה בדרך הטובה והבטוחה ביותר.

דף זה איננו מחליף את הוראות והנחיות חוזר מנכ"ל המעודכן לרחצה בבריכה, אלא מהווה כתוספת בלבד.

1. **רישוי להפעלת בריכה:** לבריכה רישוי עסק כדין חתום ובתוקף מהרשות המקומית.

2. **אישור הורים:** קיים **אישור הורים** לרחצה בבריכה. באישור כתוב עם הילד יודע או שאיננו יודע לשחות.

3. **סיור הכנה מקדים בשטח הבריכה:** מנהל הקייטנה יבצע סיור מכין לבריכה ויתדרך את המדריכים באופן בו תתנהל הרחצה בהתאם לנהלים המפורטים. במסגרת הסיור יפגש עם מנהל הבריכה ויסכם איתו את כלל הפרטים והארגון לרחצה.

4. **תגבור מצילים:** יש לבחון עם מנהל הבריכה תגבור מצילים במהלך הרחצה.

היום הראשון בקייטנה

5. **מבחן שחייה:** יתבצע מבחן שחייה לכל הקייטנים. את המבחן יבצע המציל כאשר בזמן הבוחן נמצא מדריך במים. בתום הבוחן תועבר למדריך רשימה של הקייטנים היודעים ושאינם יודעים לשחות.

הכנת הבריכה לקראת הרחצה וחלוקת הקבוצות למים

6. הבריכה מחולקת על ידי שרשראות מצופים לקטעים קטעים. כל קטע מוקצה לגילאים שונים ולאלו היודעים לשחות או שאינם יודעים לפי העומק. את החלוקה מבצעים המורים מול המציל. החלוקה היא: רדודים, בינוני, עמוק.

7. ישנה הפרדה מוחלטת בין הילדים המתרחצים ובין שוחים אחרים השוהים באותו זמן בבריכה.

8. הילדים מחולקים לזוגות במים.

9. עומק המים נקבע לפי גובה הילד ולא לפי הגיל. כלומר ילד שאיננו יודע לשחות לא יהיה במים העמוקים בכל מקרה.

10. יש לדרוש במהלך הרחצה תגבור של מצילים.

11. יש להיערך לארגון פעילות לילדים מחוץ לברכה. פעילות זו מיועדת לאלו שלא נכנסים למים, להפגה ומנוחה לאחר הרחצה. שטחים אלו צריכים להיות מוצלים ויהיה בהם מתקני מים קרים לשתייה.

מהלך הרחצה

12. לפני כניסת הילדים לברכה, יתדרך המורה את התלמידים בהוראות הבאות: איסור משחקי "הטבעות", דחיפות למים, ריצה לאורך שפת הברכה, איסור קפיצות למים, מקום מפגש, סימנים מוסכמים במצב של מצוקה, איסור יציאה מהתחום המוגדר של המצופים, השמעות למציל ולמדריך במים.

13. **כניסה למים:** המורים יושיבו את הילדים על שפת הברכה וידגישו בפניהם את ההתנהגות במים. יחלקו אותם לזוגות וייתנו להם את האישור להיכנס פנימה לאט ובשקט.

14. **מדריכים:** המורים יתחלקו חלקם במים וחלקם מחוץ למים. במים יהיו עם התלמידים צמודים אליהם תוך שהם שולטים על כל התנהגות חריגה ומגיבים. המורים מחוץ לברכה ילכו לאורך השפה וייצפו כלפי המים על התנהגות חריגה והרחצה בכלל מלמעלה.

15. **סימון מורים ומדריכים:** המורים והמדריכים יהיו מסומנים בחולצה וכובע בצבעים מוסכמים.

16. **טיפול בילדים עם בעיות משמעת:** ילדים שקופצים או חורגים בהתנהגותם, יש להוציא אותם מיד ולהושיבם בחוץ להירגע.

פעילות בטוחה ומוצלחת,

רותם זהבי, ממונה בטיחות ארצי

רשימת עזר – לבדיקת בטיחות לרחצה בבריכה

מס"ד	תיאור נושא הבדיקה	יש/אין	הערות
שם הבריכה: _____ יישוב: _____ תאריך הבדיקה: _____ פרטי הקייטנה- סמל: _____ שם: _____ יישוב: _____			
1.	האם קיים אחראי ומנהל פעילות		שם: _____ ניד: _____
2.	האם למקום ישנו רישוי עסק בתוקף כנדרש המפרט את אופי הפעילות?		
3.	האם למנהל הפעילות והקבוצה יש תיק פעילות הכולל: רשימות תלמידים, מלווים, הוראות חוזר המנכ"ל לרחצה? עותק רישוי עסק ואישורים מחייבים, דגשים לבטיחות?		
4.	האם קיימים אישורי הורים ופירוט שהם יודעים/לא ידעים לשחות?		
5.	האם ידועים למנהל בעיות רפואיות מיוחדות לתלמידים?		
6.	האם נעשתה פגישת תיאום עם מנהל אתר הרחצה? האם היא כללה הנחיות מפורטות, כולל סיור מקדים בשטח?		
7.	האם קיימים בבריכה מספר מצילים ומשגיחים כפי שרשומים ברישוי העסק?		
8.	האם המלווים מורים מדריכים תלמידים קיבלו תדריך בטיחות מקדים לנוהל רחצה בהתאם לדרישות המשרד?		
9.	האם בקבוצה קיימים מפתח 2 מלווים על 15 תלמידים?		

מס"ד	תיאור נושא הבדיקה	יש/אין	הערות
10.	האם התלמידים חולקו לזוגות בתוך המים המשגיחים האחד על השני?		
11.	האם המורים מלווים מדריכים עומדים על שפת הבריכה וחציים עומד בפינות הבריכה במים וצופים בתלמידים?		
12.	האם קיים ציוד עזרה ראשונה ומנהל הפעילות יודע את מקומו?		
13.	האם הוגדר מקום מוצל לכינוס וזמני פעילות ומנוחה?		
14.	האם הוגדר שטח רחצה לקבוצה המתרחצת יחד עם מנהל הבריכה/המציל?		
15.	האם מתבצעים על ידי המורים מלווים מדריכים ספירה והתפקדות לפני היציאה ואחרי כל יציאה מהמים?		
16.	האם מוצאים מהמים תלמידים שמשתוללים?		
17.	האם יש מדריך משגיח בנקודת הריכוז וההצללה מחוץ למים?		
18.	אחר.....		
19.	אחר.....		
20.			
21.			

שם הבודק: _____ נייד: _____

רשימת עזר – לבדיקת בטיחות בפארק מים

מס"ד	תיאור נושא הבדיקה	יש/אין	הערות
שם הפארק: _____ יישוב: _____ תאריך הבדיקה: _____ פרטי הקייטנה- סמל: _____ שם: _____ יישוב: _____			
1.	האם קיים אחראי ומנהל פעילות לקבוצה?		שם: _____ נייד: _____
2.	האם למקום ישנו רישוי עסק בתוקף כנדרש המפרט את אופי הפעילות?		
	האם קיימים אישורי מהנדס למתקנים המעידים על כך שהמתקנים נבדקו אחת לשנה?		
3.	האם למנהל הפעילות והקבוצה יש תיק פעילות הכולל: רשימות תלמידים, מלווים, הוראות חוזר המנכ"ל לפארק מים? עותק רישוי עסק ואישורים מחייבים, דגשים לבטיחות?		
4.	האם קיימים אישורי הורים ופירוט שהם יודעים/לא ידעים לשחות?		
5.	האם ידועים למנהל בעיות רפואיות מיוחדות לתלמידים?		
6.	האם נעשתה פגישת תיאום עם מנהל אתר פארק מים? האם היא כללה הנחיות מפורטות, כולל סיור מקדים בשטח?		
7.	האם קיימים בפארק המים מספר מצילים ומשגיחים כפי שרשומים ברישוי העסק?		
8.	האם מנהל הפעילות מכיר את מגבלות הגיל לכל מתקן ומתקן והעביר זאת למורים המלווים, מדריכים ולתלמידים? (מגלשות מהירות, מגלשות איטיות, מגלשות אבובים, בריכת גלים, בריכה לפעוטות, בריכת מים עמוקים, מתקנים אחרים)		
9.	האם המלווים מורים מדריכים תלמידים קיבלו תדריך בטיחות מקדים לנוהל רחצה		

מס"ד	תיאור נושא הבדיקה	יש/אין	הערות
	בהתאם לדרישות המשרד?		
10.	האם בקבוצה קיימים מפתח 2 מלווים על 15 תלמידים?		
11.	האם בכל מתקן גלישה ישנם לפחות שני משגיחים, האחד למעלה – משלח, והשני למטה – מקבל את הגולשים?		
12.	האם התלמידים חולקו לזוגות לכל מהלך הפעילות להשגחה האחד על השני?		
13.	האם המורים והמלווים צמודים לקבוצות שהם אחראים, וצופים ומשגיחים על פעילותם?		
14.	האם קיים ציוד עזרה ראשונה בפארק ומנהל הפעילות יודע את מקומו?		
15.	האם הוגדר מקום מרכזי לשליטה ופיקוח להתכנסות במצב חירום, מוצל ועם קשר טלפוני מים ומדריך אחראי? האם המורים המלווים והתלמידים מכירים נקודה זו?		
16.	האם מתבצעים על ידי המורים מלווים מדריכים ספירה והתפקדות בתחילת הפעילות וסיומה?		
17.	האם מוציאים מהמים ומהפעילות תלמידים שמשתוללים?		
18.	אחר...		
19.	אחר...		
20.	אחר...		

שם הבודק: _____

נייד: _____

רשימת עזר – לבדיקת בטיחות רחצה בים

חל איסור על רחצה בים התיכון

דף עזר לבדיקת קבוצה המבצעת רחצה בים

מס"ד	תיאור נושא הבדיקה	קיים/ חסר	הערות
ישוב: _____ חופים: _____ קייטנה: _____ סמל: _____ תאריך: _____ בקר: _____ חתימה: _____			
1.	האם קיים אחראי ומנהל פעילות		
2.	האם החוף הוא מוכר כחוף מוכרז?		
3.	האם למנהל הפעילות והקבוצה יש תיק פעילות הכולל: רשימות תלמידים, מלווים, הוראות חוזר המנכ"ל לרחצה בים? דגשים לבטיחות?		
4.	האם קיימים אישורי הורים ופירוט שהם יודעים/לא יודעים לשחות?		
5.	האם ידועים למנהל בעיות רפואיות מיוחדות לתלמידים?		
6.	האם נעשתה פגישת תיאום עם מנהל החוף? האם היא כללה הנחיות מפורטות, כולל סיור מקדים בשטח?		
7.	האם נקבע אזור רחצה עם מנהל החוף והוא מסומן בחבל ומצופים?		
8.	האם קיימים בחוף מצילים ?		
9.	האם המלווים מורים מדריכים תלמידים קיבלו תדריך בטיחות מקדים לנוהל רחצה בים וכללי התנהגות? האם קיימות הנחיות כתובות?		
10.	האם בקבוצה קיימים מפתח 2 מלווים על 15 תלמידים? מכיתה י' ומעלה 2 מלווים על 20 תלמידים?		
11.	האם התלמידים חולקו לזוגות לפעילות והם משגיחים האחד על השני?		
12.	האם המורים מלווים מדריכים עומדים על שפת המים וחציים עומד בתוך המים וצופים בתלמידים?		

מס"ד	תיאור נושא הבדיקה	קיים/ חסר	הערות
13.	האם קיים ציוד עזרה ראשונה ומנהל הפעילות יודע את מקומו?		
14.	האם הוגדר מקום מוצל לריכוז וכינוס?		
15.	האם הוגדרו זמנים לרחצה וזמן מנוחה?		
16.	האם מתבצעים על ידי המורים מלווים מדריכים ספירה והתפקדות לפני הכניסה למים ואחרי כל יציאה מהמים?		
17.	האם מוצאים מהמים תלמידים שמשתוללים?		
18.	האם יש מדריך משגיח בנקודת הריכוז וההצללה מחוץ למים?		
19.	אחר.....		
20.	אחר....		

רשימת עזר – לבדיקת בטיחות בקייטנה

(הסבר: רשימה זו מטרתה לסייע ליועץ הבטיחות בבדיקת הבטיחות בשטח הקייטנה. בתום המבדק יגיש יועץ הבטיחות את ממצאיו למנהל הקייטנה וינחה אותו באשר לתיקונים ולהסרת המפגעים הנדרשים; כל זאת כדי לקבל את האישור הסופי על בטיחות הקייטנה.)

מס'	נושא הבדיקה	קיים/חסר בוצע/לא בוצע	הערות
1.	קיים רכז בטיחות ותברואה לקייטנה (בקייטנה קטנה אפשר שמנהל הקייטנה ישמש בתפקיד זה).		
2.	המדריכים קיבלו הדרכה בנושא הבטיחות ולמדו את ההוראות הייחודיות לכל סוג פעילות (טיולים, רחצה בברכה, רחצה בפארק מים, שימוש במתקנים מתנפחים וכו'), המפורטות בחוזר המנכ"ל.		
3.	נקבעו בעלי תפקידים למקרה של שרפה והם תודרכו.		
4.	בקייטנה מצוי תיק בטיחות ובו מרוכזים כל האישורים והוראות הבטיחות המחייבות.		
5.	בקייטנה מצוי חוזר המנכ"ל המעודכן של משרד החינוך בנושא קייטנות.		
6.	קיים אישור של טכנאי גז למערכות הגז במטבח (אם יש מערכת גז).		
7.	מתקני החשמל במבנה ובחצר נבדקו בידי חשמלאי מוסמך.		
8.	כלי העבודה למלאכה ולאמנויות והחומרים שנעשה בהם שימוש בחוגים נמצאו תקינים.		
9.	ציוד העזרה ראשונה תקין.		
10.	ציוד כיבוי האש תקין ומתאים לסוג הפעילות.		
11.	קיימים מעקות ומאחזי יד בכל המקומות הנדרשים.		
12.	בדלתות המבנה קיימים אמצעים המגנים מפני פגיעה באצבעות (אמצעי הגנה בין הדלת למשקוף, גלגל להאטת הדלת ותפס בסוף מהלך הפתיחה).		
13.	הרחבות, השבילים ומקומות המשחק בשטח החצר נקיים מבורות ומשקעים, ואין מכלשולים בקרבתם.		
14.	מתקני המשחק תקינים (בדיקת המתקנים תהיה ויזואלית).		
15.	מתקני הספורט והמגרשים תקינים ושלמים, ללא שקעים ובורות, עם ריפוד והגנה ברצפה ובצדדים וכד'.		
16.	קיימות סככות הצללה מספקות לכלל החניכים		

***נדרש יועץ בטיחות לאחר מעבר קורס עורך מבדק בטיחות מוסדות חינוך או מנהל בטיחות מוסדות חינוך ברשות המקומית – בוגר קורס במכון התקנים**